

ምዕራፍ አራት

ጾም፣ ምጽዋት እና ቀኖና

በዚህ ምዕራፍ ስለ ጾም፣ ምጽዋት እና ቀኖና ምንነትና አስፈላጊነት እንመለከታለን። ከላይ እንዳየነው ተሐድሶዎች ዋጋ የለሽና ጥቅም አልባ ናቸው ብለው የፈጠራ ትምህርታቸውን ከሚናገሩባቸው ክርስቲያናዊ ተግባራት መካከል ጾም፣ ምጽዋት እና ቀኖና ይገኙባቸዋል። ስለሆነም በዚህ ምዕራፍ በመጀመሪያ በመጽሐፍ ቅዱስ፣ በመቀጠልም በአበው ሲቃውንት ትምህርት መሠረት እነዚህን በተመለከተ ያለውን እውነተኛ ክርስቲያናዊ አስተምህሮ እንመለከታለን።

4.1 ጾም

ጾም በመንፈሳዊ ሕይወት የማደጊያና ልብላ ልጠጣ የሚለውን የሰውነት መሻትና ፍላጎት ለእግዚአብሔር መሥዋዕት አድርጎ ማቅረቢያ መንገድ ነው። ጾም ማለት ከሆነ ነገር መከልከል ማለት በመሆኑ ጾም ለአዳም የተሰጠው የመጀመሪያው ትእዛዝ ነው። “ነገር ግን መልካምንና ክፉን ከሚያስታውቀው ዛፍ አትብላ፤ ከእርሱ በበላህ ቀን ሞትን ትሞታለህና” ብሎ ያዘዘው ትእዛዝ ይህ ነውና። ዘፍ. 2፡17 አዳም ማድረግ ይችል የነበረውን ነገር (ከዚያ ዛፍ መብላትን) ስለ እግዚአብሔር ፍቅር ብሎ እንዲተው ነበር የታዘዘው። ጾምም አንድ ሰው ለማድረግ መብት እያለው ነገር ግን ከዚያ በላይ ፈጣሪውን አስቦ ያን ነገር በመተው ከፈቃዱ መሥዋዕት አድርጎ የሚያቀርብበት መንገድ ነው። አባታችን ዳዊት “ዘእምፈቃድየ እሠውእ ለክ - ከፈቃዴ እሠዋልሃለሁ” ያለው ይህን ነው። መዝ. 53፡6

4.1.1 ጾም በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት

የእግዚአብሔር ቅዱስ ቃል በመጽሐፍ ቅዱስ ስለ ጾም አስፈላጊነትና ጠቀሜታ አበክሮ ይናገራል፤ ያስተምራል። በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ጾም የሚከተሉት ጠቀሜታዎች አሉት።

4.1.1.1 የጾም አስፈላጊነትና ጠቀሜታ

- 1) ጾም እግዚአብሔርን የመፍራትና ፊትን ወደ እርሱ የማዞር ምልክትና የእግዚአብሔርን ገጸ ምሕረት መለመኛ መንገድ ነው።

ኢዮሳፍጥ የተባለው የእሥራኤል ንጉሥ ከኃጢአት ወደ ጽድቅ፣ እግዚአብሔርን ከመተው እርሱን ወደ ማምለክ ፊቱን ባቀና ጊዜ ይህን መልካም የሆነ መንፈሳዊ ጉዞውን የጀመረው በጾም ነበር፤ “ኢዮሳፍጥም ፈራ፤ እግዚአብሔርንም ሊፈልግ ፊቱን አቀና፤ በይሁዳም ሁሉ ጾም አወጀ” እንዲል። 2 ዜና 20፡3 እንዲሁም ካህኑ ዕዝራ እስራኤላውያን በኃጢአታቸው ምክንያት ተማርከው ባለሎን ወርደው ሰባ ዓመት በኖሩበት ዘመን ሲናገር እንዲህ ይላል፡- “በአምላካችን ፊት ራሳችንን እናዋርድ ዘንድ፤ ከእርሱም የቀናውን መንገድ ለእኛና ለልጆቻችን ለንብረታችንም ሁሉ እንለምን ዘንድ በዚያ በአገዋ ወንዝ አጠገብ ጾም አወጅሁ።” ዕዝ. 8፡21 በዚያ በጸማቸው ሰላጥኙት ጥቅም ሲናገር ደግሞ “ስለዚህም ነገር ጾምን፤ ወደ እግዚአብሔርም ለመንን፤ እርሱም ተለመነን” በማለት ጾም እግዚአብሔርን መለመኛና ጸሎታችን እንዲሰማ የሚያደርግ መልካም መሣሪያ መሆኑን በተግባር ካገኙት ነገር በመነሣት ይመሰክራል። ዕዝ. 8፡23

- 2) ጸም ሐዘንን እና ችግርን ለእግዚአብሔር መንገሪያና ጭንቀታችንን ሁሉ በፊቱ ማፍሰሻ መንገድ ነው፡፡

የኢየሩሳሌም ከተማ ቤተ መቅደስ ፈርሶ ቅጥርቷ ሁሉ ተቃጥለውና ጠፍተው ስለ ነበር ነህም ያን ባሰበ ጊዜ በጸምና በጸሎት ወደ እግዚአብሔር ሐዘኑን ገለጸ፤ እንዲህ ሲል፡- “ይህንም ቃል በሰማሁ ጊዜ ተቀምጤ አለቀሰሁ፤ አያሌ ቀንም አዝን ነበር፤ በሰማይም አምላክ ፊት እጸምና እጸልይ ነበር” ነህ. 1፡4 በጸሙና በጸሎቱም እግዚአብሔር በማረካቸው ንጉሥ ፊት ሞገስን ሰጠው፤ ወደ ኢየሩሳሌም ሄዶ ቅጥርቷን እንደገና እንዲሠራ ፈቃድ ሰጠው፡፡ ነህ. 2 ልቡ አምላክ የተባለ ዳዊትም “እኔስ እነርሱ በታመመ. ጊዜ ማቅ ለበሰሁ፤ ነፍሴንም በጸም አደከምኋት”፤ እንደዚሁም “ነፍሴን በጸም አስመርርኋት፤ ለስድብም ሆነብኝ” በማለት ስለ ሌሎች ወገኖቻችን ችግር መጸም ተገቢ መሆኑን፤ እንዲሁም ጸም ማለት ሰውነት እስኪደክምና ረሃብ እስኪሰማው ድረስ የሚፈጸም መሆኑን ይናገራል፡፡ መዝ. 34፡13 ፤ 68፡10

ነቢዩ ኢየሴልም “ጸምን ቀድሱ፤ ጉባኤውንም አውጁ፤ ሽምግሌዎችንና በምድር የሚኖሩትን ሁሉ ወደ አምላካችሁ ወደ እግዚአብሔር ቤት ሰብስቡ፤ ወደ እግዚአብሔርም ጩኹ” በማለት ጸም የሚታወቅ መሆኑን፤ እንዲሁም ወደ እግዚአብሔር መጫኘያ መንገድ መሆኑን ተናግሯል፡፡ ኢዮ. 1፡14 ራሱ ባለቤቱ እግዚአብሔርም በጸም ወደ እርሱ እንመለስ ዘንድ “አሁንስ ይላል እግዚአብሔር፤ በፍጹም ልባችሁ፤ በጸምም፤ በልቅሶና በዋይታ ወደ እኔ ተመለሱ። በጽዮን መለከትን ንፋ፤ ጸምንም ቀድሱ፤ ጉባኤውንም አውጁ” በማለት ነግሮናል፡፡ ኢዮ. 2፡12

- 3) ጸም የትውልድ ሰብራት የሚጠገንበትና መልካም የሆነ ትውልድ የሚታነጽበት መሣሪያ ነው፡፡

እግዚአብሔር ምን ዓይነት ጸም እንደሚያስደስተውና በዚያ መንገድ ብንጸም ምን በረከትና ጥቅም እንደምናገኝ ሲናገር እንዲህ ይላል፡-

እኔስ የመረጥሁት ጸም ይህ አይደለምን? የበደልን እስራት ትፈቱ ዘንድ፤ የቀንበርንስ ጠፍሮ ትለቅቁ ዘንድ፤ የተገፋትንስ አርነት ትሰድዱ ዘንድ፤ ቀንበርንስ ሁሉ ትሰብሩ ዘንድ፤ አይደለምን? እንጀራህንስ ለተራበ ትቂርሰ ዘንድ፤ ስደተኞቹን ድሆች ወደ ቤትህ ታገባ ዘንድ፤ የተራቂተውንስ ብታይ ታለብሰው ዘንድ፤ ከሥጋ ዘመድህ እንዳትሸሽግ አይደለምን? የዚያን ጊዜ ብርሃንህ እንደ ንጋት ይበራል፤ ፈውስህም ፈጥኖ ይበቅላል፤ ጽድቅህም በፊትህ ይሄዳል፤ የእግዚአብሔርም ክብር በኋላህ ሆኖ ይጠብቅሃል። የዚያን ጊዜ ትጠራለህ፤ እግዚአብሔርም ይሰማሃል፤ ትጫዝለህ፤ እርሱም፡- እነሆኝ ይላል፡፡ ... ብርሃንህ በጨለማ ይወጣል፤ ጨለማህም እንደ ቀትር ይሆናል። እግዚአብሔርም ሁሉ ጊዜ ይመራሃል፤ ነፍሱህንም በመልካም ነገር ያጠግባል፤ አጥንትህንም ያጠናል፤ አንተም እንደሚጠግ ነት፤ ውኃውም እንደማያቋርጥ ምንጭ ትሆናለህ። ከዱሮ ዘመን የፈረሱት ስፍራዎች ይሠራሉ፤ የብዙ ትውልድም መሠረት ይታነጻል፤ አንተም ሰባራውን ጠጋኝ፤ የመኖሪያ መንገድን አጻሽ ትባላለህ። ... የእግዚአብሔር አፍ ተናግሯልና። ኢሳ. 58፡6-14

እግዚአብሔር አምላካችን “ከዱሮ ዘመን የፈረሱት ስፍራዎች ይሠራሉ፤ የብዙ ትውልድም መሠረት ይታነጻል” በማለት በግልጽ እንደ ተናገረው ያለፉ ስህተቶቻችንና በሀገርና በወገን ላይ ያሳደሯቸው አሉታዊ ጠባሳዎች፤ ያፈረፃቸው ስፍራዎችና መልካም ነገሮች ሁሉ የሚጠገኑትና ተመልሰው የሚሠሩት በጸም ነው፡፡ ያለፈው ብቻ ሳይሆን የሚመጣው ትውልድም በጥሩ መሠረት ላይ የሚመሠረተው እንዲሁ በጸም ነው፡፡ ከዚህም ጋር በአግባቡ የሚጸመውን ሰው “አንተም ሰባራውን ጠጋኝ ትባላለህ” እንደ ተባለ ጸም የተሰበረው የሚጠገንበት ታላቅ የእግዚአብሔር ስጦታ ነው፡፡ የሰብራት መጠገን ሲባል ደግሞ በዋናነት ከእግዚአብሔር ጋር ያለን ግንኙነት በኃጢአት ምክንያት ተሰብሮ ከነበረ የሚጠገንበት መንገድ ጸም መሆኑን ራሱ እግዚአብሔር ባለቤቱ ነገረን፡፡

እንደዚሁም ጽዎ የመልካም ነገር ጥዲግና መጥቀስ ስለ መሆኑ ሲናገር እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡- “የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡- የአራተኛው ወር ጽዎ፡ የአምስተኛውም፡ የሰባተኛውም፡ የአሥረኛውም ወር ጽዎ ለይሁዳ ቤት ደስታና ተደላ፡ የሐረጊትም በግላት ይሆናል፤ ስለዚህም እውነትንና ሰላምን ውደዱ።” ከዚ 8:19

4) ጽዎ የአምልኮ መንገድ ነው፡፡

በእንደዚያ ቤተ ክርስቲያን የነበሩት ነቢያትና መምህራን ጌታን ካመለከቡት መንገድ አንዱ ጽዎ ነበር፡፡ ይህንንም ቅዱስ መጽሐፍ እንዲህ ይነግረናል፡-

በእንደዚያም ባለቸው ቤተ ክርስቲያን ነቢያትና መምህራን ነበሩ፡ እነርሱም በርናባቤ፡ ኒጊር የተባለው ስምያንም፡ የተራናው ሉክሆላም፡ የአራተኛው ክፍል ገዢ የጌርድስ ባለግል ምናል፡ ሳውልም ነበሩ፡፡ እነዚህም ጌታን ሲያመለክቱና ሲመጡ መንፈስ ቅዱስ፡ በርናባባንና ሳውልን ለጠራጓቸው ሥራ ለዩልኝ አለ። በዚያን ጊዜም ከጠሙ ከጸለዩም እጃቸውንም ከሥራ በጓላ አሰናበቷቸው።

የእንደዚያ ቤተ ክርስቲያን መምህራንና ነቢያት እግዚአብሔርን ሲያመለክቱ እየጸሙ ነበር፡፡ እውነተኛ አምልኮ ከጽዎ ርቆና ተለይቶ እንደግደህን በተግባር አስተግሩ፡፡ በጽዎና በአምልኮ ላይ ሳሉም “መንፈስ ቅዱስ በርናባባንና ሳውልን ለጠራጓቸው ሥራ ለዩልኝ” አላቸው። ይህን “በርናባባንና ሳውልን ለጠራጓቸው ሥራ ለዩልኝ” የሚለውን የመንፈስ ቅዱስ የጥሪ ድምፅ የሰሙት እየጸሙ ሳለ ነበር፡፡ የመንፈስ ቅዱስን ድምፅ ለመስማት ከመብላት ይልቅ መጽዎን መምረጥ ጠቃሚም ተገቢም መሆኑን የእግዚአብሔር ቃል እንዲህ ይነግረናል፡፡ መንፈስ ቅዱስ ለሥራ የጠራቸውን በርናባባንና ሳውልን ያሰናበቷቸውም እንዲሁ በጽዎና በጸሎት ነበር፡፡ “በዚያን ጊዜም ከጠሙ ከጸለዩም እጃቸውንም ከሥራ በጓላ አሰናበቷቸው” እንዲል። የሐዋ. 13:1-2

እንዲሁም ጽዎ በእግዚአብሔር ከሚደረጉ አገልግሎቶች አንዱና ዋናው ነው፡፡ ከእሴር ወገን የነበረችውና ሰጥንያ አራት ዓመት በብዙኛነት በቤተ መቅደስ እግዚአብሔርን ሰጣለገለችው ስለ ነቢይቱ ሐና ሲናገር መጽሐፍ ቅዱስ እንዲህ ይላል፡- “እርጋም ሰማኒያ አራት ዓመት ያህል መበለት ሆኖ በጣም አርጅታ ነበር፤ በጽዎና በጸሎትም ሊሊትና ቀን እያገለገለች ከመቅደስ አትላይም ነበር።” ሉቃ. 2:37 የሐና አገልግሎት ጽዎና ጸሎት ነበር፡፡ ጽዎ ታላቅ አገልግሎት ነው፡፡

5) ጽዎ አጋንንትን የሚያወጣቸው፡ ርኩሳን መናፍስትን የምንዋጋበት መሣሪያ ነው፡፡

በተለይም ጸበል በመጸበልና መስቀል በመታሸት ብቻ በቶሎ የማይወጡና “አሳድጌ አሳድጌ አሁን የት ልሂድ?” እያሉ የሚያስቸግሩ ርኩሳን መናፍስት የሚወጡት ከውስጥ በሚሆን የጽዎ ተጋድሎ ነው፡፡ ይህንም ጌታችን ደቀ መሳሙርቱ ማውጣት አቅቷቸው የነበረውን ጋኔን እርሱ ካወጣው በጓላ ወደ እርሱ ቀርበው “እኛ ልናወጣው ያልቻልን ስለ ምን ነው?” ብለው በጠየቁት ጊዜ ስለ እምነታቸው ማነስ መሆኑን ከነገራቸው በጓላ ከዚያው ቀጥሎ “ይህ ወገን በጸሎትና በጣም ካልሆነ ስምንም ሊወጣ አይችልም” አላቸው። ማር. 9:29

ስለሆነም ያለ ጽዎና ጸሎት አጋንንትን ማውጣት አይቻልም፡፡ ጽዎን እየተቀና አያጥላለ፡፡ እንዲሁም በተግባር ሳይጸሙ አጋንንትን እናወጣለን ማለት የአጋንንት መዘባበቻና መጫወቻ መሆን ነው፡፡ እንዲህ ያለውን ሰው አጋንንት የወጡ እየመሰሉ የበለጠ ይጫወቱበታል፡፡ እንዲህ ባሉት ሰዎች ርኩሳን መናፍስት ይወጡልኛል ብሎ የሚያምነውንም ሰው አጋንንት ከድጡ ወደ ማጡ ይወስዱታል፡፡ ቅዱሳን ሐዋርያት እንኳ ያለ ጽዎ ማውጣት ያልቻሉ ከሆነ የጽዎ ጠላት ሆኖ ጽዎን እየተቀናና እየተሰቀቁ አጋንንትን ማውጣት እችላለሁ የሚል እርሱ ማን ነው? ከሐዋርያት ይበልጣል? ከጌታ ቃልስ ይበልጣል?

አንድ ሊቅ "ጸሎትና ጸም በሌለበት ሰው ውስጥ ሰይጣን አለ ብለን ማሳብ እንችላለን?" ብሎ ይጠይቅና ሲመልስ "አዎ፤ አጋንንት ወደ ሰው ውስጥ ሲገቡ መግባታቸውን በገሃድ አያሳውቁም፤ መግባታቸው እንዳይታወቅባቸው ለማድረግ ሲሉ ራሳቸውን ይደብቃሉ እንጂ፤ ሆኖም የገቡበትን ያን ሰው ክፉውን ነገር ሁሉ በስውር ከውስጥ ያስተምሩታል፤ መልካም የሆነውን ነገር ደግሞ ያስጠሉታል፤ ያ ሰው የሚፈጽመው የጠላትን ፈቃድ ሆኖ ሳለ እርሱ ግን እርሱ ራሱ እያደረገው እንደሆነ ያስባል፤ ጠላት ትቶህ የሚወጣውና ሌላ መመለሻ አጋጣሚ እስኪያገኝ ድረስ ከአንተ ርቆ የሚጠባበቀው ጸሎትና ጸምን ስትታጠቅ ብቻ ነው፤ ጸሎትና ጸም ከተተው ግን እንደገና ተመልሶ ይመጣል" ይላል።

ስለሆነም ጸምና ጸሎት በተተውበትና በሌለበት ሕይወት ዘንድ ኦርቶዶክሳዊነት ሽታውም አለ ማለት አይቻልም። ጸም የሌለበት ሰውነት የአጋንንት መሥሪያ ቤት እንጂ የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ አይሆንም። በተሐድሶዎችና በመሰሎቻቸው እያደረ "ዘመነኛ" ወይም "ሲብራል" በሚል ሽፋን ሰይጣን የሚሰብከውን "ጸም የለሽ" "ክርስትና" ወይም "እምነት" ልብ እንበል፤ እንወቅበትም! ኦርቶዶክሳዊነት በባሕርዩ ትሀርምታዊ (Ascetic) ነው። ጌታችንና አምላካችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ "ሕዝቡንም ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ጠርቶ እንዲህ አላቸው፡ በኋላዬ ሊመጣ የሚወድ ቢኖር ራሱን ይካድ፤ መስቀሉንም ተሸክሞ ይክተለኝ" ያለው ለዚህ ነው። ማር. 8:34 ሆኖ ወድዶ ጸምን ጠልቶ የክርስቶስ ደቀ መዛሙር መሆን አይቻልም። እንዲህ ያሉት "ብዙዎች ለክርስቶስ መስቀል ጠላቶቹ ሆነው ይመላለሳሉና፤ ብዙ ጊዜ ስለ እነርሱ አልጓችሁ፤ አሁንም እንኳ እያለቀስሁ እላለሁ፤ መጨረሻቸው ጥፋት ነው፤ ሆኖቸው አምላካቸው ነው፤ ክብራቸው በነውራቸው ነው፤ አሳባቸው ምድራዊ ነው" የተባሉት ናቸው። ፊል. 3:18-19

6) ጸም ታላቅ የመንፈሳዊ ተጋድሎ መንገድ ነው።

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በመዋዕለ ሥጋዊው የሥራው ሁሉ መጀመሪያ ጸምን ያደረገው ለዚህ ነበር። መድኃኒታችን በገዳመ ቆሮንቶስ አርባ ቀንና አርባ ሌሊት የጸመው ጸም የመንፈሳዊ ተጋድሎ ሁሉ መጀመሪያና በር መሆኑን በተግባር ለማሳየትና ለማስተማር ነው። ቅዱስ ጳውሎስም የጌታውን አርአያ በመከተል "በድካምና በጥረት ብዙ ጊዜም እንቅልፍ በማጣት፤ በራብና በጥም፤ ብዙ ጊዜም በመጠም" ይላል። 2 ቆሮ. 11:27

ቅዱስ ጳውሎስ ከተጋደለባቸው መንገዶች አንዱ ጸም ነበር። ይህንም በሁለተኛ ቆሮንቶስ መልእክቱ ለእኛ ትምህርት ይሆን ዘንድ እንዲህ ሲል ገልጾታል፡ "ነገር ግን በሁሉ እንደ እግዚአብሔር አገልጋዮች ራሳችንን እናማጥናለን፤ በብዙ መጽናት፤ በመከራ፤ በችግር፤ በጭንቀት፤ በመገረፍ፤ በወሃ፤ በሁከት፤ በድካም፤ እንቅልፍ በማጣት፤ በመጠም፤ በንጽህና፤ በእውቀት፤ በትዕግሥት፤ በቸርነት፤ በመንፈስ ቅዱስ፤ ግብዝነት በሌለው ፍቅር፤ በእውነት ቃል . . ." 2 ቆሮ. 6:4-6

4.1.1.2 ጸም የታወቀ ጊዜ ያለው መሆኑ

ጸም የታወቀ ጊዜ አለው። በተለይም የአዋጅ አጽዋማት የሚጀምሩበትና የሚወጡበት ጊዜ የታወቀ ነው። ይህም በመጽሐፍ ቅዱስ በተደጋጋሚ በሚገባ ተገልጿል። ለአብነትም በትንቢተ ኤርምያስ እንዲህ ይላል፡-

አንተ ግን ሂድ፤ ከአፈም የጻፍኸውን የእግዚአብሔርን ቃል በጽም ቀን በእግዚአብሔር ቤት በሕዝቡ ጆሮ በከርታሉ አንብብ፤ ደግሞም ከከተሞቻቸው በሚወጡ በይሁዳ ሰዎች ሁሉ ጆሮ እንብብ። እንዲህም ሆነ፤ በይሁዳ ንጉሥ በኢየሱስ ልጅ በኢየሱስም በአምስተኛው ዓመት በዘጠነኛው ወር በኢየሩሳሌም የተቀመጡ ሕዝብ ሆሶ ከይሁዳም ከተሞች ወደ ኢየሩሳሌም የመጡ ሕዝብ ሆሶ በእግዚአብሔር ፊት ለመጸም አዋጅ ነገሩ። ኤር. 36:6-9

“በጸም ቀን” ማለቱ የታወቀ የጸም ቀን ስለ ነበር ነው። እንዲሁም “በኢየሩሳሌም የተቀመጡ ሕዝብ ሁሉ ከይሁዳም ከተሞች ወደ ኢየሩሳሌም የመጡ ሕዝብ ሁሉ በእግዚአብሔር ፊት ለመጸም አዋጅ ነገሩ” የተባለው በዐዋጅ ተነግሮ በኅብረት የሚጸም ጸም ያለ በመሆኑ ነበር። የኅብረት ጸሎት እንዳለ ሁሉ የኅብረት ጸም እንዳይኖር የሚያግድ ምን ምክንያት አለ? በሐዋርያት ሥራ ምዕራፍ አሥራ ሦስት ላይ ከላይ እንዳየነው በአንጻዚያ ቤተ ክርስቲያን ጌታን ሲያመልከና ሲጸው የነበረው በኅብረት (በአንድነት) ነበር። ስለዚህም በዐዋጅ የሚታወቅ የኅብረት ጸም አለ። ነቢዩ ኢዮኤልም “ጸምን ቀድሱ፣ ጉባኤውንም አውጁ፣ ሽምግሌዎችንና በምድር የሚኖሩትን ሁሉ ወደ አምላካችሁ ወደ እግዚአብሔር ቤት ሰብሰቡ፣ ወደ እግዚአብሔርም ጩኹ” በማለት ጸም የሚታወቅ መሆኑን፣ እንዲሁም ወደ እግዚአብሔር መጮኺያ መንገድ መሆኑን ተናግሯል። ኢዮ. 1፡14 ነቢዩ ዘካርያስም “የወራዊት ጌታ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡ የአራተኛው ወር ጸም፣ የአምስተኛውም፣ የሰባተኛውም፣ የአሥረኛውም ወር ጸም ለይሁዳ ቤት ደስታና ተድላ የሐሤትም በዓላት ይሆናል” ዘካ. 8፡19 ይህም ጸም ያለባቸው (የሚጸምባቸው) ወራት ተለይተው ይታወቁ እንደ ነበር በግልጽ ያስረዳናል። ቅዱስ ጳውሎስም “ብዙ ጊዜም ካልፈ በኋላ፣ የጦም ወራት አሁን አልፎ ስለ ነበረ . . .” በማለት የታወቀ የጸም ጊዜ ያለ መሆኑን ተናግሯል። የሐዋ. 27፡9

ጌታችን ስለ ጸም ባስተማረበት አንቀጽ “እንተ ግን ስትጦም በስውር ላለው አባትህ እንጂ እንደ ጦመኛ ለሰዎች እንዳትታይ ራስህን ተቀባ፤ ፊትህንም ታጠብ፤ በስውር የሚያይ አባትህም በግልጽ ይከፍልሃል” ያለው በአጠቃላይ አንድ ሰው ሲጸም በሕሊናው ለታይታና መጸውን ሰው እንዲያውቅለትና ጸመኛ እንዲለው ከመሻት እንዳይሆን የተሰጠ ትምህርት ነው። ማቴ. 6፡17-18 ወሳኙ ጉዳይ ሰው ማየት አለማየቱ ሳይሆን የሰውዬው ሕሊና ነው። በጸሎት ጊዜ በኅብረት ስንጸልይ ሰው ያየናል ብለን “በማኅበር ባርክም ለእግዚአብሔር - እግዚአብሔርን በጉባኤ በአንድነት አመስግኑት” የተባለውን እንደማንተው ሁሉ በጸምም መጸማችን ይታወቃል ብለን በታወቀ ጊዜ በሕዝብ ክርስቲያኑ ሁሉ በአንድነት የሚጸው አጽዋማትን አንተውም።

ጌታችን “ቀኝህ የምታደርገውን ግራህ አትወቅ” ሲል ከአንድ የሰውነት አካል ውስጥ አንዱ የሚሠራውን ሌላው ለማወቅ የማይችል ሆኖ አይደለም። ነገር ግን በዚህ ቃሉ ሲያስገነዝበን የፈለገው የምንሠራውን መንፈሳዊ ሥራ ሁሉ ልክ እኛው ራሳችን እንኳ የማናውቀው እስኪሆን ድረስ መርሳት (ይህን አድርጌያለሁ እያሉ አለማስታወስ) የሚገባ መሆኑን ነው። በሉቃስ ወንጌል ምዕራፍ አሥራ ስምንት ላይ ወደ ቤተ መቅደስ ሄዶ ሲጸልይ የነበረውን ፈሪሳዊ የነበሩትን መልካም ነገሮች ያጠፋበትና ባደውን ያስቀረው እነዚያኑ ዘርዘሮ መናገሩም ነበርና። ስለዚህ ጥናው ጉዳይ ሕሊናዊ እንጂ አፍኣዊ አይደለም። በዚህም ላይ መናፍቃን “ስንጸም መታየት አንፈልገም” የሚለው አባባላቸው ሽፋኑ እንጂ እውነታው ጸምን መጥላትና ሆድን መውደድ ነው። ሐዋርያው “መብል ለሆድ ነው፣ ሆድም ለመብል ነው፤ እግዚአብሔር ግን ይህንም (መብልንም)፣ ያንም (ሆድንም) ያጠፋቸዋል” የተባለውን የእግዚአብሔር ቃል እኛ ኦርቶዶክሳውያን እናምናለን፤ እንኖርበትማለን። 1 ቆሮ. 6፡13 ስለዚህ ያልሆነ ምክንያት እየፈጠሩ ለመብላት ከማድላት ይልቅ እውነተኛውን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትምህርት ተቀብሎ ለጸም ማድላት የተሻለ መሆኑም ግልጽ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ “ልባችሁ በጸጋ ቢጸና መልካም ነው እንጂ በመብል አይደለም፤ በዚህ የሚሠሩባት አልተጠቀሙምና” ይላልና። ዕብ. 13፡9

እንደዚሁም ክርስቲያኑ ሁሉ አንድ ሆኖ በሚጸምባቸው አጽዋማት ጊዜ መጸም ለአንድ ክርስቲያን እንደ ክርስቲያናዊ ግዴታው የሚታይ እንጂ አንድ ልዩ ነገር ተቆጥሮ ውዳሴ ከጉቱን የሚያመጣበት ምንም ምክንያት የለም። አንድ ወታደር አገሩን ለመጠበቅ የገባውን ግዳጅ ቢወጣ ግዳጁን ተወጣ ይባላል እንጂ አንድ ተለየ አዲስ ነገር አይቆጠርለትም። አንድ መምህርም የተሰጠውን የትምህርት ዓይነት በተመደበለት ክፍለ ጊዜ እየገባ ተማሪዎቹን ቢያስተምር ይህ ሊሠራው የሚገባውን ሥራውን ሠራ ይባላል እንጂ ልዩ ነገር አደረገ ተብሎ አያስመስግነውም።

አንድ ክርስቲያን መጽዋ ባለበት ጊዜ መጽሙ እንዲሁ ነው። ክርስቲያን የአንዲቷ የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን አካል አንድ መሆኑ በንብረት የሚሠሩ መንፈሳዊ ተግባራት በጋራ ይሠራሉ። እነ ቅዱስ ዳውሎስ፣ ነቢያትና ሐዋርያት የታወቀ የጾም ወቅት ከነበራቸው እኛ እነርሱን እንከተላለን እንጂ ከእነርሱ የተለየ ሌላ መንገድ አንከተልም። እርቶዶክሳዊነት ማለት ጌታ ለሐዋርያት የሰጣቸውንና እነርሱ ደግሞ ያስተግሩንንና ያወረሱንን እንዳለ መጠበቅና በእርሱ መኖር ነው።

4.1.1.3 በጾም ወቅት የማይበሉ ምግቦች ስለ መኖራቸው

ጾም ሰውነትን በተወሰነ መጠን የሚያደክምና በልቶ ጠጥቶ የሚገኘውን ርካታ ለእግዚአብሔር መስዋዕት እድርን በመተው የሚቀርብ መስዋዕት ነው። ስለሆነም በሌላ ጊዜ ከሚበሉ መባልዕት መካከል በጾም ጊዜ የማይበሉ የምግብ ዓይነቶች አሉ። ይህም እነዚያ ምግቦች የረከሱ ስለ ሆኑ ሳይሆን ጸሑን እውነተኛና የፍቅር መገለጫ ይሆን ዘንድ ሰውነትን ደክሞ የሚያደርግ እንዲሆን ነው። ይህ ከተደምት አበው ጀምሮ የነበረ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ሕይወት ነው። ነቢዩ ዳዊት እንዴት እንደ ጸመ ሲናገር “ወኢሕመምከዋ በጾም ለነፍሱየ - ነፍሴንም በጾም ቀጠኋት አደክምኋት” አለ። መዝ. 34፡13

እንደዚሁም “ወቀጻእከዋ በጾም ለነፍሱየ ወኮነኒ ጽእለተ - ነፍሴን በጾም አስመረርኋት፤ ለስድብም ሆነብኝ” በማለት ጾም በተወሰነ መልኩም ቢሆን ሰውነትን ማስመረር (መራብና መጠማት) እንዳለበት ይናገራል። መዝ. 68፡10 እንዲሁም “ጉልበቶቼ በጾም ደከሙ፤ ሥጋዬም ቅቤ በማጣት ከላ” በማለት ጾም ጉልበትን እንደሚያደክምና በጾም ጊዜም ቅቤ እንደማይበላ ይናገራል። ንጉሥ ዳዊት “ሥጋዬም ቅቤ በማጣት ከላ” ያለው በጾም ጊዜ ቅቤ ስለማይበላ እንጂ ዳዊትን ያህል ገናና ንጉሥ ቅቤ ችግሮት አልነበረም። መዝ. 108፡24

ነቢዩ ዳንኤልም እንዴት እንደ ጸመ ሲናገር “ማቅ ለብሼ፤ በአመድም ላይ ሆኜ ስጾም እጸልይና አለምን ዘንድ ፊቴን ወደ ጌታ ወደ አምላክ አቀናሁ” በማለት በጾም ወቅት ማቅ ለብሶ አመድ ነስንሶ መጾም ቢቻል ጸሑ የበለጠ እንደሚሆን ይናገራል። ዳን. 9፡3 እንዲሁም ሦስት ሳምንት በጸመ ጊዜ እንዴት እንደ ጸመ ሲናገር እንዲህ አለ፡- “በዚያም ወራት እኔ ዳንኤል ሦስት ሳምንት ሙሉ ሳዘን ነበርሁ። ማለፊያ እንጀራም አልበላሁም፤ ሥጋና ጠጅም በእፌ አልገባም፤ ሦስቱም ሳምንት እስኪፈጸም ድረስ ዘይት አልተቀባሁም።” ዳን. 10፡1-3 ስለሆነም በጾም ጊዜ ሥጋና ቅቤ፤ በአጠቃላይ የእንስሳት ተዋጽኦዎች ይተዋሉ ማለት ነው። ጾም መተው ነው።

4.1.1.4 ጾም በእግዚአብሔር ዘንድ ዋጋ ያለው ስለ መሆኑ

እግዚአብሔር ባዘዘውና ኋላም ሥግው ቃል መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እርአያ ሆኖ ባሳየው መንገድ የሚፈጸም ጾም ከእርሱ ዘንድ ታላቅ ዋጋ አለው። ጌታችን ራሱ ጾም ጾምን በተግባር ካሳየን በኋላ እንዴት መጾም እንዳለብን ሲያስተምረን እንዲህ አለ፡-

ስትጠሙም እንደ ግብዞች አትጠውልጉ፤ ለሰዎች እንደ ጠመኛ ሊታዩ ፈታቸውን ያጠፋሉና፤ እውነት እሳችኋለሁ፤ ዋጋቸውን ተቀብለዋል። አንተ ግን ስትጠም በስውር ላለው አባትህ እንጂ እንደ ጠመኛ ለሰዎች አንዳትታይ ራስህን ተቀባ ፈትህንም ታጠብ፤ በስውር የሚያይ አባትህም በግልጥ ይከፍልሃል። ማቴ. 6፡16-18

ጌታችን እንዴት መጾም እንዳለብን እንዲህ ያስተማረን ጾም በእርሱ ዘንድ ታላቅ ጥቅምና ዋጋ ያለው በመሆኑ ነው። በተለይ ጾምን ከውዳሴ ከንቱና ለሰዎች ለመታየትና ጸመኛ ለመባል ብሎ ከማድረግ መጠበቅ በእጅጉ አስፈላጊ ነው። ጌታችን “በስውር የሚያይ አባትህም በግልጥ ይከፍልሃል” ያለው ጾም ታላቅ ዋጋ ያለው በመሆኑ አይደለምን? ጾምን ለውዳሴ ከንቱ ለታይታ የሚያደርጉት

ሰዎች “ዋጋቸውን ተቀብለዋል” ማለቱም እንዲህ ያሉት ሰዎች የሚጸሙት ከእግዚአብሔር ዘንድ በጸም የሚገኘውን ዋጋ ለማግኘት ሽተውና ተስፋ አድርገው ሳይሆን እንዲሁ ሰዎች እንዲያመለካገሩባቸውና “ጸመኛ” እንዲሏቸው ብለው ስለሆነ ያንኑ የፈለጉትን ዋጋ ከሰዎች ስለ ተቀበሉ ሌላ ዋጋ ከእግዚአብሔር ዘንድ የላቸውም ማለት ነው። ከሰዎች ውዳሴን በመፈለግ ሳይሆን በእውነትና በአግባብ የሚጸሙ ሰዎች ደግሞ ከእግዚአብሔር ዘንድ ታላቅ ዋጋ አላቸው። ራሱ ባለቤቱ በማይታበል ቃሉ “ብሔር የሚያይ አባትህም በግልጥ ይከፍልሃል” ብሏልና።

ጌታችን ጸም ይህን ያህል ጥንቃቄ እንደሚያስፈልገው ያስተማረን ጥቅም ለሌለው ነገር አይደለም። ጸምን በአግባቡ ለሚጸሙት ክርስቲያኖች ይህን በሰጠን በእግዚአብሔር ዘንድ ታላቅ ዋጋ አላቸው። የመጸም ዋጋቸውንም በትንሣኤ ዘጉባኤ በግልጥ ይከፍላቸዋል።

ካህኑ ዕዝራስ “ስለዚህም ነገር ጸምን፤ ወደ እግዚአብሔርም ለመጓጓ፤ እርሱም ተለመንን” በማለት ጸም ታላቅ ጠቀሜታ ያለው መሆኑን አልተናገረምን? ዕዝ. 8:23 እንዲሁም ራሱ እግዚአብሔር “አሁንስ፤ ይላል እግዚአብሔር፤ በፍጹም ልባችሁ በጸምም በልቅሶና በዋይታ ወደ እኔ ተመለሱ። በጽዮን መለከትን ንፋ፤ ጸምንም ቀድሱ፤ ጉባኤውንም አውጁ” በማለት የተናገረው ጸም ጥቅምና ዋጋ ስላለው አይደለምን? ኢዮ. 2:12-15

4.1.2 ጸም በቅዱሳን አባቶች ትምህርት

ስለ ጸም ጠቃሚነትና አስፈላጊነት፤ በእግዚአብሔር ዘንድ ሰማያዊ ዋጋ ያለው ስለ መሆኑ፤ በጸም ጊዜ የእንስሳት ተዋጽኦዎች (ዓሣን ጨምሮ) እንደማይበሉ፤ እና በመላሰሉት ጸምን በተመለከቱ ጉዳዮች ላይ ቅዱሳን አባቶቻችን አስተምረዋል። ከእነዚያ መካከል የተወሰኑትን ከዚህ ቀጥሎ እንመለከታለን።

“... ትምህርታችንን እንደሚከተለው ማጠቃለል ተገቢ ነው፤ የተፈጠርነው በሐሜትና በደስታ እንድንኖር ነበር። ስንፈጠር ደስተኞች ተደርገን ነበር የተፈጠርነው። ገነትን የተሰጠነው በሕይወት እየኖርን ሐሜትን እንድናደርግ ነበር። ሕግን የተሰጠነውም እርሱን በመጠበቅ መልካም ስምና ክብር ይሆንልን ዘንድ ነበር፤ እግዚአብሔር ምን እንደሚሆን (ሕጉን እንደምናፈርስ) ስለማያውቅ ሳይሆን የነጻ ፈቃድን ሕግ ያስተመጠ ስለሆነ ነበር። ከገነት የተባረርነውም ሕጉን ስላፈረሰን ነበር። የእውቀት ዛፍ በተባለችው ተሸንፈን መጸምን እምቢ በማለታችንና ጸምን በማፍረላችን ከዚያ በኋላ በደረሰብን መከራ በግድ ጸምን። የጸም ሕግ ጥንታዊና ቀዳማዊ ነውና፤ ከእኛ መፈጠር ጋርም አብሮን የነበረ ሕግ ነውና። የጸም ሕግ አስቀድሞ የተሰጠንም ለነፍሳችን ትምህርት፤ ለድሎችና እርሱ ለሚያመጣው ዕዳ አርቆ ማጠሪያና መጠበቂያ እንዲሆንን ነበር። ስለዚህም ዛሬ ከጥንቱ ከመጀመሪያው የጸምን ሕግ ባለመጠበቃችን ምክንያት ያጣነውን ነገር መልሰን እናገኛ ዘንድ ጸምን እንድንጸምና ለጸም እንድንገዛ አደረገን።”

(ቅዱስ ጎርጎርዮስ ዘእንዚናንዙ፤ ትምህርት ካልአይ በእንተ ትንሣኤ፤ ቁ. 28)

“በጸማችን የነፍሳችንን ክፉ ልማዶች ካላስወገድን ከሥጋ መከልከላችን ብቻውን ምን ይጠቅመናል? ስንጸም ውለን ጸም ከመግባቱ በፊት እንመገበው የነበረውን ምግብ ለውጠን መናኛ የሆነ የጸም ምግብ በማዕዳችን አቀረብን፤ ሆኖም ግን በጸሙ የምንመገበውን ምግብ እንደ ለወጥን ክፉ ግብራችንን እና ሕይወታችንን ለክብረን ለውጠናል ይሆን? በእውነት እኔ ግን እንዲህ ያደረጋችሁ አልመስለኝም።

እንዲህ ከሆነ መጽማችሁ ጥቅሙ ምንድን ነው? ስለዚህ ከጽማችሁ ጋር ልማዳችሁንና ሕይወታችሁን ወደ መልካምነት ትቀይሩ ዘንድ በተከታታይ እንድታስቡበት አደርጋችሁ ዘንድ ስለዚህ ነገር እናንተን ማስተማርንና መገመጽን አላቋርጥም፡፡ በጽማቸው መንፈሳዊ ፉክክር የሚፎካክሩ እንዳሉ ሁሉ፡ በዚህም አስደናቂ የሆነ ተጋድሎን የሚጋደሉ እንዳሉ ሁሉ፡ ሁለት ሙሉ ቀናትን በተከታታይ ምንም ነገር ሳይቀምሱ የሚጸሙ አንዳንዶች አሉና፡፡ ሌሎች ደግሞ በጸም ጊዜ ወይን እና ዘይትን መተው ብቻ ሳይሆን ሌላውን ነገር ሁሉ ትተው መላውን ዐቢይ ጸም በደረቅ ዳቦና በውኃ ብቻ የሚጸሙ አሉና፡፡ . . . ” (ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፡ ትምህርት በእንተ ምክንያተ ሐውልታት 4፡ ቁ. 12)

❖ “ጸም ምን እንደሚያደርግ ተመልከት፤ ደዌን ይፈውሳል፤ አጋንንትን ያባርራቸዋል፤ ከፋ ሃሳቦችን ያስወግዳቸዋል፤ ልብን ንጹሕ ያደርጋል፡፡ በርኩስ መንፈስ የተያዘ ሰው እንኳ ቢኖር በጌታ ቃል መሠረት እንዲህ ያለው መንፈስ ያለ ጸምና ጸሎት በስተቀር እንማይወጣ ይወቅ፡፡ ማ. 17፡21” (ቅዱስ አትናቴዎስ ሐዋርያዊ)

❖ “ራሳችንን ፍሬ በሌለው መንገድ በከንቱ እንዳናደክም ጥቂት ነገሮችን እንበል፡፡ በርግጥ አሁን የምታደርጉት ነገር - ጽማችሁና መሬት ላይ መተኛታችሁ - በጣም የተመሰገነ ተግባር ነው፡፡ ሆኖም ከእነዚህ ጋር ሌሎች በጸም ጊዜ ሲፈጸሙ የሚገባቸው ተግባራት ካልተጨመሩ በስተቀር ከጸም የምናገኘውን ዋጋ ያሳውናል፡፡ እግዚአብሔር ኃጢአትን እንዴት ይቅር እንደሚል አሳይቶናል፡፡ በጥንት ዘመን የነነዌ ሰዎች ኃጢአትን ባደረጉ ጊዜ በኃጢአት ቁስላቸው ላይ ጽኑ የሆነ የጸምን መድኃኒት አድረጉ፡፡ መሬት ላይ በመተኛት ማቅና ዓመድ ለበሱ፤ ልቅሶንና ሐዘንን በኃጢአት ቁስላቸው ላይ መድኃኒት አድርገው አፈሰሱ፡፡ ይህም ብቻ ሳይሆን ከዚህ ሁሉ ጋር ደግሞ ሕይወታቸውን ከክፉ ወደ መልካም ለወጡ፡፡ ከዚህ ሁሉ ጋር እግዚአብሔር በምን ምክንያት እንደ ማራቸው ሲናገር እግዚአብሔርም ከክፉ መንገዳቸው እንደ ተመለሱ ሥራቸውን አየ፤ እግዚአብሔርም ያደርግባቸው ዘንድ በተናገረው ክፉ ነገር ተጽጽቶ አላደረገውም ይላል፡፡ ዮና. 3፡10 ስለዚህ ከመጸም ጋር ከክፉ መመለስንና ከክፉ ነገር መጸምንም እንፈጽም ዘንድ መዘንጋት የለብንም፡፡”

(ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፡ ትርጓሜ ቆሮንቶስ ቀዳማዊ፤ ክፍለ ትምህርት 4. ቁ. 6)

❖ “ቅዱስ ያዕቆብ እኚሁ ለእግዚእን የጌታችንን ጽዋ ከጠጣበትና ቅዱስ ሥጋውን ከበላበት ከጸሎተ ሐሙስ ማታ እንሥቶ ጌታችንን ከሞት ተነሥቶ እስኪያየው (እስከ ትንሣኤው) ድረስ ምንም ነገር እንደማይቀምስ ለራሱ ቃል ገባ፡፡⁸⁸ ስለዚህም መድኃኒታችን እንደ ተነሣ ወዲያውኑ ለያዕቆብ ተገለጠለትና እንዲመገብ አዘዘው፡፡ 1 ቆሮ. 15፡8” ቅዱስ ጄርም

❖ “እመጋገብን በተመለከተ የምትከተሉት መመሪያችሁ ይህ ይሁን፡ በጸም ጊዜ ከሚመገቡት የምግብ ዓይነት የተነሣም ብዙዎች ይሰናከላሉና፡፡ . . . ከሥጋና ከወይን በመከልከልና እነዚህን በመተው የምንጸመው የረከቡ ነገሮች ናቸው ብለን በመጸየፍ አይደለም፤ ነገር ግን እነዚህን የሚታዩትን ቁሳዊ ነገሮች በመናቅና በመተው መንፈሳዊና ሰማያዊ ተድላ ደስታን እናገኝ ዘንድ ተስፋ በማድረግ ነው እንጂ፡፡ በጽማችን ሥጋንና ወይንን የምንተወው ሰማያዊ ዋጋን ከእግዚአብሔር ዘንድ እናገኝ ዘንድ ተስፋ ስለምናደርግ ነው፤ በልቅሶ ዘርተን በደስታ እናጭድ ዘንድ ነው እንጂ መዝ. 125፡5 . . . ከእነዚህ ነገሮች ራሳችሁን ስትከልከሉና ስትታቀቡ የተጠሉና የረከቡ ነገሮች እንደሆኑ አድርጋችሁና አስባችሁ መሆን የለበትም፤ እንደዚህ የምታስቡ ከሆነ ጽማችሁ ምንም ዋጋ የለውም፡፡ ነገር ግን ሥጋና ወይን በተፈጥሯቸው መልካም ነገሮች ቢሆኑም በፊትህ ስለ ተዘጋጁልህ የበለጡ መንፈሳዊ ነገሮች ስትል በጸም ጊዜ እነርሱን ተዋቸው፡፡”

(ቅዱስ ቄርሎስ ዘኢየሩሳሌም፤ ትምህርት 4፡ ቁ. 27)

⁸⁹ በቤተ ክርስቲያናችን “እካፍሎት” የምንለው ጸም ማለት ነው፡፡

❖ “ብዙ ሰዎች አንዳቸው ለሌላቸው ‘የጸሙ ግማሽ አለፈ፡ ግማሹን ጸም ፈጽመናል’ ሲባባሉ እመለከታለሁ፡፡ እኔ ግን እንዲህ ያሉት ሰዎች የጸሙ ግማሽ በማለቁ በዚህ እንዳይደሰቱ እመክራቸዋለሁ፡፡ ከዚህ ይልቅ በጸማቸው የኃጢአታቸው ግማሽ ተወግዶ ስለ መሆኑ እንዲያስቡና በእርግጥ በጸማቸው እንደዚህ ዓይነት ጥቅም አማኝተው ከሆነ ያን ጊዜ ቢደሰቱ መልካም ይሆናል፡፡ ልናስብበት የሚገባው ነገር ይህ ነውና፤ ጸሙን ስንጨርስ ልክ ሰንጀምር እንደ ነበርነው ዓይነት ሰዎች ሆነን ሳይሆን ከኃጢአታችን የነጻን ሰዎች ሆነን እንድንጨርሰው መሆንን ነው፡፡ . . . የክረምት ጠቀሜታው የበለጠ የሚታወቀው ወቅቱ ካለፈ በኋላ ነውና፡፡ ያን ጊዜ የአበባዎች ማበብ፣ የአዝመራው ማፍራት፣ የዛፎች መለምለም፣ እነዚህ ሁሉ በመታየታቸውና በመውጣታቸው ከክረምቱ ያገኙትን ጠቀሜታ በግልጽ ይናገራሉ፡፡ በእኛም እንዲሁ ይሁን፡፡ በጸም ወራት ያገኘነው መንፈሳዊ ጥቅም ጸሙ ካለፈ በኋላ በእኛ ላይ በሚያፈራው መልካም ፍሬ ጠቀሜታው ግልጽ ሆኖ እንዲታይ ይሁን፡፡ እንዲህ ካደረግን ጸሙ እንደገና ተመልሶ ሲመጣ በደስታ እንቀበለዋለን፡፡ . . . ከጸም የሚገኘውን ጥቅም በትክክል የተረዳነውና በጸማችን ወቅት ያንን ጠቀሜታ የምንቀስመው ሆነን ቢሆን ኖሮ ጸሙ በየቀኑ እንዲመጣ በተመኘን ነበር፡፡ እንዲህ ሆኖም የጸሙን መምጣት መናፈቃችንና ለጸም ያለንን ጉጉትና ናፍቆት መቀነስ የለብንም፤ እርሱን በማሰብ መፍራትና መጨነቅም አይኖርብንም፡፡”

(ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፡ ትምህርት በእንተ ምክንያተ ሐውልታት 18፡ ቁ. 1-2)

❖ “በጣም ከዓቅማችሁ በላይ የሆኑ ምሳሌዎችን መከተል ምን ያደርግላችኋል? በምግባር ስትሰማሩ በዓቅማችሁ መጠን እንጂ ለራሳችሁ ታደርጓቸው ዘንድ የማይመከሩና ከዓቅማችሁ በላይ የሆኑ ነገሮችን ባታደርጉ መልካም ነው፡፡ በአፈጻጸም ደረጃ በወንጌል የተፈጸሙ ታሪኮች ዛሬ አፈጻጸማቸው ከዚያን ጊዜው ለየት ያሉ ነገሮች አሉና፡፡ ለአብነትም ክርስቶስ የጸመው ከመፈተኑ ጥቂት አስቀድሞ ነበር፡ እኛ ደግሞ ከትንሣኤ በፊት እንጸማለን፡፡ የጸሙን የጊዜ ርዝመት በተመለከተ ቀናቱ ያው [አርባ ቀናት] ናቸው፤ የጸሙን ዘመን በተመለከተ ግን ልዩነት አለ፡፡ ለእኛ ጸሙ ከክርስቶስ ጋር ለመሞታችን አምሳል ነው፤ ጸማችን ራሳችንን ለትንሣኤው በዓል ለማዘጋጀት የምናነጻበትና የምንቀድስበት መሣሪያ ነው፡፡ እንዲሁም ጌታችን ለአርባ ቀናት በተከታታይ ጸመ፤ እርሱ እግዚአብሔር ነውና፡፡ እኛ ግን ሰንጸም በተከታታይ ሳይሆን እስከ ተወሰነ ሰዓት እየጸምን እንደ ዓቅማችን መጠን እናደርጋለን፤ ምንም እንኳ አንዳንዶች ለጸም ካላቸው ልዩ ፍቅርና ቅንዓት የተነሣ ጸማቸውን ረዘም ላሉ ሰዓታትና ቀናት ቢያራዝሙም፡፡ እንደ ገናም ለደቀ መዛሙርቱ ምሥጢረ ቁርባንን የሰጣቸው በደርብ ፎቅ ላይና ከራት በኋላ፤ ከስቅለቱ አንድ ቀን አስቀድሞ ነበር፡፡ እኛ ግን ምሥጢረ ቁርባንን የምንፈጽመው በቤተ ክርስቲያን፤ ከምግብ በፊት እና ከትንሣኤ በኋላ ነው፡፡ እርሱ ያደረጋቸው ነገሮች ከእኛና እኛ ከምናደርጋቸው የተለዩ አይደሉም፤ ሆኖም ግን አፈጻጸማቸውን በተመለከተ ከጊዜና ከሁኔታዎች ጋር ፍጹም የሆነ ተመሳሳይነትና አንድነት የሌለባቸው ነገሮች አሉ፡፡ ሆኖም ለእኛ የተላለፉን ማድረግና መፈጸም ለሚገባን ነገሮች እርዳታና መሠረት እንዲሆኑን ነው፡፡”⁹⁰

(ቅዱስ ጎርጎርዮስ ዘእንዚናንዙ፡ ትምህርት በእንተ ጥምቀት፡ ቁ. 30)

⁹⁰ (. . . But matters which have to do with Him are neither abruptly separated from us, nor yet yoked together with those which concern us in point of time; but they were handed down to us just so far as to be patterns of what we should do, and then they carefully avoided an entire and exact resemblance.)

- ❖ “በመብልና በሆዳምነት የዛገውንና የደነዘውን ሰውነትህን በጾም ሳለው፤ ወልውለው፤ ሰንግለው። ወደ መንግሥት ሰማያት የሚወስደውን መንገድ ያዝ፤ መንገዱ ጠባብና የማይመች ቢሆንም አንተ ግን በዚህ መንገድ ለመሄድ ምረጥና ተንዝበት። ይህን ማድረግ የምትችለው እንዴት ነው? ሰውነትህን በማስገዛትና በቁጥጥር ስር እንዲውልና እንዲገዛ በማድረግ ነው። መብልና ሆዳምነት ትልቅ መሰናክል ናቸውና። በዚህ ሁሉ የሕይወት ተጋድሎ ጾም ታላቅ መሠረትና መምህር ሆኖ ያገለግላልና።” (ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፣ ትምህርት በእንተ ምክንያተ ሐውልታት 3፣ ቁ. 7)

ይኸው አባት ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ “ስለ ሆድህና ስለ በሽታህ ብዛት ጥቂት የወይን ጠጅ ጠጣ እንጂ ወደ ፊት ውኃ ብቻ አትጠጣ” (1 ጢሞ. 5፡23) ብሎ ቅዱስ ጳውሎስ ለጢሞቴዎስ የጻፈለትን ምክር ጠቅሶ በዚያ ላይ ባለተማረው ትምህርት ላይ እንዲህ ይላል፡-

- ❖ “. . . እነዚህን ጥያቄዎች ለመመለስ ከመጀመሪያ በፊት ስለ ጢሞቴዎስ የተጋድሎ ሕይወት እና ስለ ጳውሎስ አባታዊ የፍቅር አሳቢነቱና እንክብካቤው ትንሽ ነገር እንድል ፍቀዱልኝ፤ እንደዚያ ባሉ ብዙ አስቸጋሪና ፋታ በሚነሱ ሁኔታዎች ውስጥና ሩቅ ከሆነ ቦታ ላይ ሆኖ እያለ እንኳ ስለ ደቀ መዝሙሩ ጤና ያን ያህል እንደሚያስበውና እንደሚጨነቀው፤ እናም የጤናው ችግር የሚስተካክልበትን ነገር እንደ ጻፈው እንደዚህ አባት ያለ ርህሩኅና አሳቢ ማን አለ? የጢሞቴዎስን የተጋድሎ ሕይወት የሚያህልስ ምን አለ? ከትህርምቱ ጽናትና ከጸሎት ብዛት የተነሣ ሕመም ላይ እስከሚወድቅ ድረስ ድሎትንና ተድላ ሥጋን ናቀ፤ የላመና የጣመ ምግብ ያለበትን ማእድ ከእርሱ አራቀ፤ ጳውሎስ ያለው ‘ትንሽ ወይን ጠጣ’ ብቻ ሳይሆን አስቀድሞ ‘ወደ ፊት ውኃ ብቻ አትጠጣ’ ካለው በኋላ ነው ወይን እንዲጠጣ የመከረው። ይህ ‘ወደ ፊት ውኃ ብቻ አትጠጣ’ የሚለው አባባል እስከዚያ ጊዜ ድረስ የሚጠጣው ውኃ ብቻ የነበረ መሆኑንና ከዚህም ከትኅርምት ብዛት የተነሣ ሆዱ መታመሙን የሚያሳይ ነውና። . . . ” (ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፣ ትምህርት በእንተ ምክንያተ ሐውልታት፣ ክፍለ ትምህርት 1፣ ቁ. 8)

- ❖ “እኔ እሁን የምናገረው እንዲሁ ብዙ ሰዎች ጾምን ስለሚሉት ጾም አይደለም፤ ስለ እውነተኛው ጾም ነው እንጂ። እውነተኛው ጾም ከሥጋ መከልከል ብቻ አይደለም፤ ከኃጢአትም መራቅ ነው እንጂ። ጾም የሚጠቅመውና ሊያስገኝልን የሚችለውን ጥቅም የሚያስገኘው ልንጾምበት እንደሚገባው ሕግ መሠረት ሆነን ስንጸመው ነውና። ‘ደግሞም በጨዋታ የሚታገል ማንም ቢሆን እንደሚገባ አድርጎ ባይታገል የድሉን አክሊል አያገኝም’ ተብሏልና። ስለዚህም በጾም ድካም ውስጥ ካለፍን በኋላ የጸማችንን ዋጋ እንዳናጣ እንዴትና በምን ዓይነት ሁኔታ መጾም እንዳለብን መረዳት ይገባል። 2 ጢሞ. 2፡5 . . . ጾም መድኃኒት ነው፤ ሆኖም ግን መድኃኒት አጠቃቀሙን የሚያውቅ ሰው ይፈልጋል።” (ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፣ ትምህርት በእንተ ምክንያተ ሐውልታት 3፣ ቁ. 8)

በጾም ወቅት እንኳን ሌላ ዓሳ እንኳ የማይበላ እንደ ነበር ታላቁ አባትና መምህር ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ በትምህርቱ ውስጥ ገልጾት እናገኛለን፡-

- ❖ “ስንጾም እንደበታችንም ከማይገቡ ንግግሮችና ከነቀፋዎች ይጹም። እንዲህ ካላደረግን ከሥጋና ከሣና መጸማችን ብቻ ምን ይጠቅመናል?” (ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፣ ትምህርት በእንተ ምክንያተ ሐውልታት 3፣ ቁ. 12)

- ❖ “... ከሕዝቡ ሁሉ ጋር በጸም፣ በትጋት፣ እና በጸሎት የበረታገና የተጋጉ እገሆን ዘንድ ለአፍታም እንኳ መዘንጋት አይገባንም። በግያጳርጥ ሕዘንና ልቅሶ እና ዘወትር በግሪፍ ጸሎት ጽሑፉን በመሆን የበረታገና የተጋጉ እንሁን። ጸንተን እንድንቆም የግያጳርጥን እነዚህ ናቸው። የግጥሞቹንና የግጥሞቹን መንፈሳዊ መከላከያዎቻችንና አምላካዊ ድብደባዎቻችን እነዚህ ናቸው። (ቅዱስ ቆስታሮስ፡ ለርግጡ ጳጳስ ለቆርኔሊዮስ ከጻፈው መልእክት፣ መልእክት 56፡ ቁ. 5)

- ❖ “ልዩ በምትሆን በአርባዬቱ ቀን በግደረገው ትሩፋትና በጸም የግጥሞች በኑ መድኃኒት አለ፡” (ቅዱስ አቡሊዲስ፡ ሃይማኖት እብው፡ ቁ. 22)

- ❖ “... ሊከርስቲያናዊና ተገቢ ያልሆነ ነገር እንደ ልግድ እድርገው የያዙ ሰዎች ከዚያ ወጥተው መልካሙን ነገር ልግድ ግድረገ ይቻላቸዋል። ለምሳሌ ከምግብ ተከልክሎ መቆየት ቀላል ባይሆንም ጸም ሲለመድ ገን ልግድ ይህን ከባዱን ነገር ለግድረገ የማያስቸግር ቀላል ያደርገዋል። ስለዚህም የጸሙ ጊዜ ሲመጣ ወይን ይጠጣ ዘንድ ወይም በጸም ጊዜ እንዳይበሉ ከተከለከሉ ምግቦች አንዱን ይበላ ዘንድ ሺህ ጊዜ እንኳ የግጥምነትና የግጥምነት ሰው ቢኖር እንኳ ጸምን ልግድ ያደረገ ሰው በጸም የተከለከለውን ነገር ከግንካ የግጥምነትን መከራ ቢቀበል ይመርጣል። አንድ ጊዜ ልምድ ካደረገው ከዚያ በኋላ ልናደርገው የማይገባውን ነገር ከሕሊናችን የተነሣ እንኳ እንጸደቃለን።” (ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፡ ትምህርት በአንተ ምክንያት ሐውልታት 6፡ ቁ. 17)

- ❖ “በከመ ይህ እግዚአብሔር በወንጌል ሊትዝገቡ መዝገብ ዘበምድር አንትሙስ ዝገቡ ለከመ መዝገብ ዘበሰማያት ገብ ሊይበል ወሊይግሰን . . . ሠዕ ለእግዚአብሔር መሥዋዕተ ሰብሐት በጸም ወበጸሎት በጊሩት ወበተፋቅሮ ወበርትዕት ሃይማኖት ሠ. በጸም ወበጸሎት ዳንኤል ድንነ እም አፈ አናብስት ሶስና ድንነት እምእደ ረበናት ሠ. በጸም ወበጸሎት አብው ቀደምት ድንነ እመንሠት ፃደው እሞት ውስተ ሕይወት ሠ. . . . ጌታችን በወንጌል እንደ ተናገረ በምድር ላይ መዝገብ አትሰብስቡ፤ የማይበላሽና የማይጠፋ ሰማያዊ መዝገብን ሰብስቡ (አክማቹ) እንጂ . . . በጸምና በጸሎት፤ በደንብና እርስ በርስ በመፋቀር፤ በእውነተኛ ሃይማኖት ሆነህ ለእግዚአብሔር የምስጋና መሥዋዕትን ሠዋ፤ . . . በጸምና በጸሎት ዳንኤል ከአንበሶች አፍ ዳነ፤ በጸምና በጸሎት ሶስና ከረበናት እጅ ዳነች፤ በጸምና በጸሎት የቀደሙ አባቶቻችን ከፈተና ዳነ፤ በጸምና በጸሎት ከሞትም ወደ ሕይወት ተሻገሩ።” (ቅዱስ ያሬድ፡ ዝማሬ ዘመዛግብት)

- ❖ “አጋውየ ንጹም ጸመ ወናፍቅር ቢእነ ወንትፋቀር በበይናቲነ እስመ ከማሁ አዘዘነ አጋውየ ፊድፋደ ናፍቅር ቢእነ እስመ ሙሴኒ በሲና ጸመ ወኢያሱኒ በይእቲ ጸም ድንነ በገባዎን ፀሐየ አቀመ ኢ ጸመ እግዚአብሔር በእንቲእነ አርአያሁ ከመ የሀበነ ወንድሞቹ ሆይ፤ ጸምን እንጹም፤ ወንድሞቻችንንም እንውደድ፤ እርስ በርሳችንም እንፋቀር፤ እንዲህ እናደርግ ዘንድ አዝዞናልና ወንድሞቹ ሆይ፤ ወንድሞቻችንን አብዝተን እንውደድ፤ ሙሴ በሲና ጸሟልና፤ በዚህች ጸም ኢያሱ በገባዎን ዳነ፤ ፀሐይንም አቆመ፤ ጌታችንም ለጸም አርአያ ይሆነን ዘንድ ስለ እኛ ጸመ . . .” (ቅዱስ ያሬድ፡ ዝማሬ ዘምኩራብ)

- ❖ “... ሠርዐ ለነ ጸመ ለንስሐ እስመ ጸም በቋሂት ባቲ ክርስቶስ ጸመ በእንቲእነ አርጓያሁ ከመ የሀበነ - ለንስሐ ይሆነን ዘንድ ጸምን ሠራልን፤ ጸም ብዙ ጥቅም ያለባት ጠቃሚ ናትና፤ ክርስቶስም ምሳሌውን ይሰጠን ዘንድ ስለ እኛ ጸመ።” (ቅዱስ ያሬድ፡ ዝማሬ ዘመጸጉዕ)

❖ "... ገዥም ጸመ ወናፍቅር ቢጸነ ንንግሊ ወንትመጦ አሚነነ አምህንቱ ገብስት ርእዩ ፅባያ ወክብራ ለጸም ኃዘን ለአብዳን ወፍሥሐ ለጠቢባን ን. ብፁዕ ብእሲ ዘይትዒገማ ለሥርዓትዮ ይንግሊ ትእዛዝዮ እነ ሱቱ ሥምረቶ እገብር ን. እንተ ባቲ ተመጠው ሙሴ ሕገ እግዚአብሔር ወባቲ ጸመ ለሊሁ መድኃኒን ን. ወበይሊቲ ጸም ኤልያስ ዐርገ ውስተ ሰማያት ወዳንኤል ድንን እም አፈ አናብስት ... - ጸምን እንዲም፡ ወንድሞቻችንንም እንውደድ፡ ከዚህ ገብስትም አምነን [የክርስቶስ ሥጋ መሆኑን] እንቀበል፡፡ የጸምን ታላቅነትና ከብር ተመልከቲ፡ ጸም ለሰነፎች ሐዘን ስትሆን ለጥበበኞች ደግሞ ደስታ ናት፡፡ ትእዛዜን ገንዘብ ያደርገ ዘንድ ሥርዓቲን የሚታገግት ሰው ምስኑን ነው፡፡ እንዲህ ለሚያደርግ ሰው እኔም ፈቃዱን አፈጽሞለታለሁ፡፡ ሙሴ የእግዚአብሔርን ሕግ የተቀበለው በእርሷ [በጸም] ነው፡፡ መድኃኒታችንም እንዲሁ ጸመ፡፡ በዚህች ጸም ኤልያስ ወደ ሰማያት ዐርገ፡፡ ዳንኤልም ከአንበሶች አፍ ዳነ ... " (ቅዱስ ያሬድ፡ ዝማሬ ዘገብር "ጌር)

❖ "ጸም ልጓም ፍሬሃ ጥሁም ትህተ ኢናምስላ ለጸም - ጸም ልጓም ናት፡ ፍሬዋም ጣፋሂ ነው፡፡ ስለዚህም ጸምን ታናሽ (ቀላል) አናስመስላት፡፡" (ቅዱስ ያሬድ፡ ጸመ ድን ዘቅድስት፡ ዘረቡዕ)

❖ "እስመ ጸም ዐቢይ በቱዒት ባቲ ታግዕዘከሙ ነፍስክሙ እምኃጢአት ትሚህርሙ ለወራዙት ጽሙና ዛቲ ጸም ጸም ቅድስት ትፈሪ ሰላሙ ወተዓሥዮሙ ትፍሥሕት - ጸም ታላቅ ጠቀሚታ አላት፡ ነፍሳችሁን ከኃጢአት ነጻ ታወግታለች፡ ለወጣቶችም ዕርጋታንና ራስን መግዛትን ታስተምራችዋለች፡፡ ይህች ጸም ቅድስት ናት፡ ሰላምን ታፈራለች፡ ለሚያደርጋት ሰው ደስታን ትሰጠዋለች፡፡" (ቅዱስ ያሬድ፡ ጸመ ድን ዘቅድስት፡ ዘሐሙስ)

❖ "እስመ ዛቲ ጸም ወሀበቱ ሞገሰ ለሙሴ ብእሲ እግዚአብሔር - ጸም ለእግዚአብሔር ሰው ለሙሴ ሞገስን ሰጠችው፡፡" (ቅዱስ ያሬድ፡ ጸመ ድን ዘቅድስት፡ ዘሐሙስ)

ቅዱሳን እበው ሊቃውንት ቀደምት ስለ ጸም ያስተማሩትን ትምህርት ግር ይስሐቅ ጸምን በተመለከተ ጉሩም በሆነ ሁኔታ እንዲህ ሲል በገለጸው እናጠቃልላ፡-

❖ "እስመ ጸም ይትባየዓ ለኩሉ ምግባር ትሩፍ - ጸም የትሩፋትን ሥራ ሁሉ ይስማማዋልና ወጥንት ለኩሉ ገድል - የሥራ መጀመሪያ ናት
አክሊሎሙ ለጽሙዳን - የጽሙዳን ክብራቸው ናት
ወሰኖሙ ለድንግልና ወለቅድስና - የድንግልናና የንጽሕና ጌጣቸው ናት
ወጥንታ ለፍኖት መሢሐዊት - የወንጌል ሥራ መጀመሪያ ናት
እማ ለጸሎት - የጸሎት እናት ናት
ወነቅዓ ለአንብዕ - የዕንብ መገኛ ናት
ወመንቅሐት ላዕለ ኩሉ ገድል ውዱስ - ለበጌ ሥራ ሁሉ ታንቃቃለች ...
ወዘአስተሐቀረ ኪያሃ ናሁ አሰሰለ እምላዕለ ነፍሱ ኩሎ ሠናዖተ - ጸምን የናቀ ያቃለለ በጌውን ነገር ሁሉ ከራሱ አራቀ
እስመ ዛቲ ትእዛዝ ተወድየት ውስተ ጠባይዒን እምትካት ለዓቂብ ወለተጸውኖ - እኛ እሷን ልንጠብቃት እሷ እኛን ልትጠብቀን ይህች ጸም ከቀድሞ ጀምሮ በባሕርያችን ታዝዛለችና (አዳምን ዕዕ በለስ አትብላ ባለው ጊዜ)
ወዘዩ ወድቀ ጥንተ ተልሕኮትን - ባለመጸም የባሕርያችን ጥንት የሚሆን አዳም ድል ሆነ ወበእንተ ዝንቱ እምነበ መጽእ ጎጉል ቀዳማዊ እምኔህ ባሕቲቱ መጽእ መስተጋድላን ነበ ፈረህ እግዚአብሔር ሎቱ ስብሐት - ስለ በላ ጥፋት (ጋንል) ካመጣበት ከመብል

ጀምረው ነቢያት ድል አየነሁ ወደ ፈሪሃ እግዚአብሔር መጡ፤ በመብል ጥፋት ከመምጣቱ የተነሣ ወደ ጸም መጡ።

ሶበ ተደለው ለጥቂት ትእዛዛቲህ - ሕጉን ሊጠብቁ በተዘጋጁ ጊዜ ወመድኅንነ ሎቱ ስብሐት አመ እስተርአየ በዓለም በውስተ የርዳናስ በገዢ ውስጥ - ከብር ይግባውና ጌታም በዚህ ዓለም በየርዳናስ በተገለጠ ጊዜ ሥራውን በጸም ጀመረ። ወከሎሙ እለ ወጽኦ ለተለም ዓሙ በዛቲ አርአያ ረሰዩ ጥንተ ገድሎ - በሥራ እርሱን ለመምሰል የወጡ ሁሉ ሥራቸውን በጸም ጀመሩ።

እስመ ውእቱ ንዋየ ሐቅል ዘተገብረ እምእግዚአብሔር ልዑል - ከልዑል እግዚአብሔር የተሰጉደ ማለት የተሰጠ ኃሻ ነውና።

ወዘእስተሐቀረ ኪያሁ በእፍኪ ዘኢየሐዎይዎ - ጸምን የናቀን ያቃለለን ሰው እንደምን አይነቅፉት!

እመሰኪ ሠራዲ ሕግ ናሁ ጸመ መት እንክ እምእለ ያበድሩ ዐቲበ ሕግ ዘኢይፈቅዳ ለጸም - ሕግን የሠራ ያዘዘ ጌታ ከጸመ ሕግን መጠበቅ ከሚወዱ ሰዎች ወገን ጸምን የማይወድ ማን ነው?

ወእምከመ ርእዩ መስተቃርን ጸራዊ እኩይ ለዘንቱ ንዋየ ሐቅል ባዕለ ኢሐዱ እምሰብእ ይፈርህ ሶቤሃ - ከፋ ባላጋራ ሰይጣን ከሰው አንዱን ጸም ሲጸም ያየው እንደሆነ (ባየው ጊዜ) ይፈራል።

ወይዘከሮ ፍጡነ ለጌፋራሁ ወስተመዎቦቱ ውስተ ገዳም እምንበ መድኃኒነ ሎቱ ስብሐት - ከብር ይግባውና ጌታ በገዳም ያሳፈረውን ማፈሩን፤ የነግውን ድል መነሣቱን ያስበዋል።

ወትነድድ ኃይሉ በንዋየ ሐቅል ዘተውሀበ ለነ እምንበ ሊቀ ሠራዊትነ - የካህናት አለቃ ከሚሆን ከጌታ በተሰጠን በጸም ኃይሉ ትደክማለች።

(ማር ይሰሐት፤ አንቀጽ ራብዕ፤ ምዕራፍ 6)

እንግዲህ ጸም በመጽሐፍ ቅዱስም ሆነ በቅዱሳን አባቶቻችን ትምህርት ይህን ያህል የተባለለት ታላቅ የእግዚአብሔር ጸጋ ነው። አባቶቻችን ጸምን “ለአዳም የተሰጠው ጥንታዊው ሕግ፡ “ከእግዚአብሔር ዘንድ ሰማያዊ ዋጋ የምናገኝበት፡ “በልቅሶ ተዘርቶ በደስታ የሚታጨድበት፡ “እንተን እንድንቆም የሚያደርገን፡ ከከፋ የሚጠብቀንና የሚጋርደን መንፈሳዊ መከላከያችንና አምላካዊ መሣሪያችን፡ “መድኃኒት፡ “ከእግዚአብሔር ዘንድ ሰማያዊ ዋጋ የምናገኝበት፡ ወዘተ እያሉ ገልጸውታል። ስለዚህ ምናልባት በተለያዩ ምክንያት መጸም ያልቻለ ሰው ቢኖር መፍትሔው ጸምን መንቀፍና መተቸት አይደለም። እንዲህ ማድረጉ ሁለት በደል ይሆንበታል። አንደኛው መጸም ሲገባው ባለመጸሙ ሲሆን ሁለተኛውና የባሰው ደግሞ እግዚአብሔር ለጥቅማችን የሰጠንን ጸም በመንቀፋ ነው። እኛ ስለ ነቀፍንና ሰላልተቀበልንው የእግዚአብሔር ሐሳብ አይለወጥምና። ስለዚህ ቢቻለን መጸም፤ ከከበደን ደግሞ እንዲያሰችለን እርሱን መለመንና ባለመቻላችን ማዘን ይገባል እንጂ ከዚያ አልፎ መሄድ መጠንን አለማወቅና በኃጢአት ላይ ኃጢአት መጨመር ስለሆነ መቼም ቢሆን አይጠቅምም።

ከዚህም ጋር አሁን አሁን አንዳንድ ግለሰቦችም ሆኑ ቡድኖች ጸምን “ዓባይን ገድበን እንዳንጠቀም ግብጻውያን የጫኑብን ሸክም ነው፤ በግብጻውያን የተጣለብን የተንኮል መሣሪያ ነው” ሲሉ ከተደመጡ ውሎ አድሯል። እንግዲህ ይህ አስተሳሰብ ቢያንስ ሁለት መሠረታዊ ስህተቶች ያሉበት የፈጠራ አስተያየት ነው። በመጀመሪያ ጸም ግብጻውያን በኢትዮጵያውያን ላይ የጫኑት ሸክም ወይም የወሰኑት ውሳኔ ሳይሆን ከላይ እንደ ተመለከትነው ከጥንቱ ከብሉይ ኪዳን ጀምሮ በእግዚአብሔር

ብሚያምት ወገኖች ዘንድ የነበረ የአምልኮ መማሪያ ነበር። በብሉይ ኪዳን ዘመን ደግሞ ግብጻውያን እንኳን በሌላው ላይ ጾምን ሊኖሩት ይችላሉ ራሳቸውም ገና በአምልኮ ጣዖት ወድቀው በግብረ ኃጢአት ተይዘው የነበሩበት ዘመን ነበር። ኢትዮጵያ ግን በዘመነ ኦሪትም እግዚአብሔርብን ታመልክ የበረች ዘገር ነበረች። ለዚህም ምስክሩ ሰው ሳይሆን ራሱ እግዚአብሔር ነው። ለምሳሌም ሙሴ እስራኤላውያን እግዚአብሔርን ከማያውቁና ከማያመልኩ ሰዎች ወገን ጋር እንዳይጋዙ የከለከለ ሲሆን እርሱ ያገባት ሚስቱ ግን ኢትዮጵያዊት ነበረች፤ ምክንያቱም ኢትዮጵያውያን በዘመነ ሕገ ልቡናም እግዚአብሔርን ያመልኩ የነበሩ ሕዝቦች ናቸውና። ዘኁ. 12 ይህን ያልተረዱት የሙሴ ወንድም አርኅና እገቱ ማርያም ሙሴን በመንቀፋቸው እግዚአብሔር በጽኑ ሁኔታ ገሥጏቸዋል። እንደዚሁም ራሱ እግዚአብሔር እስራኤላውያንን “የእስራኤል ልጆች ሆይ፤ እናንተ ለእኔ እንደ ኢትዮጵያ ልጆች አይደላችሁምን?” በማለት ኢትዮጵያውያንን አብነት አድርጎ ተናግሯቸዋል። አሞ. 9:7

በሐዲስ ኪዳንም ኢትዮጵያ ክርስትናን የተቀበለችው በትንቢቱና በተሰፋው መሠረት ስትጠብቀው የነበረ በመሆኑ በመንፈስ ቅዱስ መሪነት በሐዋርያው በቅዱስ ፊልጶስ መምህርነት በኢትዮጵያዊው ጃንደረሳ አማካይነት ነው እንጂ ክርስትናን ከግብጽ አልተቀበለችም። ይህም በመጽሐፍ ቅዱስ በሐዋርያት ሥራ በምዕራፍ ስምንት ላይ በግልጽ ተጽፎ የሚገኝ እውነት ነው። ስለዚህ የግብጽ ኦርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን እና የኢትዮጵያ ኦርቶዶክሳዊት ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሐዋርያዊትና ቅድስት የሆነችው የአንዲቷ የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ሕዳሳት እንደ መሆናቸው ሁሉም በመጽሐፍ ቅዱሳዊው ትምህርትና በሐዋርያዊ ትውፊት መሠረት ክርስቲያናዊ ጾምን ይጸማሉ እንጂ አንዱ በሌላው ላይ ጫነ የሚባል ነገር የለም።

ሁለተኛ ደግሞ ክርስቲያናዊ ጾም ያለው በኢትዮጵያና በግብጽ ክርስቲያኖች ዘንድ ብቻ አይደለም። ጾም በሌሎች ኦሪትታልና ኦርቶዶክስ እና በምሥራቅ ኦርቶዶክስ አብያተ ክርስቲያናትም ያለ ክርስቲያናዊ ሕይወት ነው። ለግንዛቤ ይረዳ ዘንድ በሌሎች ኦርቶዶክሳውያን አብያተ ክርስቲያናት ዘንድ ያሉትን አጽዋማት እንመልከት።

ሀ) ኦሪትታል ኦርቶዶክስ⁹¹ አብያተ ክርስቲያናት (የኢትዮጵያ፣ የግብጽ፣ የኤርትራ፣ የሶርያ፣ የአርመን እና የሕንድ ኦርቶዶክስ አብያተ ክርስቲያናት)⁹²

- * ጸመ ነቢያት
- * ዐቢይ ጾም
- * ረቡዕ እና ዓርብ
- * ጸመ ገዢ
- * ጸመ ሐዋርያት
- * ጸመ ማርያም (ጸመ ፍልሰታ)
- * ጸመ ነገዌ

⁹¹ ኦሪትታል ኦርቶዶክስ (Oriental Orthodox) አብያተ ክርስቲያናት የሚባሉት የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ጫምር ከላይ የተዘረዘሩት ሲሆኑ የኤልቂድንን ጉባኤ የማይቀበሉት ናቸው። የሚተባበሩት ዓለም አቀፋዊ ጉባኤያት የመጀመሪያዎቹ ሦስቱ (የኢትዮ፣ የቅስጥንጥንያ እና የኤፌሶን ጉባኤ) ብቻ ናቸው። የምሥራቅ ኦርቶዶክስ (Eastern Orthodox) አብያተ ክርስቲያናት የሚባሉት ደግሞ የኤልቂድንን ጉባኤ የሚቀበሉ ሆነው ከምዕራቡ ክፍል የሮማ ካቶሊክ በ1054 ዓ. ም. የተለያዩ ናቸው።

⁹² የአንዳንዶቹ አጽዋማት የሚጀምሩበት ጊዜና አጠቃላይ የሚሸፍኗቸው የቀናት ብዛት አልፎ አልፎ ሲለያይ ይችላል።

ለ) የምሥራቅ ኦርቶዶክስ (የግሪክ፣ የሩሲያ፣ ሰርቢያ፣ ወዘተ) ኦርቶዶክስ አብያተ ክርስቲያናት⁹³

- ✱ ዐቢይ ጸም
- ✱ ጸመ ነቢያት
- ✱ ረቡዕ እና ዓርብ
- ✱ ጸመ ማርያም (ጸመ ፍልሰታ)
- ✱ ጸመ ሐዋርያት
- ✱ የጥምቀት ዋዜማ (ገሃድ)
- ✱ የቅዱስ ዮሐንስ መጥምቅ አንገቱ የተሰየረበት ዕለት
- ✱ በዓለ ቅዱስ መስቀል

ማንም ሰው ማየት እንደሚችለው ከዚህ ሁሉ መረዳት የሚቻለው ጸም በኢትዮጵያ እና በግብጽ አብያተ ክርስቲያናት ብቻ የተወሰነ ሳይሆን ሐዋርያዊ ትውፊት ባላቸው በኦርቶዶክሳውያን አብያተ ክርስቲያናት በሙሉ ያለ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ክርስቲያናዊ ሕይወት መሆኑን ነው። ስለዚህ ጸም በግብጽውያን የተጫነብን ሸክም ሳይሆን መድኃኔ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ የሰጠንና አባቶቻችን ቅዱሳን ሐዋርያት ተቀብለው ኖረውበትና ተጠቅመውበት ያወረሱን ክርስቲያናዊ መሣሪያና ሀብት ነው።

4.2 ምጽዋት

የሐሳዊ መሣሪካ መንገድ ጠራጊነታቸውን ቃላቸውና ተግባራቸው የሚያጋልጥባቸው ወገኖች የሚቃወሙትና ዋጋ ቢስ የሚያደርጉት ሌላው ነገር ምጽዋት ነው። አሁንም እንደ ሌሎች ጉዳዮች ሁሉ ምጽዋትንም መጀመሪያ በመጽሐፍ ቅዱስ በተጻፈው የእግዚአብሔር ቃል፣ በመቀጠልም በአባቶቻችን ትምህርት የተጻፈውን በመመልከት የእነዚህን ተቃዋሚዎች ትምህርት እንመዝገባለን።

4.2.1 ምጽዋት በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት

ምጽዋት አንድ ሰው ፍቅረ እግዚአብሔርን መሠረት በማድረግ ለሌሎች ሰዎች የሚያደርገውን መልካም ነገር ሁሉ የሚያጠቃልል ሰፊ ነገር ነው። አንድ ሰው ለተችገረና በሐዘን ላይ ላለ ወገኑ በመጀመሪያ የሚያደርገው ምጽዋት ችግሩንና ሐዘኑን በመንፈስ መጋራትና አብሮ መካፈል ነው። “ከእነርሱ ጋር እንደ ታሰረ ሆናችሁ እስረኞችን አስቡ፣ የተጨነቁትንም ራሳችሁ ደግሞ በሥጋ እንዳለ ሆናችሁ አስቡ” በማለት የተነገረው ቃል ይህን ሁኔታ የሚሰረዝ ነው። ዕብ. 13፡3 ስለዚህ ምጽዋት ሲባል የግድ ገንዘብ መስጠትን ብቻ ሳይሆን ከሁሉም በላይ ልቡናን መሰጠትንና በችግራቸው አብሮ መካፈልን የሚያካትት፣ ከዚያ በመነሣትም የተቻለውን ነገር ሁሉ እስከ ማድረግ የሚዘልቅ ነው። እግዚአብሔር ለችግረኞች ስለሚያስቡና መልካም ስለሚያደርጉ ሰዎች ምን እንደሚያገኙና እርሱም ምን እንደሚያደርግላቸው ሲናገር እንዲህ ይላል፡-

“ብወሰ ዘይሌቡ ላዕለ ነጻይ ወምስኪን እምዕለት እኪት ያድኅኖ እግዚአብሔር እግዚአብሔር የዐቅቦ ወያሐይዎ ወያሰጽዮ ዲበ ምድር ወይረድኦ ውስተ ዐራተ ሕማሙ ወኢያበውኦ ውስተ እደ ጸላኢሁ - ለችግረኛና ለምስኪን የሚያስብ ምስጉን ነው። እግዚአብሔር ከክፉ ቀን ያድነዋል። እግዚአብሔር ይጠብቀዋል፤ ሕያውም ያደርገዋል፤ በምድር ላይም ያስመሰግናል፤ በጠላቶቹም እጅ አያሳልፈውም። እግዚአብሔር በደጄው አልጋ ላለ ይረዳዋል፤ መኝታውን ሁሉ በበሽታው ጊዜ ያነጥፋለታል።” መዝ. 40፡1-3

⁹³ Kallistos Ware, The Orthodox Church, New Edition, New York: Penguin Books USA, 1997

ነቢዩ ዳንኤል በዘመኑ ገናና የነበረው የባቢሎን ንጉሥ ናቡከደነፆር ያየውን ራእይ ከተረጎመለት በኋላ ምን እንደሚደርስበት ሲነግረው እንዲህ አለው፡-

ልዑሉም በሰዎች መንግሥት ላይ እንዲሠሩት፤ ለሚወድደውም እንዲሰጠው እስከታወቅ ድረስ ከሰዎች ተለይተህ ትሰደዳለህ፤ መኖሪያህም ከምድር አራዊት ጋር ይሆናል፤ እንደ በሬም ሣር ትበላ ዘንድ ትገደዳለህ፤ በሰማይም ጠል ትረሰርሳለህ፤ ሰባት ዘመናትም ያልፋብሃል። ዳን. 4:25

ከእግዚአብሔር ዘንድ የታዘዘበትን ያን ከባድ ቅጣት - ከሰው ሁሉ ተለይቶ ከቤተ መንግሥቱ ወጥቶ እንደ በሬ ሣር እየበላ ከምድር አራዊት ጋር ሰባት ዓመት እንዲኖር የተፈረደበት መሆኑን - ከነገረው በኋላ ከዚያ ፍርድ የሚደንበትን መንገድ ሲያመለክተው እንዲህ አለው፡- "ንጉሥ ሆይ፤ ስለዚህ ምናልባት የደገንነትህ ዘመን ይረዝም እንደ ሆነ ምክሪ ደስ ያሰኝህ፤ ኃጢአትህንም በጽድቅ በደልህንም ለድሆች በመመጽወት አስቀር።" ዳን. 4:27 እንግዲህ ያን ያህል ከባድ ፍርድ እንዲፈረድበት ያደረገውን የናቡከደነፆርን ኃጢአትና በደል ሊያስቀር እስከሚችል ድረስ የሆነው ምጽዋት ምን ያህል ኃይል ያለውና ገናና ቢሆን ይሆን?

እግዚአብሔር ለተራብ ለሚያበላና ለተቸገረ ለሚሰጥ ምን እንደሚያደርግለትና ምን እንደሚያገኝ ሲናገር እንዲህ ይላል፡-

እንጀራህንስ ለተራብ ትቈርስ ዘንድ፤ ስደተኞቼን ድሆች ወደ ቤትህ ታገባ ዘንድ፤ የተራቂተውንስ ብታይ ታለብሰው ዘንድ፤ ከሥጋ ዘመድህ እንዳትሸሽግ አይደለምን? የዚያን ጊዜ ብርሃንህ እንደ ንጋት ይበራል፤ ፊውስህም ፈጥኖ ይበቅላል፤ ጽድቅህም በፈትህ ይሂዳል፤ የእግዚአብሔርም ክብር በኋላህ ሆኖ ይጠብቅሃል። የዚያን ጊዜ ትጠራለህ፤ እግዚአብሔርም ይሰማሃል፤ ትሞክላለህ እርሱም፡- እነሆኝ ይላል። ከመካከልህ ቀንበርን ብታርቅ፤ ጣትህንም መጥቀስ ብትተው፤ ባታንጉራጉርም፤ ነፍሱህንም ለተራብ ብታፈስ፤ የተጨነቀውንም ነፍስ ብታጠግብ ብርሃንህ በጨለማ ይወጣል፤ ጨለማህም እንደ ቀትር ይሆናል። እግዚአብሔርም ሁል ጊዜ ይመራሃል፤ ነፍሱህንም በመልካም ነገር ያጠግባል፤ አዋንትህንም ያጠናል፤ አንተም እንደሚጠጣ ገነት፤ ወኃውም እንደማያቋርጥ ምንጭ ትሆናለህ። ኢሳ. 58:7-11

በእንጻሩ ለድሆችና ለችግረኞች አለማሰብና ማድረግ የሚገባውን ነገር አለማድረግ ደግሞ ኃጢአት መሆኑን ቅዱስ መጽሐፍ ደጋግሞ ይናገራል፡፡ ለምሳሌም "ሰባተኛው ዓመት የዕዳ ምሕረት ዓመት ቀርቧል ብለህ ክፉ አሳብ በልብህ እንዳታስብ፤ ለድህውም ወንድምህ አንዳች የማትሰጥ እንዳትሆን፤ ዓይንህም በእርሱ ላይ ክፉ እንዳይሆን፤ እርሱም ወደ እግዚአብሔር በእንተ ላይ እንዳይሮጸም፤ ኃጢአትም እንዳይሆንብህ ተጠንቀቅ" በማለት ያስጠነቅቃል፡፡ ዘዳ. 15:9 ለችግረኛ በማሰብ መልካም ስለሚያደርጉት ደግሞ እንዲህ ይላል፡- "በአምላክህ በእግዚአብሔር ፊት እንዲህ በል፡- የተቀደሰውን ነገር ከቤቴ ወስጄ ለሌዋዊው ለመጸተኛውም ለድህ አደጉም፤ ለመበለቲቱም እንዳዘዝሽን ትእዛዝ ሁሉ ሰጥቻለህ፤ ትእዛዝህን ምንም አላፈረስሁም፤ አልረሳሁምም፡፡" ዘዳ. 26:13

ለተቸገሩ ለድሆች ምጽዋት መስጠት በእግዚአብሔር ዘንድ ዋጋ ያለው ስለ መሆኑም እንዲህ ይላል፡- "ለድህ ቸርነትን የሚያደርግ ለእግዚአብሔር ያበድራል፤ በጎነቱንም መልሶ ይከፍለዋል።" ምሳ. 19:17 ለድህ የሚራራ እንደሚባረክም "ርኅሩህ የተባረከ ይሆናል፤ ከእንጀራው ለድህ ሰጥቷልና" ይላል፡፡ ምሳ. 22:9

ምጽዋት የእውነተኛ አምልኮ አካል መሆኑንም ሐዋርያው ቅዱስ ያዕቆብ በመልእክቱ እንዲህ ሲል ይናገራል፡- "ንጹሕ የሆነ፤ ነውርም የሌለበት አምልኮ በእግዚአብሔር አብ ዘንድ ይህ ነው፤ ወላጆች የሌላቸውን ልጆች ባልቲቶችንም በመከራቸው መጠየቅ፤ በዓለምም ከሚገኝ እድፍ ሰውነቱን መጠበቅ ነው።" ያዕ. 1:27 እንዲሁም ቅዱስ ጳውሎስ "ነገር ግን መልካም ማድረግን፤ ለሌሎችም ማካፈልን አትርሱ፤ እንዲህ ያለው መሥዋዕት እግዚአብሔርን ደስ ያሰኘዋልና" በማለት ምጽዋት እግዚአብሔርን ደስ የሚያሰኝ መሥዋዕት መሆኑን ይናገራል፡፡ ዕብ. 13:16

ምጽዋት ታላቅ የሆነ ሰማያዊ ዋጋ ያለው መሆኑንም ራሱ ባለቤቱ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በማይታበል ቃሉ “ያላችሁን ሽጡ፤ ምጽዋትም ስጡ፤ ሌባ በማይቀርብበት ብልም በማያጠፋበት በሰማያት የማያልቅ መዝገብ የሚሆኑትን የማያረጁትንም ኮረጆዎች ለራሳችሁ አድርጉ” በማለት አስተምሯል፡፡ ለቃ. 12፡33 እንዲሁም ጌታችን ወደ እርሱ መጥቶ ስለ ዘለዓለማዊ ሕይወት ጉዳይ የጠየቀውን ጎልማሳ ባለ ጸጋ ሕግጋትን ስለ መጠበቅ ሲነግረው ወጣቱ ባለ ጸጋ “ይህንን ሁሉ ከሕፃንነቴ ጀምሮ ጠብቄያለሁ፡ ደግሞስ የሚጉድለኝ ምንድር ነው?” ብሎ በጠየቀው ጊዜ እንዲህ ነበር ያለው፡- “ኢየሱስም፡ ፍጹም ልትሆን ብትወድ ሂድና ያለህን ሽጠህ ለድሆች ስጥ፤ መዝገብም በሰማያት ታገኛለህ፤ መጥተህም ተከቶለኝ አለው።” ማቴ. 19፡16-21

እንዲሁም ጌታችን መሠረታዊ ትምህርት ካስተማረባቸው ጉዳዮች መካከል አንዱ ምጽዋት ነበር፡፡ በማቴዎስ ወንጌል በምዕራፍ ስድስት ላይ በመጀመሪያ ያስተማረው ምጽዋትን በተመለከተ ነበር፤ እንዲህ በማለት፡-

ለሰዎች ትታዩ ዘንድ ምጽዋታችሁን በፈታቸው እንዳታደርጉ ተጠንቀቁ፤ ያለዚያ በሰማያት ባለው አባታችሁ ዘንድ ዋጋ የላችሁም፡ እንግዲህ ምጽዋት ስታደርግ ግብዞች በሰው ዘንድ ሊከበሩ በምክራብ በመንገድም እንደሚያደርጉ በፈትህ መለከት አታስነፋ፤ እውነት እላችኋለሁ፡ ዋጋቸውን ተቀብለዋል። አንተ ግን ምጽዋት ስታደርግ ምጽዋትህ በሰውር እንዲሆን ቀኝህ የምትሠራውን ግራህ አትወቅ፤ በሰውር የሚያይ አባትህም በግልጥ ይከፍላል። ማቴ. 6፡1-4

ምጽዋት ዋጋ የሌለው ቢሆን ኖሮ ለውዳሲ ከንቱ ብለው በሰው ፊት የሚያደርጉትን ሰዎች ከእርሱ ዘንድ ያገኙ የነበረውን ዋጋ ማጣታቸውን በመግለጽ “ዋጋቸውን ተቀብለዋል” ለምን አለ? በሰውር የሚያደርጉት ዋጋ የሌላቸው ከሆነስ ለምን ስለ አፈጻጸሙ ጥብቅ የሆነ ትምህርትን አስተማረ? ራሳችሁን “ተሐድሶ” ብላችሁ የምትጠሩ ወገኖቻችን ሆይ፤ እናንተ “የጸደቀ ዛፍ ፍሬ እንደሚያፈራው ሁሉ ያመነም ሰው የምግባር ፍሬ የግድ አብሮት ይከተለዋል” እንደምትሉት ቢሆን ኖሮ ስለ ምጽዋት ለምን ማስተማር አስፈለገው? ምክንያቱም እንደ እናንተ አባባል አንድ ሰው ካመነ ምጽዋት መመጽወትም የግድ አብሮት ይከተለዋል፤ በአንድ በኩል ምጽዋት ዋጋ የሌለው ነው በማለት፤ በሌላ በኩል ደግሞ ያውም ቢሆን ላመነ ሰው የግድ ተከትሎት የሚመጣ ፍሬ ነው እንጂ ጥረትና ጥንቃቄ አያስፈልገውም እያላችሁ ሰዎች በጌታችን የተሰጠውን ትምህርት በንጹሕ ልባቸው ተቀብለው በምጽዋት አማካይነት ዋጋ እንደሚገኝ በእነዚህ ሁሉ የመጽሐፍ ቅዱስ ቃላት የተነገረውን መልካም ነገር እንዳያገኙ መሰናክል መሆን ምን ይጠቅማችኋል? የራሳችሁ መንዳት አንሶ ሌሎችን ይዛችሁ ለመጥፋት ይህን ያህል ድካም መድከማችሁ በእውነቱ ያሳዝናል፡፡

ምጽዋት ታላቅ ጠቀሜታ ያለው መሆኑን ቅንነቱና ማስተዋሉ ላለው ሰው በቆርኔሌዎስ ሕይወት ብቻ እንኳን ማየትና መረዳት ይችላል፡፡ ስለ ቆርኔሌዎስ ሲናገር መጽሐፍ ቅዱስ እንዲህ ይላል፡-

በቂጥርያም ኢጣሊቱ ለሚሉት ጭፍራ የመቶ አለቃ የሆነ ቆርኔሌዎስ የሚሉት አንድ ሰው ነበረ። እርሱም ከቤተ ሰዎቹ ሁሉ ጋር እግዚአብሔርን የሚያመልክና የሚፈራ፡ ለሕዝብም ለጅግ ምጽዋት የሚያደርግ ወደ እግዚአብሔርም ሁሉ ጊዜ የሚጸልይ ነበረ። ከቀኑም ዘጠኝ ሰዓት ያህል፡- ቆርኔሌዎስ ሆይ የሚለው የእግዚአብሔር መልአክ ወደ እርሱ ሲገባ በራእይ በግልጥ አየው፡ እርሱም ትኩር ብሎ ሲመለከተው ደንግጦ፡- ጌታ ሆይ፤ ምንድር ነው? አለ። መልአኩም አለው፡- ጸሎትህና ምጽዋትህ በእግዚአብሔር ፊት ለመታሰቢያ እንዲሆን አረገ። እሁንም ወደ ኢዮዱ ሰዎችን ለከህ ጴጥሮስ የሚባለውን ስምዖንን አለመጣ።” የሐዋ. 10፡1-5

ቆርኔሌዎስ አሕዛብ የነበረ ቢሆንም፤ ያደረገው ጸሎትና ምጽዋት በእግዚአብሔር ፊት መድረሱንና ከንቱ ሆኖ አለመቅረቱን በእግዚአብሔር የተላከ መልአክ ነገረው፡፡ ከዚያም ለመዳን የሚያስፈልገውን ነገር የሚነግረውንና ምሥጢራትን የሚፈጽምለትን ቅዱስ ጴጥሮስን ልኮ እንዲያስጠራ መንገዱን አሳየው፡፡ የምጽዋት ጥቅም እንዲህ አሕዛብ የነበሩትን እንኳ በቅን ልቡናና እውነትን በመፈለግ እስካደረጉት ድረስ ወደ እውነትና ወደ መዳን መንገድ የሚመራ ታላቅ ነገር ነው፡፡

4.2.2 ምጽዋት በአባባል ትምህርት

❖ “መልካም ማድረግ የምትችሉበት ሁኔታ ላይ ስትሆኑ ለሌላ ጊዜ አትግፉት (አታሸጋግሩት)፤ ምክንያቱም ምጽዋት ከሞት ታወጣለችና።” (ቅዱስ ፖሊካርፕስ፤ መልእክት ኅበ ሰብአ ፊልጵስዩስ፤ ምዕራፍ 10)

“ቅዱስ ጳውሎስ በመከራ ላይ ሳለ የፊልጵስዩስ ክርስቲያኖች ያደረጉለትን መልካም ስጦታ በተመለከተ ሲናገር ለእግዚአብሔር የቀረበ መሥዋዕት ነው ብሎታል፤ እንዲህ ሲል፡- ‘በተሰሎንቄ እንኳ ሳለሁ አንድ ጊዜና ሁለት ጊዜ ያስፈለገኝን ሰዳችሁልኝ ነበርና። . . . የመፃዛ ሽታና የተወደደ መሥዋዕት የሚሆነውን . . . ለእግዚአብሔርም ደስ የሚያሰኘውን ስጦታችሁን ከአፍርዲጡ ተቀብዬ ተሞልቼዋለሁ። አምላኬም እንደ ባለጠገነቱ መጠን በክብር በክርስቶስ ኢየሱስ የሚያስፈልጋችሁን ሁሉ ይሞላባችኋል።’ ፊል. 4፡16-19 አንድ ሰው ለድህ ባዘነና መልካም ባደረገ ቁጥር ለእግዚአብሔር ማበደሩ ነው፤ ለታናሾች የሚሰጥ ሰውም የሰጠው ለእግዚአብሔር ነው። እንዲህ ያለው መሥዋዕት ለእግዚአብሔር የሚቀርብ መፃዛው የተወደደ መንፈሳዊ መሥዋዕት ነው።” (ሰማዕቲ ቅዱስ ቆጵርያኖስ፤ ትምህርት በእንተ ጸሎተ እግዚእነ፤ ቁ. 33)

❖ “እግዚአብሔር ብዙ መንገዶችን የከፈተልን ስለዚህ ነው። ‘በእንደነትም ሆነን እንፋረድ፤ ትጽድቅም ዘንድ ኃጢአትህን ተናገር’ ይላልና። ኢሳ. 43፡26 እንደ ገናም ‘ኃጢአቱን ለአንተ አስታውቅሁ፤ በደሊንም አልሸፈንሁም፤ ለእግዚአብሔር መተላለፌን እነግራለሁ አልሁ። አንተም የልቤን ኃጢአት ተውህልኝ’ ይላል። መዝ. 31፡5 ኃጢአትን ሳያዳርጡ ሁል ጊዜ ማሰብና ራስን መውቀስ ብዛታቸውንና ዕዳነታቸውን ለመቀነስ ቀላል የማይባል አስተዋጽኦ አለውና። ከዚህም የበለጠ ደግሞ ሌላ መንገድ አለ፤ እርሱም በእኛ ላይ በደል ባደረሱብን ሰዎች በእንዳቸውም እንኳ ቂም አለመያዝ፤ የበደሉንን ሁሉ በደላቸውን ይቅር ማለት ነው። ሌላ ሦስተኛ መንገድ ማወቅ ትፈልጋለህ? ነቢዩ ዳንኤል እንዲህ ሲል ሰማው፡- ‘ንጉሥ ሆይ፤ ኃጢአትህንም በጽድቅ፤ በደልህንም ለድሆች በመመጽወት አስቀር።’ ዳን. 4፡27 እንደዚሁም ጸምንም ለሌሎች ከመራራትና ከምጽዋት ጋር ካደረግነው ከሠራነው ኃጢአት ሥርየትንና መጽናናትን እንድናገኝ፤ እንዲሁም የእግዚአብሔርን ቁጣ በማብረድ ረገድ ያለው ጠቀሜታ በጣም ታላቅ ነው። 1 ጢዋ. 2፡1 ‘ውኃ የሚንበላበለውን እሳት እንደሚያጠፋው፤ ኃጢአትም በምጽዋት ይሠረዳል።’ ሢራ. 3፡29 (ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፤ ትርጓሜ ወንጌል ዮሐንስ፤ ክፍለ ትምህርት 7፤ 2)

❖ “ከጥምቀት በኋላ የሚሠሩ ኃጢአቶችን ማሰወገጃና ማጠቢያ መንገድ ማግኘት መቻል ምን ያህል ታላቅ ነገር መሆኑን ልብ በል! ምጽዋት መስጠት ምን ያህል ታላቅ ዋጋ እንዳለው አስተውል። እርሱ ምጽዋት ስጡ ባይለን ኖሮ፤ ‘ገንዘብ መሰጠትና ከሚመጣው ክፉ ነገር በምጽዋት አማካይነት መዳን የሚቻል ቢሆን ኖሮ እንዴት ጥሩ ነበር’ የሚሉ ስንት ሰዎች በኖሩ ነበር! ነገር ግን አሁን እግዚአብሔር ለእኛ ካለው ቸርነት የተነሣ በምጽዋት አማካይነት ከሚመጣው ክፉ ነገር መዳን የምንችልበትን ዕድል ስለ ሰጠንና ይህን የሚቻል ሰላደረገልን እንደገና ብዙዎች ተመልሰው ግድ የለሾች ሆነው ይታያሉ። አይ፤ እኔ ምጽዋት እሰጣለሁ እኮ ትል ይሆናል። ይህ ምንድን ነው? ሆኖም ግን መቀነቷን ፈትታ ሁለት ሣንቲሞችን እንደ ሰጠችው ሴት ያህል አልሰጠም። ኧረ የእርሷን ግማሽ ያህል፤ እርሷ ከሰጠችው ጥቂቱን ያህል እንኳ አልሰጠም። ካለህ ገንዘብ ብዙውን ክፍል ጥቅም በሌለው ነገር ላይ ታባክነዋለህና። በመጠጥ፤ በመባልዕት፤ ቅጥ ባጣ አባካችንን እያዋልክ ራስህን ብቻ ሳይሆን ሌሎችንም እንደ አንተ እንዲያባክነና ገንዘባቸውን በማይጠቅማቸውና ተገቢ ባልሆነ ነገር ላይ እንዲያጠፋት ፈተና ትሆንባቸዋለህና።

በዚህም ቅጣትህ እጥፍ ድርብ ይሆንብሃል፤ የራስህ ጥፋት አንስህ ሌሎችንም ወደ ጥፋት መርተሃቸዋልና፤ የኃጢአት ምክንያት ሆነህባቸዋልና። (ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፡ ትርጓሜ ወንጌል ማቴዎስ፡ ክፍለ ትምህርት 67፡ ቁ. 5)

“... በተለይም ደግሞ የክፋዎች መናፍቃንን ጉባኤዎች ተጽዮናቸው፤ ከእነርሱ ጋር ኅብረት እንዳይኖርህ ተጠንቀቅ። በማንኛውም መንገድ ቢሆን በጾም፤ በጸሎት፤ በምጽዋት፤ የእግዚአብሔርን ቅዱስ ቃል በማንበብ ነፍስህን ንጹሕ እንድትሆን አድርጋት፤ በሥጋ ትኖርበት ዘንድ በተሰጠህ በቀሪው ፅድሜህ በኦርቶዶክሳዊ ነገረ ሃይማኖትና በማስተዋል በመኖር ከተምቀት የሚገኘውን መዳን ታገኝ ዘንድ፤ እግዚአብሔር ከሰማያውያን ሠራዊት ጋር አንድ አድርጎ ይደምርህና ይቆጥርህ ዘንድ፤ በዚህም በኢየሱስ ክርስቶስ ለሰማያዊ የክብር አክሊል የበቃህ ትሆን ዘንድ፤ ለእርሱ ክብርና ምስጋና ለዘለዓለሙ ይሁን አሜን።” (ቅዱስ ቄርሎስ ዘኢየሩሳሌም፡ ትምህርት 4፡ በእንተ አሠርቱ ነገራት እምነት፡ ቁ. 37)

“በዓመግ ገንዘብ ለራሳችን ወዳጆችን እንግዛበት፤ ‘እኔም እሳችኋለሁ፤ የዓመግ ገንዘብ ሊያልቅ በዘላለም ቤቶች እንዲቀበሏችሁ፤ በእርሱ ወዳጆችን ለራሳችሁ አድርጉ’ ተብሏልና። ሉቃ. 16፡9 ይህም ማለት ያን እሳት አናጠፋው ዘንድ፤ በዚያን ዕለት ድፍረት እናገኝና በፊቱ ያለ ኃፍረት መቆም እንችል ዘንድ ምጽዋትን እንሰጥ፤ ንብረታችንን ሁሉ እንዳለ በእነርሱ ላይ እናፍሰሰው ማለት ነው። በዚያ የሚቀበሉን እነርሱ አይደሉም፤ የራሳችን ሥራ ነው እንጂ፤ ሊያድነን የሚችለው እንዲሁ ዝም ብሎ እነርሱ የእኛ ወዳጆች መሆናቸው ብቻ አይደለም። ይህንም ቀጥሎ ከተባለው ታገኘዋለሁ፡- “በዘላለም ቤቶች እንዲቀበሏችሁ በእርሱ ወዳጆችን ለራሳችሁ አድርጉ” ካለ በኋላ እንዴት እንደምንወዳጃቸው ሲናገር “በዓመግ ገንዘብ” አለን። ወዳጆች የምናደርጋቸው በገንዘባችን መሆኑን አሳየን። መልካም ሥራ እስከ ሌላን ድረስ፤ በዚህ ዓለም ያገኘነውን ገንዘብ በጽድቅ ሥራ ላይ እስካሳዋልነው ድረስ እንዲሁ እነርሱን መወዳጀት ብቻ ሊረዳን እንደማይችል ነገረን።” (ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፡ ትርጓሜ ፅብረውያን፡ ክፍለ ትምህርት 1)

“በእግዚአብሔር ዘንድ ክብርን ለማግኘት እንደ ምጽዋት የሚጠቅም ነገር የለም።” (ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፡ ትርጓሜ ወንጌል ዮሐንስ፡ ክፍለ ትምህርት 33፡ 3)

“ይህ ሰውነታችን እንኳ የዕለት ምግብ ያስፈልገዋል፤ ነፍሳችንም እንዲሁ፤ ይልቁንም ነፍሳችን የበለጠ ያስፈልጋታል። ነፍሳችን በየዕለቱ የሚያስፈልጋትን ምግብ ካላገኘች ግን ደካማና ክፉ እየሆነች ትሄዳለች። ስለሆነም እየጠፋችና እየከሰመነች፤ መራራም እየሆነች ስትሄድ ዝም ብለን አንያት። በየቀኑ ብዙ የሚያቆሱ ነገሮችንና የሚያደሙ ፍላጻዎችን ትቀበላለች፤ በመመኘት፤ በመቆጣት፤ በሰንፍና፤ በመንቀፍ፤ በብቀላ፤ በቅናት፤ በእነዚህ ሁሉ ትቆሰላለች። ስለዚህም ለእነዚህ ቁስሎች የሚሆኑ መድኃኒቶችን ማዘጋጀት አስፈላጊ ነው፤ ለዚህም ምጽዋት በእያንዳንዱ ቁስል ላይ ሁሉ ሊደረግ የሚችል ታላቅ ፈዋሽነት ያለው መድኃኒት ነው። “ካሳችሁ ነገር ምጽዋት ሰጡ፤ እነሆም ሁሉ ንጹሕ ይሆንላችኋል” ይላልና። ሉቃ. 11፡41 ስግብግብነት ላይሆን ምጽዋት ሰጡ፤ ከስግብግብነት የሚመጣን ነገር ለሚያስፈልጋቸው ሁሉ ብትሰጠውም የሚጠቅመው ነገር የለም። ምጽዋት የሚባለው ከማንኛውም ግፍና ዓመግ ነጻ የሆነ ነገር ነው። እንዲህ ያለው ምጽዋት ሁሉንም ነገር ንጹሕ ያደርገዋል። እንዲህ ያለው ምጽዋት ነፍስን ብርሀን ያደርጋታል፤ በጸጋ እንድታንጸባርቅና ጽንዕት እንድትሆን ያደርጋታል።” (ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፡ ትርጓሜ ወንጌል ዮሐንስ፡ ክፍለ ትምህርት 81፡ 3)

“ሁለት ወገን የሆነ ተጋድሎን ለመጋደል ራሱን አዘጋጅ፤ ይኸውም በመጀመሪያ ራሱን የሚያነጻህን ጸጋ ለምትቀበልበት ለጥምቀት አዘጋጅ። በመቀጠልም በጥምቀት የምታገኘውን ጸጋ ለመጠበቅ ለመጋደል ራሱን አዘጋጅ። ያልነበረንን መቀደስና ጸጋ ግግኘት እና ከተቀበልነው በኋላ መጠበቅ እኩል ከባዶችና አስቸጋሪዎች ናቸውና።⁹⁴ ብዙ ጊዜ ጸጋውን ከግግኘት አስቀድሞ በጉጉትና በናፍቀት የተገኘውን ጸጋ ኋላ ላይ ስንፍናና ገድ የለሽነት ያጠፋዋልና፤ ለሚመለስ ደግሞ ስንፍና ያጠፋውን ትጋት መልሶ ገንዘብ ያደርገዋልና። በጥምቀት ያገኘኸውን ጸጋ ለመጠበቅና ለዚህ ለምትፈልገው ነገር መገኘት ደግሞ ትጋቱ ሊለቀቅ፣ አጽዋግት፣ መሬት ላይ መተኛት፣ ጸሎታት፣ ለሚያስፈልጋቸው ሰዎች ግዘንና መመጽወት በጣም ታላቅ ጠቀሚታ ያላቸው ረዳቶችና አጋጦች ናቸው። ስለዚህ ስለ ተቀበልከው የምታመሰግን ሁን፤ እንዲሁም ለመጠበቅ የምትተጋም ሁን። የተሰጠህን ጸጋ እንድታስብ የሚረዱህ ብዙ ትእዛዛት አሉና እነርሱንም አትተላለፋቸው።”

(ትዱስ ፎርሎስ ዘእየሩሳሌም፣ በእንተ ጥምቀት፣ ቁ. 31)

“ምጽዋትን የማድረግ ሕይወት ታላቅ የተጋድሎ ሕይወት ነው፤ ይህም ምጽዋቱ ከንጹሕ መዝገብ የወጣ ሲሆን ነው። ንጹሕ ካልሆነ መዝገብ የሚወጣ ምጽዋት የጭቃ ወንዝ እንደሚያፈልቅ ምንጭ ነው። በአግባብ ከተገኘ መዝገብ ሲወጣ ደግሞ በገነት እንዳለ ንጹሕና ጥርት እንዳለ፣ በጠራራ ፀሐይ ላይ ጥም ላቃጠለው ሰው ሲሰጥ እንደሚያረካና ደስ እንደሚያሰኝ ኮለል ያለ የምንጭ ውኃ ነው። ምጽዋት እንዲህ ነው። በምጽዋት ከእግዚአብሔር ጋር መወዳጀት በሰዎች ዘንድ መወደድና መከበርን እና ከሁሉም ዘንድ በጎ እይታን የሚያስገኝ ሲሆን ከሁሉም በላይ ደግሞ እግዚአብሔር የሚከብርበት ተግባር ነው። እንዲሁም ምጽዋት ኃጢአትን ያስተሠርያል። ... ምጽዋት የእሳትን ባሕር ያጠፋል፣ ያን የማያንቀሳፋውን ትልም አፋን ይዘጋዋል። ማር. 9፡44 ምጽዋት ያለው ጥርሱን አያፋጭም።” (ትዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፣ ትርጓሜ ግብረ ሐዋርያት፣ ክፍለ ትምህርት 22)

“ሕይወትን የግሰጠው ግዮ ጥምቀት የገዢን እሳት እንደሚያጠፋው ሁሉ በምጽዋት እና በጽድቅ ሥራዎችም የኃጢአት እሳት ይጠፋል። በጥምቀት የኃጢአት ሥርየት ለእንደና ለመጨረሻ ጊዜ የሚሰጥ ስለሆነ የጥምቀትን አርአያ በመከተል የማያቋርጥና ቋሚ የሆነ መንፈሳዊ ተጋድሎና መልካም ነገር በማድረግ ጽውዳን መሆን የእግዚአብሔር ምሕረት በእኛ ላይ እንዲመጣ ያደርገዋል። ጌታችን ይህን በወንጌል አስተምሯል። ደቀ መዛሙርቱ እጃቸውን ላይታጠቡ በመብላት በተከሰሱ ጊዜ ሲመልሱ “ንገር ግን በውስጥ ያለውን ምጽዋት አድርጋችሁ ሰጡ፤ እነሆም ሁሉ ንጹሕ ይሆንላችኋል ብሏል። ሉቃ. 11፡41” (ሰማዕቱ ትዱስ ቆጵርያናስ፣ ስለ የጽድቅ ሥራዎችና ስለ ምጽዋት ያስተማረው ትምህርት፣ ቁ. 2)

“እግዚአብሔር ሀብትህን ለሌላ እንድትሰጠው አንተን ያዘዘበት ምክንያት የአንተ ይሆን ዘንድ ነው። የአንተ በሆነ መጠን የአንተ አይደለምና። ለሌላ ስትሰጠው ግን ያን ጊዜ የራሱ አድርገህ ተቀብለሽዋል። ታዲያ እንደዚህ ደስ የሚያሰኝ ነገር ምን አለ? እርሱ ራሱ ለጠላቶቹ ደሙን አፈሰሰ፤ እኛ ግን መልካሙን ሁሉ ላደረገልን ለእርሱ ገንዘብ እንኳ አንሰጥም። እርሱ በራሱ ደም እንዲህ አደረገ (ደሙን ሰጠ)፤ እኛ ግን የእኛ ባልሆነው ገንዘብ እንኳ እንዲህ እናደርገው። እርሱ ከሁላችንም በፊት አስቀድሞ አደረገ፤ እኛ ደግሞ የእርሱን አርአያነት ተከትለን እንኳ እናደርገውም። እርሱ ለእኛ መዳን ሲል አደረገው፤ እኛ ግን ለራሳችን ጥቅም ስንል እንኳ እናደርገውም። እኛ ለሰዎች ከምናደርገው መልካም ነገር እርሱ የሚጠቀመው አንዳችም ነገር የለም፤ እንዲያ ከማድረጋችን የሚገኘው ጥቅም ሁሉ ለእኛ ይደረግልናል፤ ይጠቅመናልም እንጂ።”

⁹⁴ (... for it is a matter of equal difficulty to obtain a blessing which we have not, and to keep it when we have gained it.)

“እንደ ሌባ ወይም ቀማኛ ያለ ከአንተ እንዳይወሰድብህ፡ ወይም ደግሞ እነዚህን ሁሉ ብታመልጥ እንኳ ሞት ከንብረትህ ይለይሃልና ከዚህ ሁሉ አስቀድመህ ለሚያስፈልገው ሰጠው አለህ፡፡ ገንዘቡን አንተ እስከ ያዝነው ድረስ አስተማማኝ የሆነ ባለቤትነት የለህም፡፡ በድሆች አማካይነት ለእኔ ብትሰጠው ግን ሁሉንም እንዳለ ያለ አንዳች ጉድለት ለአንተ አጠብቅልሃለሁ፡፡ በትክክለኛው ጊዜም ከብዙ ትርፍ ጋር ለአንተው ለራስህ እመልሰልሃለሁ ይልሃል፡፡ እኔ ከአንተ የምቀበልህ ልወሰድብህና ላስቀርብህ እይደለም፤ ግንም ሊያበድርህ ወይም ሊያዝንልህ በማይችለው በዚያ ሰዓት ላይ ያለ ችግር ትሆን ዘንድና ለዚያ የችግር ጊዜ ይሆንህ ዘንድ፡ ብዙ ይሆንልህም ዘንድ ነው እንጂ ይልሃል፡፡

“ታዲያ ከዚህ ሁሉ የአምላካችን ቃል መግባት በኋላ ለእርሱ ለማበደር አለምሯችን የማይወሰን ከሆነ ከዚህ በላይ ልበ ደንዳናነት ምን ይኖራል? እም፡ በእርሱ ፊት ራቂታችንንና ባዴችንን ድሆች ሆነን የምንሄደው ገንዘባችንን ከማንም በላይ በጥንቃቄ በሚጠብቅልንና በሚያስቀምጥልን በእርሱ ዘንድ ስለማናስቀምጥ ነው፡፡ ይህን ባለማድረጋችንም በጽኑ ልንቀጣ ይገባናል፡፡ . . . ጋላሬና ጠሬ የሆነውን፡ የራሳችን ያልሆነውን ገንዘብ ምጽዋት አድርገን ለእርሱ አለመስጠት፡ እዋፍ ድርብ አድርጎ ዘለንለንግግ ሞጋ ለሚሰጠን ለእርሱ አለመስጠት ታላቅ በደል ነው፡፡”

(ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፡ ትርጓሜ መልእክተ ሮሜ፡ ክፍለ ትምህርት 7)

❖ “ዳንኤል ለናቡከደነፆር ያለውን አስታውሱ፡ ግንሥ ሆይ፡ ስለዚህ ምናልባት የደገንነትህ ዘመን ይረዝም እንደ ሆነ ምክሬ ደስ ያሰኝህ፤ ኃጢአትህንም በጽድቅ፡ በደልህንም ለድሆች በመመጽወት አስቀር።” ዳን. 4:27 . . . ምን ማለትህ ነው? እንዲህ ላለው በጣም ከባድ ኃጢአትም በምጽዋት ይቅርታ ማግኘት ይቻላል ማለት ነው? እም፡ ምጽዋት ሊያስተሠርየውና ሊያጠፋው የማይችል ምንም ዓይነት ኃጢአት የለም፤ ሁሉም ኃጢአት ከእርሱ በታች ነው! ለእያንዳንዱ ቁስል የሚሰማ ፈዋሽ መድኃኒት ነው፡፡ ሥራው ሁሉ ግፍን የተመላ ከሆነው ከቀራጭ የከፋ ምን አለ? እንዲያ ሆኖም ግን ምጽዋት የዘኪያሰን ያን ሁሉ ኃጢአቱን አጠበለት፡፡ ይህንንም ክርስቶስ ሰዎች ከሚያመጡት መካከል የተወሰነ በማቆየት እንዲያዝ በማድረጉ ተመልከት፡፡ ቅዱስ ጳውሎስም “ድሆችን እናስብ ዘንድ ብቻ ለመኑን፤ ይህንም ደግሞ ላደርግ ተጋሁ” አለ፡፡ ገላ. 2:10 በሌላም ቦታ ቅዱሳት መጻሕፍት ስለዚህ ጉዳይ አብዝተው ይናገራሉ፡፡ “ለሰው ነፍስ ቢዛው ሀብቱ ነው” ይላል፡፡ ምላ. 13:8 ይህም የተባለው በእውነት ነው፤ ክርስቶስ “ፍጹም ልትሆን ብትወድ ሂድና ያለህን ሽጦህ ለድሆች ሰጥ፤ መዝገብም በሰማያት ታገኛለህ፤ መጥተህም ተከተለኝ” ብሎታልና፡፡ ማቴ. 19:21 ይህ የፍጹምነት ወሳኝ አካልና እርምጃ ነውና፡፡

“ሆኖም ምጽዋት በገንዘብ ብቻ ሳይሆን በተግባርም ሊደረግ ይችላል፡፡ ለምሳሌም አንዱ ሌላውን ሰው ለመታደግና ለመርዳት ከጎኑ ሊቆምለት ይችላል፡፡ ሌላው ደግሞ በችግር ጊዜ የእርዳታ እጁን ሊዘረጋለት ይችላል፡፡ በተግባር የተደረገ አገልግሎትና ምጽዋት ብዙውን ጊዜ በገንዘብ ከተደረገው በላይ ጠቃሚ ሲሆን ይታያል፡፡ ስለዚህም የተለያዩ ዓይነት የሆኑ ምጽዋቶችን ለማድረግ እንነሳ፡፡ በገንዘብ ምጽዋት ማድረግ ትችላለህን? ታዲያ አትሳነፋ፤ ቶሎ አድርገው፡፡ በቢሮህ ሰዎችን በመልካም ሁኔታ በማስተናገድ ምጽዋት ማድረግ ትችላለህን? እኔ ገንዘብ ስለሌለኝ ይህ ምንም ጥቅም የለውም አትበል፡፡ ይህ ታላቅ ነገር ነው እንጂ፡ ወርቅ እንደ ሰጠህ አድርገህ ቁጠረው፡፡ ጊዜህንና መልካም ፈቃድህን⁹⁵ በመሰጠት ምጽዋት ማድረግ ትችል ከሆነም ይህንም አድርግ፡፡

⁹⁵(kind attentions - θεραπεῖαι)

“ለአብነትም ሐዚም ብትሆን እውቀትህን መጽውት፤ ይህም ታላቅ ነገር ነው። አማካሪ መሆን ትችላለህ? ይህ አገልግሎት ከሁሉም በላይ ነው፤ ይህ ምጽዋት ከሁሉም የተሻለ ነው። እንዲህ በማድረግህ የምታርቀውና የምታስቀረው ረሃብን ሳይሆን ክፉ ሞትን ነው። ሐዋርያት ከመጠን በላይ አብዝተው አትረፍርፈው ያፈሰሱት ይህን ዓይነት ምጽዋት ነው። የገንዘቡን አስተዳደርና አሰማጥ በተመለከተ ኃላፊነቱን ለሌሎች የሰጡት ለዚህ ነበር፤ እነርሱ በቃለ እግዚአብሔር የሚሆነውን ምጽዋት ይሰጡ ዘንድ። ለጠፋችና ለባዘነች ነፍስ፤ በጥፋት አፋፍ ላለችና በሚያቃጥል ትኩሳት ውስጥ ላለች ነፍስ ከበሽታዋ ነጻ እንድትሆን ማድረግ መቻል ቀላል ምጽዋት ነው ብለህ ታስባለህ? ለምሳሌ በገንዘብ ፍቅር የተያዘ ሰው ብታይ እዘንለት። በፍቅረ ንዋይ የእሳት ጭስ ሊታፈን ቀርቧልን? እንዲያ ከሆነ እሳቱን አጥፋለት። ‘አልሰማኝ ቢልና ባይቀበለኝስ?’ ትል ይሆናል። አንተ የምትችለውን ያህል የድርሻህን አድርግ፤ ስለ ሌላው ሰው ግዴላሽ አትሁን።”

(ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፤ ትርጓሜ ግብረ ሐዋርያት፤ ክፍለ ትምህርት 25)

- ❖ “ሁሉንም ነገር እንዲሆን ያደረገው፤ ዓለምን የፈጠረው፤ መላእክትን የፈጠረው፤ ከቸርነቱ የተነሣ ብቻ ነው። ከዚህ ቸርነቱ የተነሣም ወደ ሲኦል በመውረድ ያስፈራራናል፤ ይገሰጽናል፤ ይህም በቸርነቱ መንግሥቱን እንድንወርስ ለማድረግ ነው። እግዚአብሔር አንድ ብቻውን ሲሆን ይህን ሁሉ ለምን ፈጠረ? በቸርነቱ ምክንያት አይደለም? ሰውን ከመውደዱ የተነሣ አይደለም? ይህ ነገር፤ ወይም ያ ነገር ለምን ሆነ? ብለህ ብትጠይቅ ሁል ጊዜም መልሱን የምታገኘው በቸርነቱ ውስጥ ነው። ስለዚህ ለእኛም ምሕረት እንዲደረግልን እኛም ለወገኖቻችን ምሕረትን እናድርግላቸው። የእሳት ነበልባል በነደደ ጊዜ የሚያጠፋው ውኃ ለሌሎች የምናደርገው የምሕረት ዘይት ነው። ይህ ለእኛም ብርሃንን ያበራልናል። ስለሆነም በምጽዋት አማካይነት ከሲኦል እሳት እንድናለንና ምጽዋትን እናድርግ።”

(ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፤ ትርጓሜ መልእክተ ጳውሎስ ገብ ፊልጵስዬስ፤ ክፍለ ትምህርት 4)

- ❖ “ዘራዕ ምጽዋተ በትሕትና - ምጽዋትህን በትሕትና መጽውት፤
ወተንግር ምሕረተ በጊዜ ፍጹ - በፍርድ ቀን ይቅርታን ታገኛለህ።”

(ማር ይስሐቅ፤ አንቀጽ ካልዕ፤ ምዕ. 2)

በዚህ ምዕራፍ እንደ ተመለከትነው ምጽዋት በመጽሐፍ ቅዱስ እና በአባቶቻችን ትምህርት ታላቅ ጠቀሜታ ያለው መሆኑ በሰፊው የተነገረለት ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ ምጽዋት “ለእግዚአብሔር ማበደር”፤ “የፍጹምነት መንገድ”፤ “እግዚአብሔር ዘንድ ዋጋ መቀበያ”፤ ከክፉ ቀን የሚያድን”፤ “እግዚአብሔርን በጠሩት ጊዜ ፈጥኖ እንዲሰማና እነሆኝ እንዲል የሚያደርገው” ወዘተ መሆኑ ተገልጿል።

በአባቶቻችን ትምህርትም እንዲሁ ምጽዋት “ከሞት የሚያወጣ”፤ “ከሠራነው ኃጢአት ሥርየትንና መጽናናትን የምናገኝበት”፤ “ከሚመጣው ክፉ ነገር መጻን የምንችልበት መንገድ”፤ “በዚያን ዕለት ድፍረት እናገኝና በፊቱ ያለ ኃፍረት መቆም እንችል ዘንድ የሚያደርግ”፤ “በእግዚአብሔር ዘንድ ክብርን ለማግኘት የሚጠቅም”፤ “ከሲኦል እሳት የሚያድን”፤ “ለእያንዳንዱ ቁስል የሚሰማማ ሊዋሽ መድኃኒት”፤ “ኃጢአትን የሚያስተሠርይ”፤ “የእሳትን ባሕር የሚያጠፋ”፤ የማያንቀላፋውን ትልም አፋን የሚዘጋ” ወዘተ እያሉ ገልጸውታል።

ተሐድሶዎች ጸምንና ምጽዋትን የሚነቅፉት በአንድ በኩል ሁለንተናቸውን የሠረጸቸው የቅጣት ምትክ ትምህርት አንድ ጊዜ ጌታ በእኔ ምትክ ተሰቅሎ እኔን ከእሱራት ስላስፈታኝ ከዚያ በኋላ የፈለግኩትን ብዙን ምንም ችግር የለውም፤ መብቴ ነው ከሚለው የተሳሳተ ትምህርት የተነሣ ነው። ከዚህም ጋር በሌላ በኩል ደግሞ መጻን ሲባል ከቅጣት ማምለጥና ከእሱራት መፈታትን ብቻ እንጂ ከዚያ ያለፈ እስከ ሱታፌ አምላካዊ ድረስ ያለውን ጸጋ እግዚአብሔር ስለማያውቁት በዚህ ሂደት አስፈላጊና ጠቃሚ የሆኑትን ጸምንና ምጽዋትን፤ ትጋሃ ሊሉትን . . . ሁሉ ይነቅፋሉ። ይህም በሃይማኖት ሽፋን ጸምን በመንቀፍ ሰው እንደ እንሰሳት ጊዜያትንና ሰዓታትን ሳይለይ አገኝ አጣውን እንዲበላና ከመብል በቀር ሌላ የማያውቅ ተመጋቢ ማኅበረሰብ ለመፍጠር ለሚደረገው ፕሮቴስታንታዊ ዓለም አቀፋዊ ዘመቻ መጋቢ ተልእኮና የዚያ አካል ላለመሆኑ ምን ዋስትና አለ? ምጽዋትን በመንቀፍም የእነርሱን የሰህተት ትምህርት የሚሰማ ቢኖር ከእግዚአብሔር ዘንድ የሚገኘውን ጸጋና ዋጋ ማሳጣታቸው እንዳለ ሆኖ እርስ በእርሱ የማይተዛዘን አውሬ የሆነ ትውልድ ለማምጣት የሚደረገው ጉዞ አካል ላለመሆኑስ ምን ማረጋገጫ አለ?

4.3 ሰካህን መናዘዝና እና ቀኖና መቀበል ስምን?

ወደ እግዚአብሔር የሚቀርብ ማንኛውም ሰው ይፈጽመውና ይመላለስበት ዘንድ ከታዘዙት ነገሮች አንዱ ንስሐ ነው። ንስሐ ሲባል በወሰጠው የተለያዩ ተግባራትን አጠቃልሎ የያዘ ታላቅ ነገር ነው። ከእነዚህም መካከል በደለኛነቱን አምኖ ማዘንና መጸጸት፤ ኃጢአትን ለእግዚአብሔር መናዘዝ፤ ኃጢአትን ለካህን መናዘዝ፤ ኃጢአትን ለበደሉት ሰው መናዘዝን እና ከዚህም ጋር በካህን (ንስሐ አባት) አማካይነት ቀኖና መቀበልን ያጠቃልላል።

ተሐድሶዎች “እንግዳ ትምህርት” ከሚሏቸውና ከሚቃወሟቸው ነገሮች መካከል አንዱ “ለንስሐ አባት መናዘዝ” እና “ቀኖና መቀበልን” ነው። ይህን ሲነቅፉና ሲቃወሙ ከተናገሯቸው መካከልም፡- “ኃጢአትን ለንስሐ አባት ተናግሮ የሚወስንበትን ቅጣት መቀበል የኃጢአት ሥርየት ያስገኛል መባል” ከቤተ ክርስቲያኒቱ አስተምህሮና አሠራር መካከል አንዱ ትልቅ ችግር መሆኑን ገልጸዋል። (ኖኅተ ብርሃን፤ መጋቢት 2002፤ ገጽ 18) እንዲሁም ደግሞ ወደ ምሥጢረ ቁርባን ሲቀረብ ንስሐ ገብቶ ቀኖና ተቀብሎ መቅረብ እንደማያስፈልግ ይናገራሉ። ምንም ዓይነት ዝግጅትና ቀኖና መፈጸም የሚባል ነገር አያስፈልግም ባዮች ናቸው። በርግጥ ዋናውን ጉዳይ - የምሥጢረ ቁርባንን አማካዊ የክርስቶስ ሥጋና ደምነት፤ መሥዋዕትነቱን፤ በዚያ የሚገኘውን ሥርየት ኃጢአትና የዘላለም ሕይወት የካዱ ስለሆነ እንዴት መቅረብ እንደሚገባ ያለውን ጥንቃቄ ቢከዱ አይገርምም። ስለሆነም እዚህ ላይ የምናየው ኃጢአትን ለንስሐ አባት መናዘዝን እና ቀኖና መቀበልን በተመለከተ ይሆናል። ከዚያ በፊት ግን ተሐድሶዎች ይህን ጉዳይ በተመለከተ ያላቸውን ትምህርት እንመልከት።

4.3.1 የተሐድሶዎች ትምህርት ለካህን ስለ መናዘዝና ቀኖና ስለ መቀበል

- ⑥ “. . . ነገሩ እነርሱ እንደሚሉት ይሁን እንኳ ቢባል አፈጻጸሙ በጣም አስቸጋሪ መሆኑ እርግጥ ነው። ሰው ንስሐ የሚገባው በበደለ ሰዓት በመሆኑ ኃጢአት የሠራው ሰው በበደለ ሰዓት መናዘዝ ቢፈልግ እንኳ ቄሱን የግድ ማግኘት ስለሚኖርበት እሱን ፍላጋ መሄዱ አይቀርም። ከሁኔታዎች አለመመቻቸት የተነሣ በወቅቱ ሊያገኘው ባይችል ደግሞ ለንስሐ ቀጠሮ ለመያዝ ይገደዳል። ወይም ደግሞ ቢገናኙ በተነሳሐው ልብ ውስጥ ቄሱ እንደሰው ያለ ሰው መሆኑ ስለሚታወቅ የሚናዘዘው ኃጢአቱን በዘፈል አሊያም የሆነውን ትቶ ኃጢአት ያልሆነውን ጉዳይ ነው። በዚህ ዓይነት ሰው የሆነው ቄስ በሰሩ ከሚገኙት ብዛት ያላቸው የንስሐ ልጆች አንጻር ለሰንቱ ሊበቃ ነው?” (የተቀበረ መክሊት፡ ገጽ 151)

፬ “ኃጢአትን ለእግዚአብሔር መናዘዝ እንደሚገባ የብሉይ ኪዳን ሰዎች ሳይቀር ስለ ተረዱ ብዙ ጊዜ ኃጢአታቸውን ለእግዚአብሔር በቀጥታ ይናዘዙ ነበር።” (የተቀበረ መክሊት፡ ገጽ 152)

፭ “ላቄስ ካልተናዘዝን በቀር ስርየት የለም የሚለውን እንግዳ ትምህርት ወደ ቤተ ክርስቲያን አስርገው ያገቡት ሰዎች በእነርሱ ሥርዓት መሰረት ንስሐ ለሚገባ ሰው ቀኖና (ስለ ኃጢአቱ የሚከፈል ዋጋ ወይም የሚቀጣው ቅጣት ጸም፤ ስግደት . . .) እንዲኖር ደንብ ደንብተዋል። ክርስቶስ በሊቀ ካህንነቱ የገዛ ደሙን የኃጢአት ማስተሰረያ አድርጎ እንዳቆመ እነርሱም ራሳቸውን በእርሱ ስፍራ አስቀምጠዋልና ሌላ የኃጢአት ማስተሰረያ መፈለጋቸው ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ግን “ሰውስ ስለነፍሱ ቢዛ ምን ይሰጣል? ሲል ነፍስን ከኃጢአት አንጽቶ ለማዳን የሚበቃ ዋጋ አለመኖሩን ይመሰክራል። ማር. 8:37 ቁርሎስም ይህንኑ ሲያረጋግጥ “ወኢኮነ ክርስቶስ በካልፅ ዘየጎድ” ገጢአተ ወይስእሮ ሰሞት ዘእንበለ በደሙ - ክርስቶስም ኃጢአትን ይቅር የሚለው ሞትንም የሚሽረው በደሙ ነው እንጂ በሌላ አይደለም። (ሰምህ ጽድቅ ብሂራዊ)” (የተቀበረ መክሊት፡ ገጽ 153)

፮ “. . . በዚህም መሠረት በሠራው ኃጢአቱና በበደለው በደሉ ተጨንቆ ሲናዘዝ ኃጢአተኛ መሆኑን ያስታውቅ እንጂ የሰው ክፋት በሙሉ ከሚያውቅ ከእግዚአብሔር በቀር ኃጢአተኛው ራሱ እንኳ የሠራውን ወይም የሚሠራውን በሙሉ ሊያውቅ አስከማይችል ድስ ልዩ በውድቀት ፅውረት የተሻፈነ ነውና ማንም ሊቆጥረውና ሊያስተውለው ዘማይችል የኃጢአት ብዛት ዘርዘሮ ይናገር ዝድ አስፈላጊ አይደለም።” (ሰምህ ጽድቅ ብሔራዊ፡ ገጽ 156)

በዚህ ጉዳይ ላይ የተሐድሶች መሠረታዊ ስህተቶች

1) ኃጢአትን ለካህን መናዘዝ ማለት ለእግዚአብሔር አለመናዘዝ ወይም ለእግዚአብሔር መናዘዝን እንደሚታዘብና እንደሚያስቀር አስመስለው ማቅረባቸው፤

አንድ ተነሣሒ ለካህን የሚናዘዘው ካህኑን እንደ እግዚአብሔር መልእክተኛ፤ እግዚአብሔርን ደግሞ ዳኛ አድርጎ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ “ካህኑ የሠራዊት ጌታ የእግዚአብሔር መልእክተኛ ነውና” ይላልና። ሚልክ. 2:7 ለንስሐ አባቱ ሲናዘዝም ሆነ ከዚያ በኋላ፤ ኃጢአቱን እንደ ሠራና ወደ ንስሐ አባቱ ሳይመጣም፤ ሁል ጊዜም በኃጢአቱ የሚጸጸተውና አንተን ብቻ በደልሁ እያለ ንስሐውን የሚያፈስሰው ምን ጊዜም ለእግዚአብሔር ነው። ይህ ግን ለካህን መናዘዝን አያስቀርም፤ ለካህን መናዘዝም ለእግዚአብሔር የመናዘዙ አካል እንጂ ያን የሚተካ አይደለም። ነገሮችን በሆኑበትና በራሳቸው ምንነት ሳይሆን ፊደል መቁጠር ያልለዩ ሕፃን የተለያዩት ፊደሎች አንድ መሰለው እንደሚታዩትና እንደሚደባለቁበት ነገሩን ሁሉ በየምንነቱ ከማየት ይልቅ ማደባለቅና ማምታታት መሆኑ ጠባያቸው መሆኑ ያሳዝናል!

2) ተነሳሒ የሚቀበለው ቀኖና “ስለ ኃጢአቱ የሚከፍለው ዋጋ ወይም የሚቀጣው ቅጣት ነው” ማለታቸው፤

ማንም ተነሳሒ ሰው የተወሰነ ጸም መጸምና መስገድ . . . ይቅርና መላ ዘመኑን በሙሉ አናቱን ወደ ታች ዘቅዝቆ ከባሕር ውስጥ ጠልቆ መጸለይ ቢችል እንኳ ወይም እንደ ቅዱስ ጊዮርጊስ ባለ ሁኔታ መላ ዕድሜውን ቢጋደል እንኳ ለኃጢአቱ ዋጋ ሊሆነው አይችልም። የአዳም ኃጢአት ምን ያህል ዋጋ እንዳስከፈለ ይታወቃልና። ስለዚህ ለተነሳሒ የሚሰጠው ቀኖና ተግማዳዊና ወደ መስመር ማስገቢያ፤ ወደ ቅዱስ ምሥጢር ለመቅረብ መዘጋጃ እንዲሆን እንጂ ለኃጢአቱ ተመጣጣኝ ክፍያ ነው ተብሎ አይደለም። “መጽሐፍ ቅዱስ ግን “ሰውስ ስለነፍሱ ቢዛ ምን ይሰጣል? ሲል ነፍስን ከኃጢአት አንጽቶ ለማዳን የሚበቃ ዋጋ አለመኖሩን ይመሰክራል” እያሉ የደረደሯቸው ጥቅሶች አለባቸው የገቡና ባልተባለ ነገር ሳይ ለማስረዳት የተጠቀሱ ስለሆነ “የባከኑ ጥቅሶች” ናቸው።

ምክንያቱም ንስሐ መግባትና ቀኖና መቀበል ማለት ስለ ነፍሱ ቢዛ የሚሆን ዋጋ መክፈል ነው የሚል አርቶዶክሳዊ አስተምህሮ የለምና፡፡ ያልተረዱትን ነገር አበላሽቶ መተርጎምና በዚያው ባልተረዱት ነገር በመቀጠል መገሰገስ ከራሱ ጋር ብቻ እንደሚወዳደር ሯጭ መሆኑ ነው፡፡ ወይም ቅዱስ ጳውሎስ “ነፋስን እንደ መጉሰም” ብሎ እንደ ገለጸው ያለ ባዶ ድካም ነው፡፡ ስለዚህ ባልሆነው መውቀስና መክሰስ ዋናው ስልታቸው ስለሆነ ካዋጣቸው ይቀጥሉበት፡፡

እንዲሁም በተደጋጋሚ “ክርስቶስ በሊቀ ካህንነቱ የገዛ ደሙን የኃጢአት ማስተሰረያ አድርጎ እንዳቆመ እነርሱም ራሳቸውን በእርሱ ስፍራ አስቀምጠዋልና ሌላ የኃጢአት ማስተሰረያ መፈለጋቸው ነው” የሚለው አንጉል ውንጀላ ብቻ ነው፡፡ ካህናት የተነሳሕያንን ኑዛዜ የሚሰሙትና ቀኖና የሚሰጡት ተነሳሕያን ለኃጢአታችን ፈውስና ሕይወት ሆኖ ወደ ተሰጠን የክርስቶስ አማኖቹ የሆነ ቅዱስ ሥጋና ክቡር ደም ተዘጋጅተው እንዲቀርቡ ለማድረግ እንጂ እነርሱ በራሳቸው “ለእኔ ተናዝዝሃልና በቃህ፤ ኃጢአትህን እኔ አሥተሰርዬልሃለሁ” ሊሉ አይደለም፡፡ ሲናዝዙ እንኳ “እግዚአብሔር ይፍታሕ - እግዚአብሔር ይቅር ይበልህ” ብለው ነው እንጂ “እኔ ፈታሁህ፤ ይቅር አልኩህ” ብለው አይደለም፡፡ ከላይ እንደ ተገለጸው ካህናት የእግዚአብሔር መልእክተኞች ናቸውና፡፡ እንዲሁም ራሱ ባለቤቱ ጌታችን “ኃጢአታቸውን ይቅር ያላችኋቸው ሁሉ ይቀርሳቸዋል፤ የያዛችሁባቸው ተይዘባቸዋል” ብሏቸዋልና፡፡ ዮሐ. 20:23

ንስሐ መግባትና ቀኖና መቀበል ወደ ቅዱስ ቁርባን ለመቅረብ የሚደረግ የዝግጅት አካል ነው፡፡ ሆኖም ይህ ትምህርት የሚገባቸው በቅዱስ ቁርባን አማኖቹን ለሚያምኑ ነው፡፡ ይህን ለማይቀበሉና “እንደ ማንኛውም ምግብ ይበላል፤ እንደ ማንኛውም መጠጥ ይጠጣል፤ ወደዚህ ስንቀርብም የተለየ ዝግጅት አያስፈልግም እያሉ በራሳቸው ላይ ለሚቀልዱ ተሐድሶዎች አይደለም፡፡ ይህ ከእርሱ የተሰወረ ነው፡፡

3) አፈጻጸሙ አስቸጋሪ ሊሆን ከመቻሉ የተነሣ ያቀረቡት፡

እነዚህም እንደኛ ተነሳሐው ካህኑን ንስሐ መግባት በፈለገበት ጊዜ ባያገኘውስ? የሚል ሊሆን ሊላኛው ደግሞ ኃጢአቱን መናዘዝ ትቶ ኃጢአቱ ያልሆነውን ሊናዘዝ ይችላል የሚል ነው፡፡ እንዲሁም ሦስተኛው ደግሞ ካህኑ በሥሩ ካሉት ብዙ የንስሐ ልጆች አንጻር ለሰንቱ ሊበቃ ነው? የሚል ነው፡፡

የመጀመሪያውን ስንመለከት በማንኛውም በዚህ ዓለም በጊዜና በቦታ በማፈጸሙ ምሥጢራት አፈጻጸም ውስጥ (ችግሩ እናንተ አታምኑባቸውም እንጂ) ጊዜያትንና ቦታዎችን ማመቻቸት የግድ ነው፡፡ ለምሳሌ ሊጠመቅ ያለ ሰው ቢኖር ወይም ሊቆርብ ያለ ሰው ቢኖር ይህን አፈጻጸም በተመለከተ ከካህናቱ ጋር መነጋገርና በዚያው መንገድ አገልግሎቱን ማግኘት ይችላል፡፡ ነገር ግን ያ ሰው ሊጠመቅ በፈለገበት ጊዜ ካህን ባያገኝስ? ቤተ ክርስቲያን በሌለበት ቦታ ቢሆንስ? ቅዳሴ በማይቀደስበት አካባቢ ቢሆንስ? ... በማለት እነዚህ ነገሮች ይቅሩ ሊባል አይቻልም፤ ሊሆኑ የሚችሉበትን ሁኔታ ማመቻቸት እንጂ፡፡ በንስሐም እንዲሁ ነው፡፡ ይህ ሁኔታ የሚወስደው ለካህን መናዘዝ ይቅር ወደ ማለት ሳይሆን ካህናትና ተነሳሕያን በአግባቡ ሊገናኙ የሚችሉበትን ሁኔታ ወደ ማመቻቸት እንሂድ ወደሚል ነው፡፡

ተነሳሐው በልቡ ውስጥ ያለውን ሙሉውን ሳይሆን በከፊል፤ ወይም ኃጢአቱን መናዘዝ ትቶ ኃጢአቱ ያልሆነውን ሊናዘዝ ይችላል የሚለው ደግሞ እውነተኛ ተነሳሐ እስከ ሆነ ድረስ ይህን አያደርግም፤ በራሱ ላይ የሚቀልድ ጤነኛ ሰው የለምና፡፡ ይህ አባባል የተነሳሐው ንስሐ ተቀባይነት የሚወሰነው ካህኑ በተነሳሐው ውስጥ ያለውን ኃጢአት ሙሉ በሙሉ በማወቁ ላይ ነው የሚል ሃሳብ በውስጡ አለው፡፡ ይህ ከእያን ትክክል አይደለም፡፡ ካህኑ መርማሪ ፖሊስ አይደለምና፡፡

እንዲሁም ሦስተኛው ካህኑ በስሩ ካሉት ብዙ የንስሐ ልጆች አንጻር ለሰንቱ ሊበቃ ነው? የሚል ነው። የንስሐ አባቶች የሆኑ ካህናት ሙሉ ጊዜያቸውን በዚሁ አገልግሎት ላይ እንዲያውሉ የሚደረገው ለዚህ ነው። የሆነ ሆኖ በዚህ ዙሪያ ክፍተት ቢኖር እንኳ መፍትሔው ይህን ለመመላት ተገቢውን ሥራ መሥራት ነው እንጂ ለንስሐ አባት መናዘዝን ማጥፋት አይደለም።

4.3.2 ለንስሐ አባት መናዘዝና ቀኖና መቀበል

በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት

አንድ ሰው ኃጢአት ሲሠራ በመጀመሪያ ኃጢአት ማድረጉን ለእግዚአብሔር ይታመናል። እንዲህ በማለት በደሉን በእግዚአብሔር ፊት ይናዘዛል፡-

ተማላኒ እግዚአብሔር በከመ ዕባዩ ግሕልክ ወበከመ ብዙኃ ምሕረትክ ደምሰሰ ኃጢአትዩ ገጽበኒ ወአንጽሐኒ እምኃጢአትዩ ወእምስበላየኒ አንጽሐኒ እስመ ለልዩ አካምር ጌጋይዩ ወኃጢአትዩን ቅድሚያ ውእቱ በኩሉ ጊዜ ለከ ለባሕቲትክ አበሰኩ ወእኩየኒ በቅድሚክ ገበርኩ -

አቤቱ እንደ ቸርነትህ መጠን ማረኝ፤ እንደ ምሕረትህም ብዛት መተላለፌን ደምሰሰ። ከበደሉ ፈጽሞ አጠበኝ፤ ከኃጢአቱም አንጻኝ፤ እኔ መተላለፌን አውቃለሁና፤ ኃጢአቴም ሁል ጊዜ በፊቴ ነውና። አንተን ብቻ በደልሁ፤ በፊትህም ከፋትን አደረግሁ። መዝ. 50:1-3

ኃጢአታችንን ለእግዚአብሔር የምንናዘዘው ስለማያውቀው ለመንገር ሳይሆን እርሱን መበደላችንን በመታመን ይቅርታውንና ምሕረቱን ለመማጽን ነው። የአባትነት ፍቅሩን ማሳዘናችንን ለመግለጽና የተሰማንን ጸጸት በፊቴ ለማፍሰስ ነው። "ወከበው ልበከሙ ቅድሚያ - ልባችሁን በፊቴ አፍሰሱ" አንደ ተባለ።

ከዚህ ጋር ደግሞ ኃጢአትን ለንስሐ አባት መናዘዝ ተገቢም፤ አስፈላጊም ነው። ይህ የታዘዘበት ብዙ ምክንያቶች አሉት። ከዚያ በፊት ግን መጽሐፍ ቅዱስ ስለዚህ ምን እንደሚል እንመልከት። ቅዱስ ዮሐንስ መጥምቅ ከጌታችን መንፈቅ ተቀድሞ ሕዝቡን ለክርስቶስ የሚያዘጋጅ የንስሐ ጥምቀት ያጥምቅ ነበር። ያን ጊዜ ሕዝቡ ወደ እርሱ እየመጡ የንስሐ ጥምቀት ከመጠመታቸው በፊት ኃጢአታቸውን ለእርሱ ይናዘዙ ነበር። ቅዱስ መጽሐፍ ስለዚህ ሲናገር እንዲሁ ይላል፡- "ያን ጊዜ ኢየሩሳሌም ይሁዳም ሁሉ፤ በዮርዳኖስም ዙሪያ ያለ አገር ሁሉ፤ ወደ እርሱ ይወጡ ነበር፤ ኃጢአታቸውንም እየተናዘዙ በዮርዳኖስ ወንዝ ከእርሱ ይጠመቁ ነበር።" ማቴ. 3:5-6

ሕዝቡ የንስሐ ጥምቀትን ለመጠመቅ ይችሉ ዘንድ ንስሐ ሲገቡ ኃጢአታቸውን ለመጥምቁ ዮሐንስ ይናዘዙ እንደ ነበረ ሁሉ ምእመናንም ወደ ቅዱሳት ምሥጢራት ከመቅረባቸው በፊት ኃጢአታቸውን ለንስሐ አባቶቻቸው ይናዘዛሉ። ዮሐንስ መጥምቅ ይናዘዙ የነበሩትን ሰዎች "ግብሩ ፍሬ ዘይደሉ ለንስሐ - ለንስሐ የሚገባ ፍሬ አድርጉ፤ በልባችሁም፤ አብርሃም አባት አለን እንደምትሉ አይምሰላችሁ፤ እሳችኋለሁና ከእነዚህ ድንጋዮች ለአብርሃም ልጆች ሊያሰነሣሉት እግዚአብሔር ይችላል። አሁንኑን ምላር በዛፎች ሥር ተቀምጧል፤ እንግዲህ መልካም ፍሬ የማያደርግ ዛፍ ሁሉ ይቈረጣል፤ ወደ እሳትም ይጣላል" ብሎ ምክርና ተማሃጽ እንደ ሰጣቸው የንስሐ አባቶችም ከተነሣሉው ሕይወትና ሁኔታ አንጻር መዝነው ተገቢ ነው ያሉትን ምክርና ቀኖና ይሰጣል። ማቴ. 3:8-10

እስራኤላውያን ዮርዳኖስን ተሻግረው መጀመሪያ ከወረዱት ከኢያሪኮ ምንም ነገር እንዳይወስዱ እርም ነውና አትንኩ ተብለው በእግዚአብሔር ታዘዘው ነበር። ነገር ግን ከመካከላቸው አካን የተባለው አንድ ሰው ከተከለከለው ነገር ሰርቆ በመውሰዱ ምክንያት በሕዝቡ ዘንድ ከደረሰው ነገር የተነሣ ተጣርቶ በመጨረሻ ያን ያደረገው ሰው ተገኘ።

በዚያን ጊዜም ኢያሱ አካንን አንዲህ አለው፡-

ኢያሱም አካንን፡- ልጄ ሆይ፡ ለእስራኤል አምላክ ለእግዚአብሔር ክብር ሰጥ፡ ለእርሱም ተናዘዝ፡ ያደረግኸውንም ንገረኝ፡ አትሸሽገኝ አለው፡- አካንም ሙሉ ኢያሱን፡ በእውነት የእስራኤልን አምላክ እግዚአብሔርን በድምህ፡ እንዲሆና እንዲሆን ለድርጊላሁ፡ በዘረፋ መከከል አንድ ያማረ የሰናዖር ካባ፡ ሁለት መቶም ሰቅል ብር፡ ግዛትም እሦላ ሰቅል የሆነ ወርቅ አይቺ ተመኘጓቸው፡ ወሰድጓቸውም፡ እነሆም፡ በድንኳኔ ውስጥ በመሬት ተሸፈነዋል፡ ብሩም ከሁሉ ቤታች ነው አለው፡- ኢያ. 7፡21-23

ኢያሱ አካንን “ልጄ ሆይ፡ ለእስራኤል አምላክ ለእግዚአብሔር ክብር ሰጥ፡ ለእርሱም ተናዘዝ፡ ያደረግኸውንም ንገረኝ፡ አትሸሽገኝ” እንዳለው ሁሉ አንድ ሰው ለንስሐ አባቱ የሚናዘዘው ለእግዚአብሔር የመናዘዝ አካል ነው፡፡ አካን ለኢያሱ ሲናዘዝ ለእግዚአብሔር መናዘዝ ነበር፡፡ ለዚህ ነው “ለእርሱም ተናዘዝ፡ ያደረግኸውንም ንገረኝ፡ አትሸሽገኝ” ያለው፡፡ አካንም ኢያሱን “እኔ ኃጢአቱን ለእግዚአብሔር ብቻ እናገራለሁ እንጂ ለሌላውም አልናዘዝም” አላለውም፡፡ ተናገረ ለንስሐ አባቱ ሲናዘዝ እግዚአብሔርን ለሚናዘዝ አካል አንድነት ነውና፡፡

በሐዲስ ኪዳንም ጌታችንን አንድ ለምጽ የነበረበት ሰው ቀርቦ “ጌታ ሆይ፡ ብትወድስ ልታነጻኝ ትችላለህ” እያለ እየሰገደ በጠየቀው ጊዜ እጁን ዘርግቶ ዳሰሰውና “እውዳለሁ ንጽ” አለው፡፡ ወዲያውም ለምጽ ነጻ፡ ከዚያ በመቀጠል ግን ወዲያውኑ ጌታችን ያን እርሱ ያነጻውን ለምጽም የነበረውን ሰው እንዲህ የሚል ትእዛዝ አዘዘው፡- “ኢያሱስም፡ ለማንም እንዳትናገር ተጠንቀቅ፡ ነገር ግን ሂደህ ራስህን ለካህን አሳይ፡ ለእነርሱም ምስክር እንዲሆን መሲ ያዘዘውን መባ አቅርብ አለው፡” ማቴ. 8፡2-4 ምንም እንኳ ያን ለምጽም ራሱ ጌታችን ያገኘውና የፈወሰው ቢሆንም፡ በጌታችን ፈውስ ላይ ሌላ የሚያስፈልግ አንዳችም የቀረ ተጨማሪ ነገር ባይኖርም፡ ነገር ግን ራሱ ባለቤቱ ጌታችን ያን ያነጻውን ሰው “ሂደህ ራስህን ለካህን አሳይ” ሲል አገዛታል፡፡

ይህን የንስሐ አባትና ልጅ ግንኙነት በንጉሥ ዳዊትና በነቢዩ በናታን ግንኙነትም ማየት እንችላለን፡፡ ዳዊት ቤተ መቅደስ ስለ መሥራት ሲያሰብ ጉዳዩን ያማከረውና ወደ እግዚአብሔር እንዲያመለክትለት የነገረው ነቢዩን ናታንን ነበር፡፡ ነቢዩ ናታንም ወደ እግዚአብሔር እየጸለየ ከአምላኩ ያገኘውን መልስ ለዳዊት ይነግረው ነበር፡፡ በኋላ ላይ ዳዊት የኃጢአት መሰናክል ባገኘው ጊዜም እግዚአብሔር ዳዊትን ከኃጢአት ዕንቅልፍ ይቀሰቅሰውና ንስሐ ይገባ ዘንድ የላከው ያንን ነቢዩ ናታንን ነበር፡፡ ናታንም ሂደ በጥበብና በብልሃት ለዳዊት ኃጢአቱን ነገረው፡፡ ያን ጊዜ ዳዊት ጥፋቱን አመነ፡ ተጽጸተ፡ ንስሐም ገባ፡፡ የንስሐ አባት የሚያስፈልግበት አንዱ ምክንያት እያንዳንዱን ሰው እንዲህ ቀስ አድርጎ በፈለቀ ውድቀቱን እንዲገነዘብና ንስሐ እንዲገባ ለማድረግ ነው፡፡ ይህ በወደ ምሕረት በሚደረግ ስብከት ብቻ የሚያልቅ ጉዳይ አይደለም፡፡ ዳዊት ስለ በደለው ባለ ጸጋ ግፍ ነቢዩ ናታን በምሳሌ አድርጎ ሲነግረው ያ የሚባለው ሰው እርሱ ራሱ መሆኑን አላወቀም ነበር፡፡ ኃጢአት ሲጫጫን አለምሮን ያደነገዛል፡ ልቡናን ያጨልማልና፡፡ ሆኖም ነቢዩ ናታን ቀስ እያደረገ በምሳሌና በጥበብ ስላስረዳው የኃጢአቱን ክብደት ለመረዳት ጅላ፡ ንስሐም ገባ፡፡ ስለሆነም እያንዳንዱን ሰው እንደየ ድክመቱና ጥንካሬው በመንፈሳዊ ሕይወት የሚመራ፡ የሚመክር፡ ወደ እግዚአብሔር በመጸለይ በጸሎቱ የሚራዳ መንፈሳዊ አባት አስፈላጊ ነው፡፡

ጌታችንና አምላካችን ኢያሱስ ክርስቶስ የንስሐ አባትነትን ተግባርና አፈጻጸም በተግባርም አሳይቶናል፡፡ በሐይወቷ ከደረሰባት ውስብስብ ውጣ ውረድ የተነሣ ልቧ ቆሰሎ ውስጧ ተጎድቶና ሰው ጠልቶ የነበረችውን ሳምራዊቷን ቤት ብቻዋን አግኝቶ አናገራት፡፡ ለዚህም ሲል ደቀ መዛሙርቱን ቀደም አድርጎ “ምግብ ግዙ” ብሎ ላካቸው፡፡ እርሷ ሰዎች ልቧን ያቆሷት በመሆኑ የዚያ አካባቢ ሴቶች ውኃ የሚቀዱት አየሩ ቀዝቀዝ ሲል በጠዋትና በማታ ስለ ነበር ሰው በማይገኝበት ሰዓት ለመቅዳት ስትል በጠራራ ፀሐይ በቀትር ወደ ውኃው ጉድጓድ ሄደች፡፡

ጌታችን የሰድስት ሰዓት ያህል መንገድ በሰማርያ ሞቃታማ መንገድ የተጓዘው ለዚህ ነበር። ከዚያም ልትቀዳው በመጣችው በውኃ በመጀመር ቀስ በቀስ ከምድራዊ ነገር ወደ ሰማያዊ፣ ከጊዜያዊ ወደ ዘላለማዊ ነገር ከፍ ከፍ አደረጋት፤ አሺጋገራት። ከዚያም ጌታችን “ሂጂና ባልሽን ጠርተሽ ወደዚህ ነዬ” አላት። ይህን ያላት በውስጧ ያለውን ኃጢአቷን እንድትናዘዝ በሩን እየከፈተላትና መንገዱን እያሳያት ነበር። እርሷም መልሳ፡- “ባል የለኝም” አለችው። ከዚያም ጌታችን “ባል የለኝም በማለትሽ መልካም ተናገርሽ፤ አምስት ባሎች ነበሩሽና፤ አሁን ከአንቺ ጋር ያለው ባልሽ አይደለም፤ በዚህን እውነት ተናገርሽ” በማለት እርሷ ልትናገረው የፈራችውን በመናገር እርሱ ውሉንም ሕይወቷን የሚያውቅ አምላኳ መሆኑን እንድትረዳ አደረጋት። ዮ.ሐ. 4፡1-42

ጌታችን ይህን በተገባር ያሳየን የንስሐ አባት እያንዳንዱን ነፍስ ማነጋገርና የምትፈወስበትን መንገድ መፈለግ ያለበት ብዙ ሰው በተሰበሰበበት በአደባባይ ስብከት ሳይሆን ለብቻው ቀስ አድርጎ፣ ጥበብና ጥንቃቄ በተመሳሰበት መንገድ መሆን እንዳለበት ለማስተማር ነው። ምክንያቱም የአንዱ ስብረት ከሌላው ጋር ሳይገጥም ይችላል፤ የአንዱ ደካማ ጎን ለሌላው ምንም ሳይሆን ይችላል። በዚህ ዓለም ሐይም ቤት እንኳ የአንዱ በሽታ ከሌላው የተለየ ነው። ለአንዱ የሚታዘዘው መድኃኒት ለሌላው ሳይሆነው ይችላል። ለዚህ ነው ሐኪሞች እያንዳንዱን ታማሚ ለየብቻው የሚያናግሩት፤ የሚመረምሩት። ሥጋዊ ሰው የታማሚዎች ምርመራና ሕክምና እንኳ ይህን ያህል ጥንቃቄ የሚያስፈልግ ከሆነ ረቂቅና መንፈሳዊ ስለሆነውም ምን ያህል ያስፈልግ ይሆን? ስለዚህ የንስሐ አባትና የንስሐ ልጅ ግንኙነት እንዲህ ያለ ምሥጢራዊና እግዚአብሔር ብቻ ምስክሩ የሆነ በሁለቱ መካከል ብቻ የሚኖር ምሥጢራዊ ግንኙነት ነው ማለት ነው።

የንስሐ አባቶች በእነርሱ አባትነት ሥር ላለው ለእያንዳንዱ ሰው ነፍስ ኃላፊነትና ተጠያቂነት አለባቸው። እግዚአብሔር በነቢዩ አማካይነት “ኃጢአተኛውን፡- ኃጢአተኛ ሆይ፤ በእርግጥ ትሞታለህ ባልሁ ጊዜ ኃጢአተኛውን ከመንገዱ ታስጠነቅቅ ዘንድ ባትናገር ያ ኃጢአተኛ በኃጢአቱ ይሞታል፤ ደሙን ግን ከእጅህ እፈልጋለሁ። ነገር ግን ከመንገዱ ይመለስ ዘንድ ኃጢአተኛውን ብታስጠነቅቀው እርሱም ከመንገዱ ባይመለስ በኃጢአቱ ይሞታል፤ አንተ ግን ነፍስህን አድነሃል” በማለት የተናገረው ጠንካራ ማሳሰቢያ ይህን ከባድ አደራ ነው። ሕዝ. 33፡8-9 ለዚህ ነው ሐዋርያው ትዱስ ጳውሎስ “ለሞቻችሁ ታዘዙና ተገዙ፤ እነርሱ ስሌትን እንደሚሰጡ አድርገው ይህንኑ በደስታ እንጂ በኃዘን እንዳያደርጉት። . . . ስለ ነፍሳችሁ ይተጋሉ” በማለት በዕብራውያን መልእክቱ ያሳሰበው። ዕብ. 13፡17 እነዚህ “ስሌትን እንደሚሰጡ አድርገው ስለ ነፍሳችሁ ይተጋሉ” የተባሉት የንስሐ አባቶች ናቸው። ለነፍሳት ቢተጉ የመልካም እረኞች ጌታ መልካም ዋጋቸውን ይሰጣቸዋል፤ “የእረኞችም አለቃ በሚገለጥበት ጊዜ የማያልፈውን የክብርን አክሊል ትቀበላላችሁ” ተብለዋልና። 1 ጴጥ. 5፡4 የተጣለባቸውን አደራ ባይወጡ ደግሞ ስለ በጎቹ ነፍሱን አሳልፎ የሰጠው እውነተኛው እረኛ ይጠይቃቸዋል፤ “ደሙን ከእጅህ እፈልጋለሁ” ይላልና።

4.3.2.1 ለካህን መናዘዝና ቀኖና መቀበል

በአንቀጽ ንስሐ አግባብ መሠረት ቀኖና መቀበል ማለት አንድ ሰው ከሃይማኖት ወይም ከተግባራዊ የክርስትና የሕይወት መንገድ በተለያየ ደረጃና ሁኔታ ወጣ ብሎ ወይም አፈንግጦ ከነበረ ወደ መስመር እንዲመለስና ሃይማኖታዊውን የሕይወት ጉዞ በትክክለኛው ጎዳና እንዲጓዝ መርዳትና ማድረግ ነው። ሰው በዚህ ዓለም ሲኖር መጠኑና ዓይነቱ ይለያያል እንጂ ውጣ ውረድና ስህተት ስለማይጠፋ ንስሐ ሲገባ የሰውዬውን የተለያዩ ሁኔታዎች ባገናዘበ ሁኔታ የንስሐ አባቱ ቀኖና ይሰጠዋል።

አንድ ምእመን በኃጢአት ሲሰነካከል እንደ ድቀቱ ስፋትና ጥልቀት ፍቅርና ግጽናኝ ሊለየው ከማይገባ መጠነኛ ተግማጽና ምክር አንሥቶ ለተወሰነ ጊዜ ከማንበረ ምእመናን እስከ ሙለየት የሚያደርስ ጽኑ ቀኖና ሊሰጠው ይችላል። ይህም በቅዱሳት መጻሕፍት በስፋት ተገልጿል የምናገኘው ነገር ነው። በቆሮንቶስ ቤተ ክርስቲያን ዘንድ በሕይወታቸው በጣም ከባድ የሆኑ ኃጢአተኛ ውስጥ ገብተው የነበሩ አንዳንድ ምእመናን ነበሩ። ሆኖም የቆሮንቶስ ቤተ ክርስቲያን ካህናትና ምእመናን እነዚያን በኃጢአት የተሰነካከሉ ሰዎች ተገዢውን ቀኖና በመስጠት ፋንታ ይልቁንም የተወሰኑ ሰዎች በቲፎኒየት መንፈስ በሀረያቸው ተሰልፈው እነርሱን እያዳኩ አንጂ ፈጥረው ነበር። በአጠቃላይ በዚያን ዘመን በቆሮንቶስ የነበረችው ቤተ ክርስቲያን እንደዚያ ዓይነት ሰዎችን በተመለከተ ልትወስድ ይገባት የነበረውን ቀኖናዊ ተግባር ሳትፈጽም ምንም ነገር ያልተፈጠረ ይሙሳ በሙሉ ለትፋ ይዛቸው ነበር። ቅዱስ ጳውሎስ ያ ዓይነት ሁኔታ ትክክል አለመሆኑንና ምን ሊደረግ እንደሚገባው በመልእክቱ እንዲህ ሲል ጽፎላቸዋል፡-

በአጭር ቃል በእናንተ መካከል ዝሙት እንዳለ ይወራል፤ የዚያም ዓይነት ዝሙት በእሕዛብስ እንኳ የማይገኝ ነው። የአባቱን ግሰት ያገባ ሰው ይኖራልና፤ እናንተም ታሰባችኋል፤ ይልቅስ እንድታዝኑ አይገባችሁምን? ይህን ሥራ የሠራው ከመካከላችሁ ይወገድ። እኔ ምንም እንኳ በሥጋ ከእናንተ ጋር ባልሆኑ፤ በመንፈስ ከእናንተ ጋር ነኝ፤ ከእናንተም ጋር እንዳለሁ ሆኜ ይህን እንደዚህ በሠራው ላይ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ስም አሁን ፈርጂበታለሁ፤ እናንተና መንፈሴም ከጌታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ ጋይል ጋር ተሰብስበን መንፈሱ በጌታ በኢየሱስ ቀን ትድን ዘንድ እንደዚህ ያለው ለሥጋው ጥፋት ለሰይጣን እንዲሰጥ ፍርዷ ነው። 1 ቆሮ. 5:1-5

በመጀመሪያ እንደዚህ ዓይነት አላፋሪ ኃጢአት የሠራው ሰው ከምእመናን መካከል ሊወገድ እንደሚገባ “ይህን ሥራ የሠራው ከመካከላችሁ ይወገድ” በማለት አዘዘ። እንደዚሁም ይህ ቀኖናዊ ውሳኔ መሆኑን ሲገልጽ ደግሞ “ከእናንተም ጋር እንዳለሁ ሆኜ ይህን እንደዚህ በሠራው ላይ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ስም አሁን ፈርጂበታለሁ” አለ። በመቀጠልም እንዲህ ዓይነቱ ቀኖና የሚሰጥበት ዓላማ ሰውዬውን ለማጥፋት ሳይሆን ለማዳን፤ ለመጥፋት ሳይሆን ለመጥቀም መሆኑን ደግሞ “መንፈሱ በጌታ በኢየሱስ ቀን ትድን ዘንድ እንደዚህ ያለው ለሥጋው ጥፋት ለሰይጣን እንዲሰጥ ፍርዷ ነው” በማለት ተናገረ። ስለዚህ ቀኖና የሚሰጥበት ዓላማ ሰዎች ነፍሳቸው በፍርድ ቀን ትድን ዘንድ ለመርዳት ነው።

ጥፋተኛው እንዲህ ጽኑ ቀኖና እንዲሰጠው ካዘዘ በኋላ ደግሞ ያ ቀኖና የተሰጠው ሰው ተስፋ እንዳይቆርጥና በብዙ ሐዘን እንዳይዋጥ ከተወሰነ የቀኖና ጊዜ በኋላ ምሕረትንና ሐዘኔታን ግባየት እንዲገባ በሁለተኛው የቆሮንቶስ መልእክቱ እንዲህ ብሏቸዋል፡-

በብዙ መከራና ክልብ ጭንቀት በብዙም እንባ ጽፈላችሁ ነበርና፤ ይህም እናንተን አላዘዘኩ የምድበትን ፍቅር እንድታውቁ እንጂ እንዳሳዘናችሁ አይደለም። ነገር ግን ግንም አላዘዘኩ በሆነ፤ እንዳልከብድባችሁ በክፍል ሁላችሁን እንጂ እኔን ያሳዘነ አይደለም። እንደዚህ ላለ ሰው ይህ ከእናንተ የምትበዙት የቀጣችሁት ቅጣት ይበቃዋልና እንደዚህ ያለው ክልክ በሚበዛ ገዘን እንዳይዋጥ፤ ይልቅ ተመልሳችሁ ይቅር ግለትና ግጽናት ይገባችኋል። ስለዚህ ከእርሱ ጋር ፍቅርን እንድታጽኑ እለምናችኋለሁ። 2 ቆሮ. 2:4-11

ሰይጣን በአንድ በኩል ቀኖና አያስፈልገውም በማለት በድፍረትና በግድ የለሽነት እንደሚፈትን ሁሉ በሌላ በኩል ደግሞ በጽኑ ቀኖና ሂደት በማስጨነትና ተስፋ በማስቆረጥ ከክርስቶስ ለመለየት ይፈትናልና መጠንቀቅ የሚገባ መሆኑን አሳሰበ። ስለዚህም ያን አስቀድሞ “ለሥጋው ጥፋት ለሰይጣን እንዲሰጥ ፍርዷ ነው” በማለት ጽኑ ቀኖና ይሰጠው ያለውን ሰው ከተወሰነ የቆኖና ጊዜ በኋላ ደግሞ ይቅር ብለው ከማንበረ ምእመናን እንዲቀላቅሉትና ፍቅር እንዲሳየት ያዘዘበት ምክንያት ምን እንደ ሆነ ሲገልጽ “በሰይጣን እንዳንታለል፤ የእርሱን አሳብ አንስተውምና” አለ።

የመጀመሪያዎቹ ሰዎች አዳምና ሔዋን በበደሉ ጊዜ እግዚአብሔር የማዳን ተስፋውን ቢሰጣቸውም ያለ ቀኖና ግን አልተዋቸውም፡፡ ለእያንዳንዳቸው እርሱ ባወቀ ተገቢ የሆነውን ቀኖና ሰጥቷቸዋል፤ እንዲህ ሲል፡-

ለሴቲቱም አለ፡ በወንበሽ ጊዜ ጭንቅሽን እጅግ አበላለሁ፤ በጭንቅ ትወልጃለሽ፤ ፈቃድሽም ወደ ባልሽ ይሆናል፤ እርሱም ገዥሽ ይሆናል፡፡ አዳምንም አለው፡- የሚሰትህን ቃል ሰምተሃልና፤ ከእርሱ እንዳትበላ ካዘዝህህ ዛፍም በልተሃልና ምድር ከእንተ የተነሣ የተረገመች ትሁን፤ በሕይወት ዘመንህም ሁሉ በድካም ከእርዳ ትበላለህ፤ እጅህንና አሜክህን ታበቅልብሃለች፤ የምድርንም ቡቃያ ትበላለህ፤ ወደ ወጭበት መሬት እሰከትመለስ ድረስ በፈትህ ወዝ እንጀራን ትበላለህ፤ አፈር ነሆና ወደ አፈርም ትመለሳለህና፡፡ ዘፍ. 3:15-19

ይህ ለአዳምና ለሔዋን በአንድ ልጅ በኢየሱስ ክርስቶስ ቤዛነት ይቅር እስከሚላቸውና እስከሚያድናቸው ድረስ ለአምስት ሺህ አምስት መቶ ዘመን የተሰጠ ቀኖና ነበር፡፡ ጌታችን ሰው ሆኖ ካዳንን ወዲህ ያ የተሰጣቸው ቀኖና አብቅቷል፡፡ እንዳንድ የማስታወሻ ቅሬታ ቢኖርም እንደ ብሉይ ኪዳን ዘመን የቀኖና (የቅጣት) መሆኑ ግን በኢየሱስ ክርስቶስ ቤዛነት ተቀግዷል፡፡ “ወሠዐረ መርገመ በዲበ መስቀል - መርገምን በመስቀል ላይ ሻረ፤ አስወገደ” እንዳለ፡፡ ሐዋርያውም “ጥልንም በመስቀሉ ገድሎ በእርሱ ሁለታቸውን በአንድ አካል ከእግዚአብሔር ጋር ያስታርቅ ዘንድ ነው” እንዳለ፡፡ ኤፌ. 2:16 እንዲሁም “በመስቀሉ ደም ሰላም አድርጎ በምድር ወይም በሰማያት ያሉትን ሁሉ ለራሱ እንዲያስታርቅ ፈቅዷልና” በማለት የገለጸው ይህን ነው፡፡ ቆላ. 1:19-20

ከዚህም ጋር እግዚአብሔር አዳምንና ሔዋንን ሰጥቷቸው ከነበረው ከገነት አስወጥቷቸዋል፤ ወደዚያ እንዳይመለሱም በኪናቤልና በምትገለባበጥ የነበረባል ሠይፍ አጥርባቸዋል፡፡ እንዲሁም ከዕፅ ሕይወት እንዳይበላ አድርጎታል፡፡

መድኃኒታችንና አምላካችን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስም የቀኖና ጉዳይ ከየት ጀምሮ እስከ ምን ደረጃ ሊደርስ እንደሚችል እንዲህ የሚል መመሪያና ትምህርት ሰጥቶናል፡-

ወንድምህም ቢበድለህ፤ ሄደህ አንተና እርሱ ብቻችሁን ሆናችሁ ውቀሰው፡፡ ቢሰማህ ወንድምህን ገንዘብ አደረግሽው፤ ባይሰማህ ግን በሁለት ወይም በሦስት ምስክር አፍ ነገር ሁሉ እንዲጸና ዳግመኛ አንድ ወይም ሁለት ከእንተ ጋር ውሰድ፡፡ እነርሱንም ባይሰማ ለቤተ ክርስቲያን ገባራት፡፡ ደግሞም ቤተ ክርስቲያንን ባይሰማት እንደ አረመኔና እንደ ቀራጭ ይሁንልህ፡፡ እውነት እላችኋለሁ፤ በምድር የምታሰሩት ሁሉ በሰማይ የታሰረ ይሆናል፤ በምድርም የምትፈቱት ሁሉ በሰማይ የተፈታ ይሆናል፡፡ ማቴ. 18:15-18

ከቤተ ክርስቲያን አባላት መካከል ያጠፋን ሰው በመጀመሪያ ለብቻው መምከር ይገባል፡፡ በዚህ የማይመለስ ከሆነ በሁለት ወይም በሦስት ምስክሮች መንገርና ተገቢውን ቀኖና መስጠት ይቀጥላል፡፡ ሆኖም ለቤተ ክርስቲያን ከተነገረ በኋላ አሁንም የማይመለስ ከሆነ ግን እንደ አረመኔና ቀራጭ ይሆናል፡፡ ማለትም አረመኔ የሆነ ኢፕሙቅ ከቤተ ክርስቲያን ምስጢራት መሳተፍ እንደማይችለው ሁሉ ተመክሮ ተዘክሮ አልመለሰም ያለ ምእመንም ከቤተ ክርስቲያን እስከ መለየት (እስከ መወገዝ) ሊደርስ ይችላል ማለት ነው፡፡

4.3.2.2 ቀኖና የሚሰጥባቸው ምክንያቶች

ለተነሣሕያን ምእመናን ቀኖና መስጠት የሚያስፈልገው ስለ ተለያዩ፤ ግን ተደጋጋፊ ስለ ሆኑ ብዙ ምክንያቶች ነው፡፡ ከእነዚህም መካከል የሚከተሉትን መጥቀስ ይቻላል፡፡

1) ንስሐ ሳይገቡና ቀኖና ሳይቀበሉ በኃጢአት በቆሽሽ ሰውነት ወደ ምሥጢራት መቅረብ ስለማይገባ፤

እግዚአብሔር አምላክ አዳምና ሔዋን በዕደሉ ጊዜ ከላይ እንዳየነው ተገቢ የሆነውን አባታዊ ተግማፅ (ቀኖና) ሰጥቷቸዋል፡፡ ከዚያም በኋላ እግዚአብሔር እንዲህ አለ፡-

እግዚአብሔር አምላክም አለ፡- ... አሁንም እኛን እንዳይዘረጋ፤ ደግሞም ከሕይወት ዛፍ ወስዶ እንዳይበላ፤ ለዘላለምም ሕያው ሆኖ እንዳይኖር፡፡ ስለዚህ እግዚአብሔር አምላክ ከዓድን ገነት አስወጣው፤ የተገኘባትን መሬት ያርስ ዘንድ፡፡ አዳምንም አስወጣው፤ ወደ ሕይወት ዛፍ የሚወስደውንም መንገድ ለመጠበቅ ከሩቤልንና የምትገለባበጥ የነበላባል ሰይፍን በዓድን ገነት ምሥራቅ አስቀመጠ፡፡ ዘፍ. 3:22-24

አዳም ከዕደለና ባሕርይ በኃጢአት ከጎሰቆለ በኋላ እግዚአብሔር ለምን ከሕይወት ዛፍ እንዳይበላ ከለከለው? ለምንስ ከዓድን ገነት አስወጣው? እግዚአብሔር አዳምን በዕደለ ጊዜ ከዚህ ሁሉ ጸጋው የከለከለውና ከገነት ያለወጣው ከቸርነቱ የተነሣ ነበር እንጂ እነርሱን ለመጥፋት ወይም ለመበቀል አልነበረም፡፡ አዳም ባሕርይ በኃጢአት እንደ ጎሰቆለ ከነኃጢአቱ ላለ ዕፅ ሕይወትን በልቶ ኃጢአቱ ከባሕርይ ጋር ለዘላለም ተጣብቆ እንደ ዲያብሎስ የማይሞት ምውት ሆኖ እንዳይኖር ለማድረግ ነበር፡፡ አዳም በጎሰቆለ ባሕርይ ከዕፅ ሕይወት በልቶ ቢሆን ኖሮ እንደ ሰይጣናት የማይሞት (ነፍሱና ሥጋው የማይለያዩ)፤ ግን ከእግዚአብሔር ቅድስናና ሕይወት የተለየ ዘለዓለማዊ ምውት ይሆን ነበር፡፡ ስለዚህ ከሕይወት ዛፍ እንዳይበላ የከለከለውና ከገነት ያለወጣው ቀኖናውን ፈጽሞ የባሕርይ መጎሰቆል አካላዊ ቃል ባሕርይን ሲሞሐድ በሚያገኘው ከኃጢአትና ከጎሰቆልና ነጻ መሆን ተፈውሶ ለሕይወት ተስማሚ በሆነ ሁኔታ ሆኖ ወደ ሕይወት እንዲቀርብ ለማድረግ ነበር፡፡

በቅድስት ቤተ ክርስቲያን ቀኖና የሚሰጥበት መሠረታዊ ምክንያትም ይኸው ነው፤ ማንም በማይገባ ሕይወት ወደ ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን ቀርቦ እንዳይጎዳ ለመጠበቅ ነው፡፡ እግዚአብሔር አዳም በጎሰቆለ ባሕርይ ከዕፅ ሕይወት ወስዶ እንዳይበላ የከለከለው ሰው በኃጢአት እንደ ወደቀና እንደ ጎሰቆለ በዚያ ሁኔታ እያለ ሕይወትን ሰጪ ወደ ሆኑት ወደ ምሥጢራት እግዚአብሔር መቅረብ የሌለበት መሆኑን ለማስተማርም ነው፡፡ ለዚህ ነበር እግዚአብሔር አምላክ “አሁንም እኛን እንዳይዘረጋ፤ ደግሞም ከሕይወት ዛፍ ወስዶ እንዳይበላ፤ ለዘላለምም ሕያው ሆኖ እንዳይኖር” በማለት የከለከለውና ከገነት ያለወጣው፡፡ ወደ ሕይወት ዛፍ የሚወስደውንም መንገድ በከሩቤልና በምትገለባበጥ የነበላባል ሰይፍ ያስጠበቃት ለዚህ ነበር፡፡ ስለዚህ ያ ለአዳምና ለሔዋን የተሰጣቸው ቀኖና ለሰው ጥቅም ነበር ማለት ነው፡፡ ይልቁንም የሰው ልጅ ለዘለቄታው ይጎዳ የነበረው ያ ቀኖና ባይሰጠው ነበር ማለት ነው፡፡

ወደ ቅዱስ ቁርባን ምሥጢር በመቅረብና በመሳተፍ ጊዜ ምን ሊደረግ እንደሚገባውና ያን ጥንቃቄ ካለመጠበቅ የተነሣ ቀኖናዊ ሂደቱን ባልጠበቁት ላይ ምን እንደ ደረሰባቸው ቅዱስ ጳውሎስ በመጀመሪያው የቆሮንቶስ መልእክቱ እንዲህ ሲል ይናገራል፡-

ሳይገባው የሚበላና የሚጠጣ የጌታን ሥጋ ስለማይለይ ለራሱ ፍርድ ይበላልና፤ ይጠጣልምና፤ ስለዚህ በእናንተ ዘንድ የደከመና የታመመ ብዙዎች አሉ፤ አያሌዎችም አንቀላፍተዋል፤ ራሳችንን ብንመረምር ግን ባልተፈረደብንም ነበር፤ ነገር ግን በተፈረደብን ጊዜ ከዓለም ጋር እንዳንኮነን በጌታ እንገመገልን፡፡ 1 ቆሮ. 11:29-32

ስለሆነም በእነዚያ የደረሰው እንዳይደርስበት የሚፈልግ ሁሉ ወደ ቅዱሳት ምሥጢራት ከመቅረቡ በፊት በንስሐ ራሱን መመርመርና አስፈላጊ የሆኑ ቀኖናዊ ሂደቶችን መፈጸም ይኖርበታል። መቼም ቢሆን የሰው ዝግጅት በራሱ የእግዚአብሔርን ምሥጢራት ለመቀበል የሚያበቃው ሊሆን እንደማይችል ይታወቃል። የእግዚአብሔርን ጸጋ ለመቀበል የማንም ሰው የቅድስና ደረጃ በራሱ ብቁ ሊሆን አይችልም፤ እግዚአብሔር እርሱ ባወቀ በቸርነቱ የሚሰጠው ነው እንጂ። ለዚህም ነው “ጸጋ” የሚባለው። የቅዱስ ዮሐንስ መጥምቅን ያህል የቅድስና ሕይወት፤ የመላእክትን ያህል ንጽሕና ያለው ሰው ቢኖር እንኳ ከቅዱስ ቁርባን ለመቀበል ብቁ አያደርገውም። ስለዚህ የምንቀርበው በቅትን ሳይሆን ተዘጋጅተን ነው። ሆኖም ግን “መቼም ቢሆን እኔ ለቅዱስ ቁርባን ልበቃ አልችልም፤ በቸርነቱ እንጂ” በማለት ደግሞ እንዲሁ በተነሳቆለና በኃጢአት ባደፈ ሰውነት ሆኖ መቅረብም አይገባም። ማንኛውም ምእመን የተቻለውን ያህል ተዘጋጅቶ መቅረብ ይኖርበታል።

ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በሠርግ ቤት ተገኝቶ በዚያ የታደሙትን እያንዳንዳቸውን በተመለከታቸው ጊዜ በዚያ የሠርግ ልብስ ያልለበሰ አንድ ሰው አየና፡- “ወዳጄ ሆይ፤ የሠርግ ልብስ ሳትለብስ እንዴት ወደዚህ ገባህ?” ብሎ ጠይቃታል። ያን ጊዜ “እርሱም ዝም አለ” ይላል። በመቀጠልም “በዚያን ጊዜ ንጉሡ አገልጋዮቹን፡- እጁንና እግሩን አስራችሁ በውጭ ወዳለው ጨለማ አውጡት፤ በዚያ ልቅሶና ጥርስ ማፋጨት ይሆናል አለ” ይላል። ማቴ. 22:11-13 የሠርግ ባለቤት ለምን በዚያ የተቀመጡትን ስለ ለበሱት ልብስ መቆጣጠር አስፈለገው? ለምንስ “የሠርግ ልብስ ሳትለብስ እንዴት ወደዚህ ገባህ?” ብሎ ጠየቀው? ይህ የሚያስተምረን ወደ ቅዱሳት ምሥጢራት ስንቀርብ ልብስ የተባለ ሰውነታችንን በንስሐ አጥበን ቀኖናችንን ፈጽመን መቅረብ የሚገባ ስለመሆኑ አይደለምን? እንዲህ ሳያደርጉ እንዲሁ በዘፈቀደ የሚቀርቡ ምን እንደሚጠበቃቸውም “እጁንና እግሩን አስራችሁ በውጭ ወዳለው ጨለማ አውጡት፤ በዚያ ልቅሶና ጥርስ ማፋጨት ይሆናል” በማለት በማያወላውል ሁኔታ ነገረን። ታዲያ እንዲያው ምንም ይሁን ምን ቢያንስ ዓላማው ከዚህ “ወዳጄ ሆይ፤ የሠርግ ልብስ ሳትለብስ እንዴት ወደዚህ ገባህ?” ከሚለው ጽኑ ወቀላ ለመዳንና ከሚያስከትለው ወደ ውጭ የመጣል ከባድ ቅጣት ለመዳን የሆነ ሰው ንስሐንና ቀኖናን እንዴት ሊቃወም ይችላል? እንዲሁም “ወደ ሕይወት ዛፍ ለመድረስ ሥልጣን እንዲኖራቸው በደጃቸው ወደ ከተማይቱም እንዲገቡ ልብሳቸውን የሚያጥቡ ብዙዓን ናቸው” ተብሏል። ራእ. 22:14

2) የኃጢአት ደመወዝ ሞት መሆኑን ለማስታወስ፡

ተነሣሒ ምእመን በቀኖና ሂደት የሚያልፍበት ሌላው ምክንያት የኃጢአት ደመወዝ ሞት መሆኑን ለማስታወስና እግዚአብሔርም ተነሣሒውን ከዚያ ዓይነት ከባድ ሁኔታ ያወጣው መሆኑን ለማዘከር ነው። ሐዋርያው “የኃጢአት ደመወዝ ሞት ነው” ብሎ በግልጽ እንደ ተናገረው። ሮሜ 6:23 እንዲሁም እግዚአብሔር “ኃጢአት የምትሠራ ነፍስ እርሷ ትሞታለች” ብሏል። ሕዝ. 18:4 ስለዚህ ንስሐ የሚገባ ሰው ይህን በኃጢአቱ ይደርስበት የነበረውን ዘለዓለማዊ ቅጣትና የሞት ደመወዝ እንደ ቀረሰትና ከዚያ ዓይነት ሁኔታ እንደ ወጣ አዘካሪ ይሆነው ዘንድ በቀኖና ሂደት ውስጥ ያልፋል።

3) ኃጢአት ቅጣት ያለው መሆኑ እንዳይረሳ፡

ቀኖና የሚያስፈልግበት ሌላው ምክንያት ደግሞ ኃጢአት ቅጣት ያለው መሆኑ እንዳይረሳ ነው። ነቢዩ ዳዊት በሠራው ኃጢአት ምክንያት ንስሐ እንደ ገባ ወዲያው በነቢዩ በናታን አማካይነት “እግዚአብሔር ደግሞ ኃጢአትህን አርቆልሃል፤ አትሞትም” በማለት ይቅር ያለው ቢሆንም ያለ ቅጣት ግን አልተወውም። በናታን አማካይነት እንዲህ አለው፡- “ነገር ግን በዚህ ነገር ለእግዚአብሔር ጠላቶች ታላቅ የሰድብ ምክንያት አድርገሃልና ስለዚህ ደግሞ የተወለደልህ ልጅ ፈጽሞ ይሞታል።” ቀኖናዊ ቅጣቱም ወዲያው ጀመረ። “እግዚአብሔርም የኦርዮ ሚስት ለዳዊት የወለደችውን ሕፃን ቀሠፈ” ይላል። 2 ሳሙ. 12:13-15

የዳዊት ቀኖና በዚያ በድቀት በተወለደው ልጅ መሞት ብቻ አላበቃም፡፡ የታላቅ ሰው ፈተናውም ጽኑና ታላቅ በመሆኑ የዳዊት ድቀት ከባድ ስለ ነበር ቀኖናውም ከበድ ያለ ነበር፡፡ ኃጢአቱን ገና በመጀመሪያው “እግዚአብሔርን በድያለሁ” ባለ ጊዜ “እግዚአብሔር ደግሞ ኃጢአትህን አርቆልሃል” በማለት ይቅር ያለው ቢሆንም በዚህ ዓለም በነበረው በቀሪ የሕይወት ዘመኑ ግን ብዙ ተከታታይ ቀኖናትን ተቀብሏል፡፡ በልጁ መሞት የተጀመረው ቅጣት በመቀጠል ልጁ የሆነው አምኖን እንዲታይ ትእማርን ከክብር አሳነሳት፤ አስነወራት፡፡ ከዚያም የተነሣ አቤሴሎም ለእግቱ ለትእማር በመቆርቆር ቀንና አጋጣሚ ጠብቆ ወንድሙን እምኖንን ገደለው፡፡ በመቀጠልም የራሱ ልጅ አቤሴሎም ከቤተ መንግሥቱ አሳደደው፡፡ በኋላም አቤሴሎም በጦርነት ላይ አያለ ተገደለ፡፡ ዳዊት ምንም ከመንግሥቱ ያባረረውና ትግር የፈጠረበት የነበረ ቢሆንም የአባትነት አንጀቱ አላሰቸለ ብሎት ለአቤሴሎም “ልጄ አቤሴሎም ሆይ፤ ልጄ፤ ልጄ አቤሴሎም ሆይ፤ በአንተ ፋንታ ሞቼ ኖሮ ቢሆን፤ ልጄ አቤሴሎም፤ ልጄ ሆይ” እያለ ሲያለቅስ እንኳ ሐዘኑን በነጻነት ለመግለጽ አልቻለም፡፡ የጦር አበጋዞቹ እነ ኢዮአብ ወደ እርሱ መሞተው እንዲህ ብለውታልና፡-

ኢዮአብም ወደ ንጉሡ ወደ ቤት ገብቶ እንዲህ አለ፡ ዛሬ ነፍሴህንና የወንዶችና የሴቶች ልጆችህን ነፍስ የሚሰቱችህንና የቀባቶችህን ነፍስ ያዳኑትን የባሪያዎችህን ሁሉ ፊት ዛሬ አሳፍረሃል፤ አንተ የሚጠሉህን ትወድዳለህ፤ የሚወድዱህንም ትጠላለህ፤ መሳፍንትህንና ባሪያዎችህን እንዳታስብ ዛሬ ገልጠሃል፡፡ ዛሬ ሁላችን ሞተን ቢሆን ኖሮ፤ አቤሴሎምም ድኖ ቢሆን ኖሮ ደስ ያሰኘህ እንደ ነበረ ዛሬ አያለሁ፤ አሁኑ እንግዲህ ተነሥተህ ጡጣ፤ ለባሪያዎችህም የሚያጽናናቸውን ነገር ተናገራቸው፡፡ ያልወጣህ እንደ ሆነ ግን አንድ ሰው ከአንተ ጋር በዚህች ሌሊት እንዳይቀር በእግዚአብሔር እምላለሁ፤ ይህም ከብላቴናነትህ ጀምሮ እስከ ዛሬ ድረስ ካገኘህ ክፉ ነገር ሁሉ ይልቅ ታላቅ መከራ ይሆንብሃል፤ ንጉሡም ተነሥቶ በበፍ ተቀመጠ፡፡ ሕዝቡም ሁሉ ንጉሡ በበፍ እንደ ተቀመጠ ሰማ፤ ሕዝቡም ሁሉ ወደ ንጉሡ ፊት መጣ፤ እስራኤልም እያንዳንዱ ወደ ድንኳኑ ሸሸቶ ነበር። 2 ሳሙ. 18:33-19:8

ዳዊት እንዲህ በግድ የመጣበትን ቀኖና ከተቀበለ እኛ በፈቃዳችን ቀኖና መቀበል የለብንምን? ወይስ በግድ ካልተጫነብን በስተቀር በፈቃድ ራስን ለእግዚአብሔር ማቅረብ አይሆንልንም? ቅዱስ ጳውሎስም እግዚአብሔር በቸርነቱ የቀደመ በደልን ይቅር የሚል መሆኑን ሳንዘነጋ በሌላ በኩል ደግሞ ያን የቀደመ ስህተታችንን ጨርሶ መዘነጋት እንደማይገባ ሲያስታውስ “እኔ ከሐዋርያት ሁሉ የማንሰ ነኝና? የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን ሰላሳደድሁ ሐዋርያ ተብዬ ልጠራ የማይገባኝ ነኝ” ይላል፡፡ 1 ቆሮ. 15:9

ጋለሞታ የነበረችውና በእምነት አይሆኑ የላካቸውን ሁለቱን ሰላዮች በመቀበል እግዚአብሔር ከታላቅ ቸርነቱ የተነሣ በኢየሱስ ክርስቶስ የሥጋዊ የዘር ሐረግ ገብታ እንድትቆጠር ያደረጋትን ረዓብን (ራኬብን) ሲጠቅሷት ቅዱስ ጳውሎስ እና ቅዱስ ያዕቆብ እምነቷንና መልካም ሥራዋን ተባብረው ሲመሰክሩላት የቀድሞ ግብጌን ከማስታወስ ጋር እንዲህ በማለት ነበር፡- “ጋለሞታይቱ ረዓብ ሰላዮችን በሰላም ስለ ተቀበለችቸው ከማይታዘዙ ጋር በእምነት አልጠፋችም፡፡” ዕብ. 11:31 “እንደዚሁም ጋለሞታይቱ ረዓብ ደግሞ መልእክተኞቹን ተቀብላ በሌላ መንገድ በሰደደችቸው ጊዜ በሥራ አልጸደቀችምን?” ያዕ. 2:25 አንዲሁም ለምጻም የነበረውንና ጌታችን የፈወሰውን ስምያንን መድኃኒታችን በቤቱ በተገኘ ጊዜ “እርሱም በዚሁኑ በለምጻሙ በስምያን ቤት በነበረ ጊዜ . . .” በማለት ወንጌላውያን የቀደመ ሁኔታውን በማዘከር ገልጸውታል፡፡ ማር. 14:3 ይህም በአንድ በኩል የቀደመ ግብራቸው (የረአብ ዘማነቷ፤ የስምያን ለምጻምነቱ) ወደ እግዚአብሔር ከመመለስና ጸጋውን ከማግኘት እንዳላገዳቸው እንዲታወቅ ሲሆን በሌላ በኩል ደግሞ የቀደመ ግብራቸው መጠቀሱ እኛም እግዚአብሔር በምሕረቱና በቸርነቱ በደላችንን ይቅር ሲለንና ጸጋውን ሲሰጠን የቀደመ ማንነታችንን መርሳት የሌለብን መሆኑን የሚያሳስብ ነው፡፡

ለተነሳሕያን ቀኖና የሚሰጥበት አንደኛው ምክንያትም ይህ ነው፤ ምንም እንኳን እግዚአብሔር ይቅር ባይ ቢሆንም የቀደመ በደላችንን ደግሞ መርሳትና ምንም ያላደረግን ጸድቃችንና ንጹሕን እንደ ሆንን ማሰብ የማይገባ መሆኑን፤ ኃጢአትም ቅጣት ያለው መሆኑን በተግባር እንድንረዳ ነው። አባታችን ዳዊት ኃጢአቱን እግዚአብሔር ይቅር ካለው በኋላም እንኳ "ወኃጢአትየኒ ቅድሚያ ውሉቱ በኩሉ ጊዜ - ኃጢአቱ ሁል ጊዜ በፊቱ ነው" እያለ ያዝንና ይጸጸት ነበር። መዝ. 50:4 ኃጢአት ሠርቶ በእግዚአብሔር እጅ መውደቅ ከባድ ነገር ነው፤ ቅዱስ ጳውሎስ "እስመ ጽኑፅ ወዲቅ ውስተ እደ እግዚአብሔር ሕያው - በሕያው እግዚአብሔር እጅ መውደቅ የሚያስፈራ ነው" ያለው ለዚህ ነው። ፅብ. 10:31 የአጻምና የሔዋን ኃጢአት ምን ያህል ዋጋ እንዳስከፈለ ሰናበው ኃጢአት ምን ያህል ከባድ፤ ውጤቱም መራር መሆኑን እናያለን። ቀኖና የዚህ እውነታ መገለጫም፤ ማስጠንቀቂያም ነው።

4) ለወደፊቱ ወደ ኃጢአት የመሄድን ዝንባሌ ገታ ለማድረግ፤ ለመርዳት

ምንም እንኳ ይህ ዋና ምክንያት ነው ባይባልም አንድ ሰው ኃጢአት ከሠራ በኋላ ንስሐ ሲገባ የተወሰነ ቀኖና መቀበሉ ለወደፊቱ ያን ዓይነት ተመሳሳይ ኃጢአት ወደ መሥራት በቀላሉ እንዳይሄድ ሊረዳው ይችላል። እግዚአብሔር ነገሮችን የሚሠራልን ሰዎች ከመሆናችን አንጻር ድክመታችንን በሚያግዝ መልኩ ነው እንጂ ሁሉ ነገር የተሰጠው ፍጹማን እንደ መሆናችን አይደለም። ቅዱስ ጳውሎስም የቆሮንቶስ ምእመናንን በመልእክቱ እንዲህ ብሏቸዋል፡- "እኔም፤ ወንድሞች ሆይ፤ የሥጋ እንደ መሆናችሁ፤ በክርስቶስም ሕፃናት እንደ መሆናችሁ እንጂ መንፈሳውያን እንደ መሆናችሁ ልናገራችሁ አልቻልሁም። ገና ጽኑ መብል ለመብላት አትችሉም ነበርና ወተት ጋትጓችሁ፤ ገና ሥጋውያን ናችሁና እስከ አሁን ድረስ ገና አትችሉም።" 1 ቆሮ. 3:1-3 ይህም ማለት ለሕፃናት የሚሰጠው ጠንካራ ምግብ ሳይሆን ዓቅማቸውን የሚመጥን ወተትና ቀላል ምግብ እንደሆነ ሁሉ በመንፈሳዊ ሕይወታቸው እንደ ሕፃናት ለሆኑም ሕፃና ሥርዓት የሚሠራው እንደ ዓቅማቸው እነርሱን ለመርዳት ነው።

እግዚአብሔር ሕግ የሠራውም የሰውን ድካም ለማግዝና ለመርዳት ነበር። "ወወህበ ሕገ ለረድኤት - ሕግን ለዕርዳታ ሰጠ" እንደ ተባለ። ኢሳ. 8:20 ስለዚህ ቀኖና ኃጢአት እንደ ውጋ መገዝድ እንዳይሆን እንደ ሥነ ልቦናዊ ማዕቀብ (Psychological deterrent) ሆኖ ሊያገለግልና ሊያግዝ ይችላል። ወደ ኃጢአት የሚገፋፋ ሁኔታ ቢገጥመው ነገ ንስሐ መግባት አለበትና የሚቀበለውን ቀኖና ሊያስበው ከፊቱ የተደቀነው ኃጢአት ከሚያስገኘው ግብታዊ ዕርካታ ይልቅ ያ (የቀኖናው) የበለጠ ከባድ ሆኖ ስለሚታየው ለመጠበቅ ሊረዳው ይችላል። እንዲህ ባለ ሁኔታ ትርፍና ኪሳራን ማሰላት ተዝቢ መሆኑም በቅዱስ መጽሐፍ ተመልክቷል። ሉቃ. 14:28-32 ይህ ምን ማለት እንደ ሆነ በትክክል የሚረዱትና የሚያውቁት ደግሞ በክርስትና ሕይወት በተግባር የሚኖሩበት ሰዎች እንጂ በክርስትና ላይ የሚቀልዱት ዋዜኞችና ጸረ ክርስትና መንፈስ የሚያናውቃቸው ሰነፎች ሰዎች አይደሉም።

በዚህ ሁሉ ልብ ሊባል የሚገባው መሠረታዊ ነጥብ አለ። እርሱም ይህ ሁሉ የሚሠራው ኃጢአት ከባድ መሆኑን በመጽሐፍ ቅዱስ የተነገረውን የጌታችንን ትምህርት በመሉ አምና ለሚቀበል ሰው ነው እንጂ "ላመነ በው ኃጢአት ቢሠራም የሚያስከትልበት ችግር የለም"፤ "ኃጢአት ብንሠራም ከእግዚአብሔር ጋር ባለን ግንኙነት ላይ ለውጥ አያመጣም" እያለ የክህደት ቃል ለሚናገርና በዚህ መንገድ ለሚኖር አለመሆኑ ነው። እንዲህ ላሉት መጀመሪያ ሊሰበክላቸው የሚገባው መጽሐፍ ቅዱስን ሙሉ በሙሉ ስለ መቀበል ጉዳይ ነው።

4.3.3 ንስሐ ስባትና ቀኖና - በሕበው ትምህርት

ክርስቲያኖች ኢየሱስ ክርስቶስን እንዲክዱና ለጣምት እንዲሰግዱ በሚል ከአላውያን ነገሥታትና መኳንንት መከራ በመጣባቸው ጊዜ ለሀብትና ለንብረታቸው እንዲሁም ለምድራዊ ደገንነታቸው አድልተውና መከራውን ተሰቅቀው ክርስቶስን ከካዱ በኋላ ንስሐ ስለ ገቡና ስለ ተመለሱ ተነሳሕያን ሰዎች ቀኖና በተመለከተ ምን ማድረግ እንዳለባቸው ሰማዕቱ ቅዱስ ቆጵርያኖስ እርሱ በአላውያን በተነሣው መከራ ምክንያት በሰደት ላይ ሆኖ እንዲህ የሚል መልእክት ላከላቸው፡-

❖ ፕተወደዳችሁ ወንድሞቼ፤ እግዚአብሔርን በመፍራት ልቡናችሁ ዝግጁ የሆነ እናንተ፤ ክርስቶስን ከዳችሁና በኃጢአት ወድቃችሁ የነበረ ቢሆንም አሁን አእምሯችሁ ጥፋቱንና በደሉን በማሰብና በመጸጸት ላይ ያላችሁ ወንድሞቼ ሆይ፤ በንስሐና በሐዘን ሆናችሁ የኃጢአታችሁን ከብደት አስተውላችሁ ተመልከቱ፤ የሕሊናችሁን የኃጢአት ጥልቀት እውቁ፤ ታመኑ፤ ዓይነ ልቡናችሁን ኃጢአታችሁን ለመረዳት ክፈቱት፤ ይህም በአንድ በኩል በእግዚአብሔር መሐሪነት ተሰፋ ሳትቆርጡ፤ በሌላ በኩል ደግሞ በአንድ ጊዜ ፈጥናችሁ ይቅር ይለናል ብላችሁ ሳትሳኑ ነው፤ እግዚአብሔር እንደ አባትነቱ ባለው ፍቅር ሁሉ ጊዜ ይቅር ባይና ደግ ነው፤ በዚህ መጠን ደግሞ የዳኝነቱ ግርማና ፍርድ ሊፈራ ይገባዋል፤ አብዝተን እንደ መበደላችን መጠን አብዝተን ልናለቅስና ልናዘን ይገባናል፤ ከባድና ጥልቅ ለሆነ ቁስል ረዘም ያለና ጥንቃቄ የሚያስፈልገው ሕክምና ያስፈልገዋል፤ ንስሐው ከኃጢአቱ ያነሰ ሊሆን አይገባውም፡፡

እምነት የለሽ ሰሆነ እነጋገራችሁና ቃላችሁ የካዳችሁት እግዚአብሔር፤ ከእርሱ ይልቅ ምድራዊ ሀብት ንብረታችሁን የመረጣችሁትን፤ ቤተ መቅደሱን (ሰውነታችሁን) ለረከሱ ጣምታት በመሠዋት ያረከሳችሁበት እርሱ እንዲሁ በቀላሉ ይቅር የሚላችሁ ይመስላችኋልን? 'አምላካችን አይደለም' ብላችሁ በዐዋጅ የካዳችሁት እርሱ በቀላሉ ምሕረት የሚያደርግላችሁ ይመስላችኋልን? በጻሕቀ ልቡና ሆናችሁ መጸለይና መማጸን ይኖርባችኋል፤ ቀኑን በሐዘን ማላለፍ ይገባችኋል፤ ሌሊቱን በትጋሃ ሌሊትና በልቅሶ ልትደክሙ ይገባችኋል፤ ጊዜያችሁን ሁሉ በሰቆቃ ዕንባ ማላለፍ አለባችሁ፤ ስትተኙም መሬት ላይ፤ ያውም እመድ ላይ፤ ማቅና መናኛ ልብስ ለብላችሁ ይሁን፤ የክርስቶስን ልብስነት እርሱን በመካጃችሁ ራሳችሁ ልብላችሁን ካጣችሁ በኋላ ምንም ልብስ እንዳይኖራችሁ መሆንን መቀበል አለባችሁ፤ የዲያብሎስን ማዕድ ከበላችሁ በኋላ መጸምን መምረጥ አለባችሁ፤ ኃጢአት የሚሠረይባቸውን የጽድቅ ሥራዎች በመሥራት ጽኑዓን ሁኑ፤ ነፍሳት ከሞት የሚደኑበትን የምጽዋት ሥራ አዘውትራችሁ የምትሠሩ ሁኑ፡፡ ... መልካም ሥራዎችን ያለ መዘግየት በብዛት የምትሠሩ ሁኑ፤ ሀብታችሁ ቁስላችሁን በመፈወስ ተግባር ላይ ይዋል፤ ሀብታችንና ንብረታችንን እኛን ለሚፈርደን ለጌታ እናበድረው፡፡

(ሰማዕቱ ቅዱስ ቆጵርያኖስ፤ ከሃይማኖት አድጠው ስለ ነበሩና ስለ ተመለሱ ተነሣሕያን
(On the Lapsed) የተሰጠ ትምህርት፡ ቁ. 35)

ነባቢ መለኩት ቅዱስ ኅርኅርዮስ ዘእንዚናንዙ ከዚህ ቢታች የምናገኘውን መልእክት የጻፈበት ምክንያት ቴዎዶር የተባለው የቲያና ጳጳስ ጊዮርጊስ የተባለውን አንድ ምእመን ስለ አንድ ጉዳይ እንዲያስረዳለትና እንዲያሳምንለት ወደ እርሱ ልኮት ስለ ነበር ነው፡፡ ቅዱስ ኅርኅርዮስ ዘእንዚናንዙ ለጊዮርጊስ እንዲያስረዳውና እንዲያሳምነው ጳጳሱ ቴዎዶር የፈለገው ኃጢአትና ስህተትም ጊዮርጊስ የተባለው ምእመን በአንደበቱ ሳይናገር በጽሑፍ ብቻ የማለውን አንድ መሐላ ማፍረሱን "ኃጢአት ነው" ብሎ ጳጳሱ ቴዎዶር ሊያስረዳው ቢሞክርም ጊዮርጊስ ግን "በጽሑፍ ብቻ ጻፍኩት እንጂ በቃሊ ስላልተናገርኩት መሐላ እንደ ማፍረስ ሆኖ አይቆጠርብኝም" እያለ ጳጳሱን ቴዎዶርን ሊሰማው ባለመቻሉና በማሰቸገሩ ነበር፡፡

ቅዱስ ጎርጎርዮስም በቃል አስመነገሩ በጽሑፍ አስከ ማለ ድረስ ያው መሐላ መሆኑንና ይህን ማፍረሱም ኃጢአት መሆኑን በሚገባ አሳምኖና አስረድቶ፡ ከዚያም ወደ ጳጳሱ ቴዎዶር ጽኑ ቀኖና እንዲሰጠውና የቀኖና ጊዜው ርዝመትም እንደ ሰውዬው መመለስና የልቡ የመሰበር ሁኔታ እንዲታይ የሚል መልእክት አስይዞ መልሶ ልከታል፡፡

ቅዱስ ጎርጎርዮስ ዘእንዚናንዙ ወደ ጳጳሱ ወደ ቴዎዶር የላከው መልእክት ሙሉ ቃልም እንደሚከተለው ነው፡-

“እግዚአብሔር አንተን ለቤተ ክርስቲያን የሰማት ለእኛ ክብር እንድትሆነንና ብዙዎችን እንድትጠትም ነው፤ ስለ መንፈሳዊ ነገሮች አንተ ራስህ እጅግ ጠንቃቃ እንደ ሆንከው ሁሉ ከአንተ በዕድሜ ትንሿ ቀደም ትላላችሁ የምንባለውን እኛንም እንደ አንተ ጠንቃቃዎችና አስተዋዮች ታደርገን ዘንድ ነውና፡፡ ሆኖም ግን በአንተ መንፈሳዊ አገልግሎትና ድካም ውስጥ እኛንም ተሳታፊዎች ታደርገን ዘንድ (የፓስፓሱስ ጊዮርጊስ - George of Paspasus - ስለ ማለው መሐላ በተመለከተ ማለቱ ነው) ስለ ፈለግህ በዚህ ጉዳይ ላይ የሚከተለውን እንላለን፡-

“ለእኔ እንደሚመስለኝ በጣም ብዙ ሰዎች በአንደበት በመናገርና በቃል በመግለጽ የተነገሩ መሐላዎችን እውነተኛ መሐላዎች እንደ ሆኑ፡ ነገር ግን በጽሑፍ ብቻ የተቀመጡትንና በአንደበት ያልተነገሩትን መሐላዎች ግን የእውነት መሐላዎች አይደሉም እያሉ ራሳቸውን ያታልላሉ፡፡ በጽሑፍ ያለ የብድር ዕዳ በቃል ካለ ይልቅ የበለጠ አስገዳጅና ግዴታዊ ሆኖ ሳለ በጽሑፍ ያለ መሐላ ግን መሐላ ሳይሆን ሌላ ነገር ነው ማለት እንዴት እንችላለን? ... ወንድማችንን ጊዮርጊስን ኃጢአቱን ለመሸፈን ለበብና ምክንያት ከመፈለግ ይልቅ፡ እንዲሁም በደሉን ለመከላከል የክርክር ጉዳይ ወደ መፈለግና ራሱን ከበደል ንጹሕ አስመስሎ ለማሳየት ወደ መድከም እንዳይሄድና በጽሑፍ የገባው መሐላ እውነተኛ መሐላ መሆኑን እንዲቀበል አሳምኜዋለሁ፡፡

“ስለዚህ ምንም እንኳ አስቀድሞ የተለየ አመለካከት የነበረውና ራሱን እያታለለ የነበረ ቢሆንም አሁን ግን ስለ ኃጢአቱ በእግዚአብሔርና በብዕሪነትህ በአንተ ፊት እንዲያዝንና እንዲጸጸት አሳምኜዋለሁ፡፡ ከእርሱ ጋር የተሰማማነው ይኸን ነው፡፡ በዚህም ላይ አንተ እርሱን በጥንቃቄ ብታነጋግረው ንስሐውንና ጸጸቱን የበለጠ ሥር እንዲሰድድና ጥልቅ እንዲሆን ትረዳዋለህ፤ አንተ የነፍሳት ታላቅ ፈዋሽ ነህና፡፡ እንደዚሁም በቀኖናው መሠረት አንተ ተገዢ ነው ለምትለው ጊዜ ያህል ቀኖና ሰጠው፡፡ በምትሰጠው የቀኖና ጊዜ ውስጥም ንስሐው ምን ያህል እውነተኛ እንደ ሆነና እምነት የሚጣልበት ስለ መሆኑ ሁኔታውን በሚገባ ታየዋለህ፡፡ የሚሰጠውን የንስሐ ጊዜ የሚወስነውም ስለ ኃጢአቱ የሚያደርገው ንስሐና የልቡ መጸጸት እውነተኛነት መሆን አለበት፡፡”

(ቅዱስ ጎርጎርዮስ ዘእንዚናንዙ፡ መልእክት ነበ ጳጳስ ቴዎዶር ዙቲያና

(Theodore of Tyana)፡ ቁ. 163)

“ቅንጦትንና ድሎትን በመተው ራስን ወደ መግዛትና በመጠን ወደ መኖር እንሃድ፡፡ ይህ ጊዜ በእውነት ገና ባልተጠመቁትም⁹⁶ ሆነ ለተጠመቁት የንስሐ ጊዜ ነውና፡፡ ይህም የተጠመቁት ንስሐ ገብተውና ቀኖናቸውን ፈጽመው ከቅዱሳት ምሥጢራት ይላተፉ ዘንድ ነው፡፡ ለእነዚያ ደግሞ ኃጢአታቸውን በጥምቀት ካጠቡ በኋላ ወደዚህ ምሥዋዕ በንጹሕ ሕሊና ይቀርቡ ዘንድ ነው፡፡ ስለሆነም ይህን የሰለሰሰና የቅምጥልነት የአደኛ ልማድ አንተው፡፡ ንስሐ መግባትና ቀኖና መቀበልን እና በድሎት መኖርን ሁለቱንም በአንድ ጊዜ ማድረግ አይቻልምና፡፡ ይህንም የሐንሽ [መጥምቅ] በልብሱ፡ በምግቡ፡ በመኖሪያው ያስተምርህ፡፡ እንዲህ ያለ ተጋድሎና

⁹⁶ (The uninitiated)

አደጋ አንድንኛር ታዝዘናለህን? ትለኝ ይሆናል። ቢሆን ጥሩ ነው ብዬ እንግራችኋለሁ፤ እመክራችኋለሁ እንጂ እንደ ትእዛዝህ አላዝዛችሁም። ሆኖም ይህ የማይቻልህ ከሆነ ቢያንስ ቀኖና በመቀበል ንስሐ ግባ፤ የእግዚአብሔር ፍርድ በደጅ ደርሷልና። ፍርዱ ገና ቢሆን እንኳ የእያንዳንዱ ሰው ሕይወት የራሱ ፍጻሜ ነውና ገና ነው ብሎ ልብን ማድንደንና ተዘልሎ መቀመጥ አይገባንም።” (ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፣ ትርጓሜ ወንጌል ግቴዎስ፣ ክፍለ ትምህርት 10፣ ቁ. 6)

❖ “ከቅዱሳት ምሥጢራት ለመካፈል እንችል ዘንድ ራሳችንን ሳናዘጋጅ በግደለኸነት ዝም ብለን እንዲህ አሳፋሪ በሆነ ሁኔታ እዚህ ለቆምነው ለእኛ ለእያንዳንዳችንም ለሁላችንም በዚህ ቅጽበት [እግዚአብሔር] የሚናገረን ቃል ይህ ነው። ከቅዱሳት ምሥጢራት የማይካፈል ሰው እዚህ የቆመው ኅፍረት የለሽ በሆነ ድፍረት ነው። በኃጢአት የወደቁና በኃጢአት ውስጥ የሚኖሩ ሰዎች፣ ንስሐ ገብተው ቀኖናቸውን ያልፈጸሙ ሰዎች ከሁሉ አስተድዋ ከዚህ ምሥጢር እንዲርቁ የሚደረገው ስለዚህ ነው፤ አንድ ጌታ ወይም ባለ ሥልጣን በግዕድ ላይ ሲቀመጥ እርሱን ያስቀየሙት አገልጋዮች በዚያ በግዕዱ አብረውት ይሆኑ ዘንድ ተገቢ አይደለም፤ እርሱም አይፈቅድላቸውም። በዚህም እንደዚሁ ነው፤ መሥዋዕቱ ሲሰየም፣ ክርስቶስ የእግዚአብሔር በግ ሲሠዋ፣ ዲያቅን “እልዩ” ሲል ስትሰጥ፣ መጋሪያው ሲገጠም፣ ሰግያት ከላይ እንዳሉ ወደ መሬት የወረዱ ሲመሰልና መላእክት ሲወርዱ በዓይነ ሕሊናህ አስብሆ (ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፣ ትርጓሜ መልእክት ጳውሎስ ዝብ ሰብላ አፈላገ፣ ክፍለ ትምህርት 3)

❖ “ከመጀመሪያ መልካም የሆነውን ነገር አለመምረጥ ከቶ ነገር ነው፤ መልካም ባልሆነው መንገድ መሄድ ከጀመሩ በኋላ አለመመለስ ደግሞ የበለጠ ከቶና የክበደ ዕዳ ነው። ሰውን ከፋና ብልሹ የሚያደርገው ከማንኛውም ነገር በላይ ይህ ነው። ሆኖም ግንም ሰው እንዲህ አይሁን፤ ምንም ዓይነት የመሠረሻ ጥልቅ በሆነ የኃጢአት ጉድጓድ ውስጥ ቢገባ እንኳ ከዚያ ሊወጣና ወደ መልካም ሊቀየር የሚችል ስለ መሆኑ ተስፋ አይቆረጥ። ከኃጢአት የመሠረሻ ጥልቅ ደረጃ እንኳ ቢሆን መነሣት ቀላል ነገር ነውና። በነውሯና በኃጢአት ከሁሉም በላይ የነበረችው ያች አመንዝራ በተጋድሎዋና በመንፈሳዊነቷ ሁሉንም እንዳስናቀቻቸው አልሰማችሁምን? በወንጌል የተነገረችውን አመንዝራ ሴት ማለቲ አይደለም፤ በእኛ ዘመን ያለችውንና የመሠረሻ ብልሹ ከሆነው ከተማ ከፈንቄ የመጣችውን ማለቲ እንጂ። እርሷ ቀድሞ አመንዝራ የነበረች፤ በመድረክ ትወና በጣም ታዋቂና ስመ ጥር የነበረች፤ ስጊም በእኛ ከተማ ብቻ ላይሆን በከልቅያና በቀዳሪቅያ ሁሉ ይታወቅ ነበርና። ብዙ ትዳሮችን አፍርላለች፤ ብዙ ቤተሰብ በትናለች፤ በጥንቆላና በምትገት የሚከፈትም ብዙዎች ነበሩ። ይህን ሁሉ የምታደርገው በውብቷ ብቻ ላይሆን በመድኃኒቱ (በመተቷ) ጭምር ነው ይሏት ነበር። ይህች አመንዝራ የንግሥቲቱን ወንድም እስከ ማሸናፊ ደርሳ ነበር፤ የእርሷ ወጥመድነት ታላቅ ነበርና።

“ነገር ግን እጅግ አስገራሚ በሆነ ሁኔታ በአንድ ጊዜ ያን ሁሉ ነገር እርግፍ አድርጋ በመተው የዲያብሎስን ጓዝና ጣጣ ሁሉ አሸቀንጥራ በመጣል የእግዚአብሔር ጸጋ በእርሷ ላይ እንዲመጣ አደረገች፤ ወደ ሰማይ ወጣች። በመድረክ ላይ ስትተውን ከእርሷ የከፋ ሌላ ብልሹ ሰው አልነበረም። ሆኖም በኋላ ግን በንጽሕናዋና በትህርምቷ፣ የሚኮሰኩስ ማቅ በመልበስ ብዙዎችን በለጠቻቸው፣ በመንፈሳዊ ተጋድሎም አልፋቸው ሄደች። ቀሪ ሕይወቷን ሁሉ እንዲህ ባለ ትህርምትና ተጋድሎ ኖረች። ከዚች ሴት የተነሣ አገረ ገዢው በግድ ወደ መድረክ ትወናዋ ይመልሷት ዘንድ ወታደሮችን ቢያዝዝም ወደ መድረኩ ያወጧት ዘንድ ኃይል ግን አልነበራቸውም፤ እርሷን ከተቀበሏትና አብራቸው ከምትኖራቸው ከደናግል መካከልም ለይተው ሊወስዷት አልተቻላቸውም።

“ይህች ሴት ከማይነገሩት ድንቅ የቤተ ክርስቲያን ቅዱሳት ምሥጢራት ለመሳተፍ የበቃች ሆና፤ እንዲሁም ለተቀበለችው ጸጋ ተገቢና ተሰማሚ በሆነ ትጋትና ተጋድሎ ኖራ ሕይወቷን እንዲህ ባለ አስደናቂ ሁኔታ ፈጸመች። ከተጠመቀች በኋላ ታላቅ በሆነ ራስን መግዛትና ትህርምት ኖረች። በራሷ ላይ ዘግታ ብዙ ዓመታትን ብቻዋን በመሆን በእስር ቤት እንደ መኖር ያለ በሆነ ሁኔታ ኖረች። ስለዚህም “ኋለኞች ፊተኞች ይሆናሉ” እንደ ተባለው ሆነ። በመሆኑም በማንኛውም ጉዳይና ሁኔታ ጽኑና ቀናዊ የሆነ ልቡና ያስፈልገናል፤ በእግዚአብሔር ዘንድ ታላቅና ምስጢን ከመሆን የሚያግደን ምንም ነገር የለምና። በኃጢአት ከሚኖሩ ማናቸውም ቢሆን ተስፋ አይቁረጥ፤ በመልካም ምግባር ሕይወት የሚኖር ማንም ደግሞ አይዘናጋ። በመልካም ምግባር ሕይወት የሚኖረውም ቢሆን እርግጠኛ አይሁን፤ አይተማመን፤ አመንዝራ የነበሩ ሊያልፉት ይችላሉና። ሌላውም ተስፋ አይቁረጥ፤ ከኋላ ተነሥቶ ፊተኞችን እንኳ ሳይቀር ሊያልፋቸው ይችላልና።”

(ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፡ ትርጓሜ ወንጌል ማቴዎስ፡ ክፍለ ትምህርት 67፡ ቁ. 3-4)

- ❖ “ክርስቶስ በሰሜት ሕዋሳት ሊመረመሩና ሊታወቁ የሚችሉ ነገሮችን አይደለም የሰጠን፤ በሚታዩ ነገሮች አማካይነት የተሰጠንና የሚፈጸሙ ምሥጢራት ቢኖሩም እንኳ ሁሉንም ምሥጢራት በመንፈስ ሕሊና ሊታሰቡ በሚገባቸው ሁኔታ ነው ያደረገው። በጥምቀትም እንዲሁ ነው፤ በጥምቀት የሚሰጠው ጸጋ የሚከናወነውና የሚገኘው በሚታየው በውኃ አማካይነት ነው፤ የሚገኘውን የልጅነት ጸጋና ዳግም ተፈጥሮ የምናውቀው ግን በመንፈስ ነው። መንፈሳዊና ረቂቅ ሆነህ ቢሆን ኖሮ መንፈሳዊ የሆኑትን ጸጋዎች በግልጽ ሊሰጥህ ይችላል ነበር፤ ነገር ግን ነፍስ በሥጋ ውስጥ የተሸፈነች ስለ ሆነች በመንፈስ አእምሮ ልትረዳቸው የምትችላቸውን ነገሮች በሚታዩ ነገሮች አንጻር (አማካይነት) ሰጠህ። አሁን ካለው ሰዎች ምነው የኒታችንን ገጹን ባየሁት፤ ልብሶቹን ባየኋቸው፤ በዳሰስኋቸው ብለው የሚመኙ ብዙዎች አሉ። እርሱን እያያችሁት እኮ ነው፤ እየዳሰሳችሁት ነው፤ እየበላችሁት ነው። እናንተ ልብሶቹን ለማየት ትመኛላችሁ፤ እርሱ ግን ራሱን የሰጣችሁ እንድታዩት ብቻ ሳይሆን እንድትዳሰሱትም፤ እንድትበሉትና በውስጣችሁ እንድትቀበሉትም ጭምር ነው።

“ስለዚህም ማንም ሰው እንዲሁ በግድ የለሽነትና ያለ ጥንቃቄ፤ እንዲሁም በዛለ ልቡናና መንፈስ ሆኖ አይቅረብ፤ በሚቃጠል መንፈስ፤ ከፍ ከፍ ባለ ልቡና ሆኖ እንጂ። አይሁድ እንኳ የፋሲካውን በግ በበሉ ጊዜ ቆመው፤ ጫማቸውን ተጫምተው፤ በትራቸውን በእጃቸው ይዘው በችኮላ የበሉ ከሆነ፤ እናንተ ከዚያ እጅግ በበለጠ ሁኔታ በጥንቃቄና በፍርሃት ልትቀርቡ ይገባችኋል። እነርሱ (እስራኤላውያን) ወደ ምድረ ፍልስጥኔም ለመጓዝ ያን ያህል ዝግጅትና ጥንቃቄ ካስፈለጋቸው፤ ስለዚህም ነበር የመንገደኛ ልብስ የለበሱት፤ እናንተ ግን የምትጓዙት ወደ መንግሥተ ሰማያት እንደ መሆኑ ከእነዚያ የበለጠ ዝግጅት ያስፈልገናል። ስለሆነም በሁሉም ነገር ጠንቃቄና አስተዋዮች መሆን ይገባናል፤ ራሳቸውን በንስሐ ሳያዘጋጁና በቀኖናው መሠረት የሚገባውን ቀኖ ተቀብለው ሳይፈጽሙ ከዚህ ምሥጢር ለሚካፈሉ ሰዎች የተዘጋጀላቸው ቅጣት ከባድ ነውና።”

(ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፡ ትርጓሜ ወንጌል ማቴዎስ፡ ክፍለ ትምህርት 87፡ ቁ. 4-5)

- ❖ “ንቢዩ ናታን ንጉሥ ጻዊትን ኃጢአቱን ከነገረው በኋላ ወዲያውኑ ኃጢአቱን እንዳመነ አጽናንቶት ነበር። ሆኖም ብዕሪ ጻዊት ግን ምንም እንኳ እግዚአብሔር ደግሞ ኃጢአትህን አርቆልሃል፤ አትሞትም” (2 ሳሙ. 12፡13) የሚለውን የነቢያን ቃል የሰማ ቢሆንም ንስሐ ከመግባት ግን አልተመሰለም። ንጉሥ የነበረ ቢሆንም በልብስ መንግሥት ፋንታ አመድ ለበሰ፤ በወርቅ ዙፋን ላይ በመቀመጥ ፋንታ በመሬት ላይ፤ ያውም በአመድ ላይ ተቀመጠ።

በአመድ ላይ የተቀመጠ ብቻ ሳይሆን አመድንም ምግቡ አደረገ፤ እርሱ ራሱ "አመድን እንደ እህል ቅሚያለሁና፤ መጠጤንም ከእንባዬ ጋር ቀላቅያለሁና" (መዝ. 101:9) ብሏልና፡፡ ወደ ኃጢአት የተመለከተው ዓይነት በዕንባ እስኪሟሟ ድረስ፤ "ሌሊቱን ሁሉ አልጋዬን አጥባለሁ፤ በዕንባዬም መኝታዬን አርሳለሁ፤ ዓይኔ ከቀጡ ዕንባ የተነሣ ታወከች" እንዳለ፡፡ መዝ. 6: 6-7 መኳንንቱ እህል እንዲቀምስ በለሙት ጊዜ እንኳ አልሰማቸውም፡፡ ጾሙን እስከ ሰባት ሙሉ ቀናት አራዘመ፡፡ ንጉሥ የነበረው እርሱ እንዲያ ባለ ሁኔታ ንስሐ ከገባ ተራ ግለሰብ የሆነከው አንተ ንስሐ ልትገባና ልትናዘዝ አይገባህምን?" (ቅዱስ ቄርሎስ ዘኢየሩሳሌም፤ ትምህርት 2፤ በአንተ ንስሐ ወሥርየተ ንጢአት፤ ቁ. 12)

❖ "በንስሐ ስለ ዳኑ ሰዎች አስታውሰህ ዘንድ ከእኔ ጋር እንዲህ ወዳለው ጉዳይ በመንፈስ ነፃ፡፡ ምናልባት ከሴቶች መካከልም አንዳንዶች 'እኔ በዝሙት ወድቄያለሁ፤ ሰውነቴን በሁሉም የኃጢአት ዓይነት አሳድፌያለሁ፤ ታዲያ እኔ መዳን እችላለሁን?' የሚሉ ይኖሩ ይሆናል፡፡ እንዲህ የምትሉ ሴቶች ካላችሁ፤ ዓይናችሁን ወደ ረአብ (ራኪብ) መልሱ፡፡ በይፋ በአደባባይ አመንዝራ የነበረችው እርሷ እንኳ በንስሐ የዳነች ከሆነ፤ በሆነ ከስተት ወይም ሁኔታ የወደቀች ብትኖር በንስሐ እና በጾም አትደንምን? እርሷ እንዴት እንደ ዳነች እናስተውል፤ 'የእናንተ አምላክ በሰማይም በምድርም ያለው ገናኖ አምላክ እርሱ ነውና' አለች፡፡ ከሕይወቷ የጎሰቆለ መሆን የተነሣ የእኔ አምላክ ለማለት አልደፈረችም፡፡ እርሷ የዳነች ስለ መሆኗ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ምስክር ክፈለግህ በመዝሙር ላይ ተጽፎ ታገኘዋለህ፡፡ 'እኔከሮን ለረአብ ወለባቢሎን እለ የአምራኒ - የሚያውቁኝን ረዓብገና ባቢሎንን አስባቸዋለሁ' ተብሎ፡፡ መዝ. 86:4 የእግዚአብሔር ሰውን መውደዱና ደግነቱ ምን ያህል ድንቅ ነው! አመንዝራዎችን እንኳ ሳይቀር በቅዱሳት መጻሕፍት መጥቀሱና ስለ እነርሱ መናገሩ፤ 'ረዓብገና ባቢሎንን አስባቸዋለሁ' ብቻ አይደለም ያለው፡፡ "የሚያውቁኝን - ከሚያውቁኝ መካከል" አለ እንጂ፡፡ ስለዚህም ለወንዶችም ለሴቶችም በንስሐ የሚገኘው ሕይወት የተዘጋጀ ሆኖ አለ፡፡" (ቅዱስ ቄርሎስ ዘኢየሩሳሌም፤ ትምህርት 2፤ በአንተ ንስሐ ወሥርየተ ኃጢአት ወጸላኢ፤ ቁ. 9)

የዛሬን አያድርገውና ጠንካራ የክርስትና መዲና የበረችው የሰሜን አፍሪካዊ የቅርጣግና (ካርቲጅ - የዛሬዋ ቱኒዚያ ውስጥ) ጳጳስ የነበረው ሰማዕቱ ቅዱስ ቆጵርያኖስ በዘመኑ ከገጠሙት ጉዳዮች አንዱ በቤተ ክርስቲያን ላይ በተነሣው መከራ ምክንያት የታሠሩና ለማዕትነትን የተቀበሉ ጽኑዓን ክርስቲያኖች እንደ ነበሩ ሁሉ ከፍርሃትና ከሥጋ ድክመት የተነሣ ክርስቶስን የካዱና ራሳቸው በቀጥታ ለጣያት ባይሠውም ነገር ግን መሥዋዕት እንዳቀረቡ የሚገልጽ የምስክር ወረቀት የተቀበሉ ሰዎች ወደ ቤተ ክርስቲያን አመላለሳቸውና ወደ ምሥጢረ ቄርባን አቀራረባቸው ጉዳይ ነበር፡፡ ንስሐ ሲገቡ ወደ ቤተ ክርስቲያን አመላለሳቸውና ወደ ምሥጢራት አቀራረባቸው ጉዳይ ለተወሰኑ ዘመናት ውዝግቦችን ፈጥሮ ነበር፡፡ በፊት ክርስቶስን ከካዱትና በኋላ መመለስ ከሚፈልጉት ሰዎች መካከል ተኖሩ ሳንቀበል እንዲሁ ዝም ብለን ወደ ቤተ ክርስቲያን እንቀላቀል፤ ወደ ምሥጢራት ከመቅረብም አንከልክል እያሉ የሚያስችጉ አንዳንዶች ነበሩ፡፡ አንዳንድ ካህናትና ዲያቆናትም እነዚያን ሰዎች በወንጌልና በቤተ ክርስቲያን ሥርዓት መሠረት ተገቢውን ቀኖና ሳይቀበሉና ሳይፈጽሙ እንዲሁ ዝም ብለው ሊቀበሏቸው የሚሞክሩ ነበሩ፡፡

ስለዚህም ጳጳሱ ቅዱስ ቆጵርያኖስ ዐላውያን ባሰነሡት መከራ በሰደት ላይ ካለበት ሆኖ እንዲህ የሚል መልእክት ላካላቸው፡-

- ❖ “... የእያንዳንዳቸውን የኃጢአታቸውን ዓይነትና ምንነት መመርመርና ማስተዋል ይኖርባችኋል። አለበለዚያ እንዲሁ ሳንመረምር ዝም ብለን ብንቀበላቸው ቤተ ክርስቲያናችን ሌላው ቀርቶ በአሕዛብ ዘንድ እንኳ ትነቀፍብናለች፤ ታፍርብናለችም። እንዲሁ ዝም ብሎ “እነ እገሌ ከጓደኞቻቸው ጋር ይመለሱ፤ ተቀበሏቸው” የሚል ደብዳቤ መስጠት የማይመለከታቸው ሰዎች አብረው ሾልከው እንዲገቡ ሰፊ በር መክፈት ነውና። ስለዚህም ምክንያት ወደ ቤተ ክርስቲያን የሚመለሱትንና ወደ ምሥጢራት እንዲቀርቡ የምትፈቅዱላቸውን ሰዎች እናንተው ራሳችሁ በሚገባ ያያችኋቸውን፤ ያወቃችኋቸውን፤ ንስሐቸውንና ቀኖናቸውን አፈጻጸማቸው ወደሚፈለገው ደረጃ የቀረበ የሆኑትን ብቻ እንዲሆን አለምናችኋለሁ።”

(ሰማዕቱ ቅዱስ ቆጵርያኖስ፤ መልእክት ቁ. 14)

እንዲሁም ቀኖናቸውን ሳይፈጽሙ ወደ ምሥጢራት እንዲቀርቡ ማድረግ ታላቅ ስህተት መሆኑን ይኸው አባት በአሥረኛው መልእክቱ በአጽንኦት ያስረዳል። ይህን ሊያደርጉ የደፈሩ እንዳንድ ካህናት ነበሩና እንዲህ ይላል፡-

- ❖ “... በፈተናው ጊዜ ክርስቶስን ከካዱት መካከል ለአንዳንዶቹ የመከራው ጊዜ እንዳለቀ ወደ ቤተ ክርስቲያን እንዲመለሱ ይፈቀድላቸው ዘንድ የሚጠይቁ ደብዳቤዎችን ልካችሁልኛል። መከራው ቆም ሲል ከካህናቱ ጋር ጉባኤ እናደርጋለን። ሆኖም ግን እነዚያ ካህናት ከወንጌል ሕግ ተቃራኒ በሆነ መንገድ የካዱት ሰዎች ቀኖናቸውን ሳይጨርሱ፤ እጅግ ከባድና አሰቃቂ የሆነውን የኃጢአታቸውን የንስሐ ጊዜ ሳይፈጽሙ፤ በተነሣራው ላይ ጻፏቸው ካህናት እጃቸውን ሳይጭኑለትና ሥርየትን ሳይሰጡት፤ እንዲሁም ወደ ምሥጢራት እንዲቀርቡ ሳይፈቅዱለት ቅዱስ ቁርባንን ሊያቀብሏቸው ይደፍራሉ። ይህ ግን ‘ሳይገባው ይህን እንጀራ የበላ ወይም የጌታን ጽዋ የጠጣ ሁሉ የጌታ ሥጋና ደም ዕጻ አለበት’ ተብሎ በቅዱስ መጽሐፍ የተጻፈ ሆኖ ሳለ የእነርሱ ድርጊት ግን ቅዱሱን የጌታችንን ሰውነት አለማክበርና ማቃለል ነው። ! ቆሮ. 11፡27”

(ሰማዕቱ ቅዱስ ቆጵርያኖስ፤ መልእክት ቁ. 10)

- ❖ “እናንተ ከክፉ ግብራችሁ ስለ መመለሳችሁና ስህተታችሁን ስለ ማረጋገጥ እያንዳንዳችሁን በግላችሁ ሳገኛችሁ ከዚህ ስህተቱ ያልተመለሰና ያልታረመ ማንንም ሰው ካገኘሁ ከቅዱሳት ምሥጢራት ለጊዜው በመክልከል እቀጣዋለሁ። ይህም ሁል ጊዜ ተከልክለው እንዲቀሩ ሳይሆን ራሳቸውን አስተካክለው በንጹሕ ሕሊና ወደ ቅዱሱ ምሥጢር ይቀርቡና ይቀበሉ ዘንድ ነው፤ እውነተኛ የሆነ ከቅዱስ ቁርባን መቀበል ማለት ይህ ነውና። አገልግሎቱን በሚፈጽሙት እባቶቻችን ጸሎት፤ በሁሉም ቅዱሳን ጸሎት፤ እነዚህንና ሌሎችንም ድክመቶቻችንን አስተካክለን መንግሥተ ሰማይን እንወርስ ዘንድ ነው...” (ቅዱስ ዮሐንስ እፈ. ወርቅ፤ ትምህርት በእንተ ምክንያት ሐውልታት 20፤ ቁ. 24)

- ❖ “እኛ ግን ከሕጉ ብንለይ ትእዛዙንም ብናፈርስ መኖሪያችን አላቱ በማይጠፋበት ትሉ በማያንቀሳቀሱበት በዘላለም ኩነቴ ውስጥ ይሆናል። ... ጌታ ሕጉን መጠበቃችንን ነው እንጂ ከእኛ ከባድ ሥራ አልፈለንም፤ ብንበድልም ልባችንን አናጽና፤ ፈጥንን ወደ ንስሐ እንመለስ እንጂ ... የካህኑን ትእዛዙን ተግማፁን እንሰቀቅ፤ ነፍሱን የሚያድን ባለ መድኃኒት ነውና። ...” (ቅዱስ አትናቴዎስ ሐዋርያዊ፤ ሃይማኖተ አበው፤ ቁ. 1-3)

4.3.4 ማጠቃለያ

ተሐድሶዎች በተለመደው የማደባለቅና የማጭበርበር ተግባራቸው ንስሐ መግባትንና ቀኖና መቀበልን በራሱ አዳኝ መንገድ እንደ ሆነና የክርስቶስን መድኃኒትነት ትቶ ሌላ የመዳኛ መንገድ እንደሆነ አስመስለው ለማሳየት ሞክረዋል፡፡ ለዚህም እንዲህ ያሉትን እንመልከት፡-

- “ያነጻን የደሙ መፍሰስና የእኛም ይህን አምኖ መቀበል እንጂ ሌላ በዓይነ ሥጋ የሚታይ አፍአዊ ሥርዓት መፈጸም አለመሆኑን የተረዳው ኤፍሬም ሶርያዊ ፡- “በውጊዘ ደሙ ቅዱስ አንጽሐሙ ለመሃይምናን ወላሕዝብ ንጹሕን - በክቡር ደሙ መፍሰስ ያመኑትንና ንጹሐን የሆኑትን ወገኖች አነጻቸው” ብሏል፡፡ (የተቀበረ መክሊት፡ ገጽ 149)

በመጀመሪያ ያነጻን የክርስቶስ የደሙ መፍሰስና የሥጋው መቀረስ መሆኑን የተረዳው ቅዱስ ኤፍሬም ሶርያዊ ብቻ ሳይሆን ሁሉም አርቶዶክሳውያን ክርስቲያን ቅዱሳን አባቶቻችን ናቸው፡፡ በቅዱሳን መካከልም ክፍፍል ለመፍጠር አስበው ይሆን? በንስሐ ሂደት ውስጥ በንስሐ አባት የሚሰጠውን ቀኖና በተመለከተ እነ ቅዱስ አትናቴዎስ ሐዋርያዊ “የካህኑን ትእዛዙን ተግባሩን አንሰቀቅ፤ ነፍሱን የሚያድን ባለ መድኃኒት ነው” በማለት፡ እነ ቅዱስ ጎርጎርዮስ ነባቤ መለኩት የአንድን ተነሣሒ ክርስቲያን ቀኖና በተመለከተ “በቀኖናው መሠረት አንተ ተገቢ ነው ለምትለው ጊዜ ያህል ቀኖና ሰጠው፡፡ በምትሰጠው የቀኖና ጊዜ ውስጥም ንስሐው ምን ያህል እውነተኛ እንደ ሆነና እምነት የሚጣልበት ስለ መሆኑ ሁኔታውን በሚገባ ታዋቂለህ፡፡ የሚሰጠውን የንስሐ ጊዜ የሚወሰነውም ስለ ኃጢአቱ የሚያደርገው ንስሐና የልቡ መጸጸት እውነተኛነት መሆን አለበት” በማለት፡ ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ ደግሞ “ቀኖና በመቀበል ንጹሐ ግባ” በማለት፡ እንዲሁም “ንስሐ ንብተው ቀኖናቸውን ያልፈጸሙ ሰዎች ከሁሉ አስቀድሞ ከዚህ ምሥጢር [ከቅዱስ ቁርባን] እንዲርቁ የሚደረገው ስለዚህ ነው” እያለ፡ ሰማዕቱ ቅዱስ ቆጵሮያኖስ ደግሞ “ስለዚህም ምክንያት ወደ ቤተ ክርስቲያን የሚመለሱትንና ወደ ምሥጢራት እንዲቀርቡ የምትፈቅዱላቸውን ሰዎች እናንተው ራሳችሁ [ካህናቱን] በሚገባ ያያችኋቸውን፡ ያወቃችኋቸውን፡ ንስሐቸውና ቀኖናቸውን አፈጻጸማቸው ወደሚፈለገው ደረጃ የቀረበ የሆኑትን ብቻ እንዲሆን እለምናችኋለሁ” እያሉ ማስተማራቸው ድንነት የሚገኘው ከክርስቶስ ውጭ በሚፈጸም አፍአዊ ሥርዓት ነው ማለታቸው ኖሯልን? ይቅር ይበላቸው!

ይልቁንም እነዚህና ሌሎችም በዚህ ያልጠቀስናቸው አርቶዶክሳውያን አባቶቻችን አንድ ሰው በኃጢአት ሲደናቀፍ ንስሐ እንዲገባ፡ ንስሐ ሲገባም ለእግዚአብሔር እንደሚናዘዘው ሁሉ ለንስሐ አባቱ በመናዘዝ ተገቢውን ቀኖና ተቀብሎ ከካህናት እጅ ሥርየትን ተቀብሎ በንጹሕ ሕሊና ወደ ቅዱስ ቁርባን እንዲቀርብ ያስተማሩት አንደኛ ከቅዱሳን ሐዋርያት የተቀበሉት ሥርዓት እንዲህ በመሆኑ ሲሆን ሁለተኛ ደግሞ ቅዱስ ቁርባን አማካኝ የክርስቶስ ቅዱስ ሥጋና ክቡር ደም መሆኑን ስለሚያምኑ ነው፡፡ ተሐድሶዎች ግን የቅዱስ ቁርባንን አማካኝነት ስለማያምኑ ሌላው ክህደታቸው ሁሉ ከዚህ ዐቢይ ክህደት የሚፈልቅ ከሆደት ነው፡፡

እዚህ ላይ ተሐድሶዎች ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ አለ ብለው የጠቀሱትን ነገር እንመልከት፡-

- “መፍትሔ ለነ ናዑቅ አበሳነ አኮ በላሳንና ባሕቲቱ አላ በሕሊናሂ ምስል ገዐር ወካዓው ልብ እንዝ ናዚክር ኩሎ ኃጣውእነ በበገጹ ወአኮ ዘእብለክ ከመ ትክሥት ርእሰክ ወኢከመ ትሕምያ ለንበ ካልዓን አላ ተአዘዝ ለነቢይ ዘይቤ ኹሥት ለእግዚአብሔር ፍኖተኮ፣ ወተእመን ባቲ ውገበ መኮንን አይድሶ ጌጋየክ እንዝ ትሰእል ወታሰተበቁ፡፡ ትርጉም - ከጭንቀትና ልብን ከማፍሰስ ጋር ኃጢአታችንን ሁሉ በየሰማው (በየመልኩ) እያሳሰብን በአንደበታችን ብቻ ሳይሆን በመላው አሳባችን በደላችንን እናስታውቅ ዘንድ አግባብ ነው፡፡ ይህንም ስልህ ራሱን ለማናቸውም እንድትገልጥ ወይም በሌሎች ዘንድ ነፍሱን ለሐሚት አሳልፈህ እንድትሰጥ ማለቱ አይደለም፡፡ ነገር ግን “መንገድህን ለእግዚአብሔር የተገለጸ አድርግ” ለማለቱ ለነቢይ ቃል ታዘዝ፡- በእርስዎም እምነህ ተዳኝ (ተናዘዝ)፡፡ በልመናና በምልጃም በደላህን ለጻድቁ ፈራጅ ተናገር፡፡ (መዝ. 36፡5) (ሰምዐ ጽድቅ ብሔራዊ፡ ገጽ 157-158) (የተቀበረ መክሊት፡ ገጽ 152)

በዚህ የቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ ነው ተብሎ በቀረበው ጥቅስ ላይ ብዙ ነገሮችን እንመለከታለን። እነዚህም

- 1) ጥቅሱ የቀረበው የቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ ነው ተብሎ ነው፤ ምንጭ ተደርጎ የቀረበው ግን “ሰምዐ ጽድቅ ብሔራዊ” የተባለው የጮራ መጽሔት አዘጋጅና የተሐድሶ አቀንቃኝ የነበረው የመሠረት ስብሐት ለአብ መጽሐፍ ነው። ታዲያ የጥቅሱ ባለቤትና የጥቅሱ ምንጭ መች ተገጣጠመ! ወይ መሠረት ስብሐት ለአብ አለው በሉ! አለበለዚያ በታላቁ ቅዱስ አባት ሰምና ሽፋን የፕሮቴስታንቲዝም የመሠረት ስብሐት ለአብን ሃሳብ ለማስተላለፍ አትሞክሩ። የቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ ከሆነም ከምንጩ ፈልጎ መጥቀስ ይገባል እንጂ እንደ ልማዳችሁ ከተሐድሶ ምንጮች እየጨለፉ ማደፍረስ ተገቢ አይደለም።
- 2) ሌላው ደግሞ ግእዙ ወደ አማርኛ ሲተረጎም የአተረጓጎም ሸፍጥ ያለበት መሆኑ ነው። በግእዙ “ወአኮ ዘእብለከ ከመ ትክሥት ርእሰከ ወኢከመ ትሕምያ ለጎበ ካልዓን” የሚለው ወደ አማርኛ የተመለሰው “ይህንም ስልህ ራስህን ለማናቸውም እንድትገልጥ ወይም በሌሎች ዘንድ ነፍሰህን ለሐሜት አሳልፈህ እንድትሰጥ ማለቱ አይደለም” ተብሎ ነው። “ወአኮ ዘእብለከ ከመ ትክሥት ርእሰከ ወኢከመ ትሕምያ ለጎበ ካልዓን” የሚለው ቃል ትክክለኛ ትርጉሙ “ይህንም የምልህ ራስህን ትገልጥ ዘንድ ወይም በሌሎች ትወቅሳትና ትከሰሳት ዘንድ አይደለም” ነው። በዚህ ትክክለኛ መንፈሱ ሲታይ ለካህን ንስሐ መግባትንና መናዘዝን የሚነቀፍ ወይም የሚከሰክል አይደለም። ምክንያቱም አንደኛ ተነሣሪ ለካህኑ የሚናዘዘው ለእግዚአብሔር የመናዘዙ አካል ነው እንጂ ሌላ አይደለም። ሁለተኛም “ወኢከመ ትሕምያ ለጎበ ካልዓን” ቢል ካህኑ የእግዚአብሔር መልእክተኛ እንደ መሆኑ ለካህኑ መንገር ለሌሎች ሰዎች እንደ መንገር አይደለምና ለካህኑ አትናዘዝ ማለት ነው አያስኝም።
- 3) ጥቅሱ የቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ ትምህርት ነው ቢባልም እንኳ ችግር የለውም። ምክንያቱም እዚህ ላይ ሊቁ ማተኮር የፈለገው ኃጢአተኝነትን ስለ መታመንና ለእግዚአብሔር ስለ መናዘዝ ነው እንጂ ለካህን መናዘዝንና ቀኖና መቀበልን መንቀፋ ወይም መከልከል አይደለም። ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ በዚህ ጉዳይ ላይ ያስተማራቸውን ብዙ ትምህርቶች ስናስታውስ ከእነዚያ ጋር የሚቃረን ሌላ ትምህርት ማስተማሩ እንዳልሆነ እንረዳለን። ለዚህ እንዲረዳን ከላይ የወቀሰናቸውን አጠር አጠር አድርገን እናስታውሳቸው፡-

“... ይህ ጊዜ በእውነት ገና ላልተጠመቁትም⁹⁷ ሆነ ለተጠመቁት የንስሐ ጊዜ ነውና። ይህም የተጠመቁት ንስሐ ገብተውና ቀኖናቸውን ፈጽመው ከቅዱሳን ምሥጢራት ይሳተፉ ዘንድ ነው፤ ለእነዚያ ደግሞ ኃጢአታቸውን በጥምቀት ካጠቡ በኋላ ወደዚህ ምሥዋዕ በንጹሕ ሕሊና ይቀርቡ ዘንድ ነው። ስለሆነም ይህን የለሰለሰና የቅምጥልነት የአኗኗር ልማድ እንተተው። ንስሐ መግባትና ቀኖና መቀበልን እና በድሎት መናርን ሁለቱንም በአንድ ጊዜ ማድረግ አይቻልምና። ... ቀኖና በመቀበል ንስሐ ግባ፤ የእግዚአብሔር ፍርድ በደጅ ደርሷልና።” (ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፣ ትርጓሜ ወንጌል ማቴዎስ፣ ክፍለ ትምህርት 10፣ ቁ. 6)

⁹⁷(The uninitiated)

❖ “ከቅዱሳት ምሥጢራት ለመካፈል እንችል ዘንድ ራሳችንን ሳናዘጋጅ በግዴለሽነት ዘም ብለን እንዲህ አሳፋሪ በሆነ ሁኔታ እዚህ ለቆምነው ለእኛ ለእያንዳንዳችንም ለሁላችንም በዚህ ቅጽበት የሚኖረን ቃል ይህ ነው፡፡ . . . በኃጢአት የወደቁና በኃጢአት ውስጥ የሚኖሩ ሰዎች፣ ንስሐ ገብተው ቀኖናቸውን ያልፈጸሙ ሰዎች ከሁሉ አስቀድሞ ከዚህ ምሥጢር አንዲርቁ የሚደረገው ስለዚህ ነው፡፡” (ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፣ ትርጓሜ መልእክተ ጳውሎስ ገበ ሰብእ ኤፌሶን፣ ክፍለ ትምህርት 3)

❖ “. . . አሁን ካለነው ሰዎች ምነው የኔታችንን ገጽን ባየሁት፣ ልብሶቹን ባየኋቸው፣ በዳሰሰኋቸው ብለው የሚመኙ ብዙዎች አሉ፡፡ እርሱን እያያችሁት እኮ ነው፡፡ እየዳሰሰችሁት ነው፡፡ እየበላችሁት ነው፡፡ እናንተ ልብሶቹን ለማየት ትመኛላችሁ፡፡ እርሱ ግን ራሱን የሰጣችሁ እንድታይት ብቻ ሳይሆን እንድትዳሰሱትም፣ እንድትበሉትና በውስጣችሁ እንድትቀበሉትም ጭምር ነው፡፡ ስለዚህም ማንም ሰው እንዲሁ በግድ የለሽነትና ያለ ጥንቃቄ፣ እንዲሁም በዛለ ልቡናና መንፈስ ሆኖ አይቅረብ፤ በሚቃጠል መንፈስ፣ ከፍ ከፍ ባለ ልቡና ሆኖ እንጂ፡፡ . . . ራሳቸውን በንስሐ ሳያዘጋጁና በቀኖናው መሠረት የሚገባውን ሳይፈጽሙ ከዚህ ምሥጢር ለሚካፈሉ ሰዎች የተዘጋጀላቸው ቅጣት ከባድ ነውና፡፡” (ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ፣ ትርጓሜ ወንጌል ማቴዎስ፣ ክፍለ ትምህርት 87፣ ቁ. 4-5)

ስለዚህ ይህ ታላቅ አባት ቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ ንስሐ ገብቶ ቀኖና ተቀብሎ፣ የተቀበሉትን ቀኖናም ፈጽሞ አማናዊ ወደ ሆነው ቅዱስ ቁርባን መቅረብ የሚገባ መሆኑን እንዲህ በአጽንኦት ደግሞ ደጋግሞ አስተምሯል፡፡ ትምህርቱም ከነምንጩ እንዲህ ቀርቧል፡፡ ስለዚህ የቅዱሱ አባት እውነተኛ ትምህርት ይህ ነው እንጂ አንድ ምንጭ ላይ ብቻ፣ ያውም ከዳራው አውጥቶ ለመተርጎም በተደረገ ጥረት፣ በዚያውም ላይ ምንጩን ባለማሳየት እንዲሁ ይላል በማለት ብቻ በማቅረብ እውነተኛውን የመጽሐፍ ቅዱስና የአባቶቻችንን ትምህርት ለማሳካድ መታገል የጥፋት ሠራተኛነት ነው፡፡ ስለሆነም ኃጢአትን ለካህን መናዘዝና ቀኖና መቀበል በመጽሐፍ ቅዱስ እና በቀደምት አበው ሊቃውንት ትምህርት በግልጽ ሁኔታ የተቀመጠ ትምህርት ነው፡፡ ይህን ትምህርት የሚቃወሙ ተሐድሶዎች ተቃውሟቸው አንዳችም መጽሐፍ ቅዱሳዊና የቀደምት ሊቃውንት ቤተ ክርስቲያን ድጋፍ የለውም፡፡

4.4 ማጠቃለያ - የክፍል ስንድ

በክፍል አንድ ውስጥ ባሉት ሦስት ምዕራፍች ውስጥ በዋናነት ስለ መዳን ትምህርት ተመልክተናል፡፡ በዚህም ከተሐድሶ መናፍቃን ጋር ያለን መሠረታዊውና ዋናው ልዩነት በመዳን ትምህርት ላይ መሆኑን አይተናል፡፡ የሰውን ልጅ መዳን በተመለከተ በተሐድሶዎች በኩል ያሉት መሠረታዊ የስህተት ትምህርቶች ብዙ መሆናቸውንና እያንዳንዳቸውም ከመጽሐፍ ቅዱስና ከቀደምት እርቶዶክሳውያን አባቶች አስተምህሮ አንጻር ተመዝነው ፍጹም ተቃራኒዎችና አፍራሾች ሆነው መገኘታቸው በመጽሐፍ ቅዱስና በቀደምት አበው ትምህርት ከበቂ በላይ (Beyond reasonable doubt) ተረጋግጧል፡፡

ለማጠቃለል በመዳን ትምህርት ዙሪያ የተሐድሶዎች ስህተቶችና ችግሮች በጣም ብዙ ቢሆኑም በሦስት ነጥቦች ዙሪያ ሊጠቀሱ ይችላሉ፡፡ ይህም አንደኛው መዳንን ከኃጢአት ቅጣት ማምለጥ ብቻ አድርጎ የሚወስድና በመካከለኛው ዘመን ከነበረው የወንጀለኞች መቅጫ ሕግ አንጻር የተቃኘና በዚያ የተመሠረተ መሆኑ ነው፡፡ በመጽሐፍ ቅዱስ አስተምህሮ ግን መዳን ከዚያ ባለፈ “ከመለኩቱ ባሕርይ ተካፋይ” እስከ መሆን የሚደርስ እጅግ ሰፊና ጥልቅ ነው፡፡ እርቶዶክሳዊ የመዳን ትምህርት “መዳን” ሲልና ፐሮቲስታንት መራሾቹ ተሐድሶዎች “መዳን” ሲሉ በውስጡ ያለው ነገር እጅግ የተለያየ መሆኑን አይተናል፡፡

ሁለተኛው ነጥብ ደግሞ እያንዳንዱ ሰው ለመዳን ምን ማድረግ አለበት? በሚለው ጉዳይ ላይ ነው። እንደ ተሐድሶዎች ትምህርት ሰው የሚድነው “በእምነት ብቻ” ነው የሚሉ ሲሆን በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ግን ሰው ለመዳን እምነት መጀመሪያ እንጂ መጨረሻ ነገር አለመሆኑን፤ “በእምነት ብቻ መዳን” የሚል ቃል መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የሌለና መናፍቃን የፈጠሩት ሰው ሠራሽ ትምህርት መሆኑን፤ እንዲሁም መጀመሪያ ማመን፤ ቀጥሎም መጠመቅ፤ ከዚያም የክርስቶስን ቅዱስ ሥጋውንና ክቡር ደሙን መቀበል ለመዳን የግድ አስፈላጊ ነገሮች መሆናቸውን መጽሐፍ ቅዱስ ደግሞ ደጋግሞ በእጽንኦት የሚያስረዳን መሠረታዊ ትምህርት መሆኑን በሰፊ አይተናል። ከዚህ በኋላም በአንድ በኩል የተቀበሉትን የመዳን ጸጋ ለመጠበቅ፤ በሌላ በኩል ደግሞ “ለመዳን በእርሱ እንድታድጉ . . .” እንደ ተባለው መዳን ሕያው እንደ መሆኑ በሱታፌ አምላካዊነት ማደግም ስለሆነ በጸም፤ በጸሎት፤ በመንፈሳዊ ትጋት፤ በምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን ሱታፌ መጋደልን ይጠይቃል። “እስከ መጨረሻው የጸና እርሱ ይድናል” የተባለውን፤ እንዲሁም “እስከ ሞት ድረስ የታመንህ ሁኑ፤ የሕይወትንም አክሊል እስጥሃለሁ” የተባለውንና ይህን የመሰሉትን ሌሎችም ብዙ አምላካዊ ቃላት እናምናለንና።

በመጨረሻም ክርስትና የመልካም ምግባር ሕይወትን ለመያዝና በዚያ ለማድረግ የዕድሜ ልክ ሃደት ነው። ክርስትና ጌታ በወንጌል “መንግሥተ ሰማያት በእርሻ ውስጥ የተሰወረውን መዝገብ ትመሰላልች፤ ሰውም አግኝቶ ሰወረው፤ ከደስታውም የተነሣ ሂደ ያለውን ሁሉ ሸጠና ያን እርሻ ገዛ” ብሎ የገለጸው ነው። የክርስትና ምንነት የገባው ሰው በእርሷ ውስጥ የተሰወረውን ክቡር ነገር ለማግኘት ሲል ደስ እያለው ያለውን ሁሉ እስኪሸጥ ድረስ ይደርሳል። ያለውን ሁሉ ሳይሸጥ ግን ያን የተሰወረ መዝገብ መግዛት አይችልም። ይህም በጥምቀት ተጀምሮ ከዚያ በኋላ በሚደረግ ተጋድሎ በሃደት የሚደረግ መንፈሳዊ ዕድገት ነው። ግቡም ከእግዚአብሔር ጋር መኖርና እርሱ “የሰማዩ አባታችሁ ፍጹም እንደሆነ እናንተም ፍጹማን ሁኑ” ብሎ የተናገረውን ፍጽምና ገንዘብ ማድረግ ነው። የክርስትና ሕይወት ዓላማው እግዚአብሔር በባሕርዩ ያሉትን ለእኛ ደግሞ በጸጋ ገንዘብ እናደርጋቸው ዘንድ በቸርነቱ የሰጠንን መልካም ነገሮች ለማግኘት ከሰው የሚጠበቀውን ነገር ሁሉ ማድረግ ነው። ስለዚህ በኦርቶዶክሳዊ አስተምህሮ የቅድስናና የመልካም ምግባር ሕይወትን ገንዘብ ለማድረግ መጋደል መሠረታዊ ነገር ነው።

ስለሆነም ክርስትናን ከመንፈሳዊ ተጋድሎ ነጥሎ ማየት አይቻልም። በብሉይ ኪዳን ከግብጽ ከወጡት እስራኤላውያን መካከል የተቆጠሩትና ብዛታቸው ይህን ያህል ነው ተብሎ በቁጥር መጽሐፍ (በኦሪት ዙጉልቁ) የተነገረን እድሜያቸው ከሃያ ዓመት በላይ የሆኑ ወንዶች ብቻ፤ ከእነዚያም መካከል ወደ ጦርነት መሄድና ከጠላት ጋር መዋጋት የሚችሉ ጤነኞችና አካለ ሙሉዎች፤ እንዲሁም ያልሸመገሉና ያልደከሙ ሰዎች ብቻ ነበሩ። በኦሪት ዙጉልቁ በምዕራፍ ሁለት ላይ “ከእስራኤል ልጆች በየአባቶቻቸው ቤቶች የተቈጠሩ እነዚህ ናቸው፤ ከየሰፈሩ በየሠራዊቶቻቸው የተቈጠሩ ሁሉ ሰድሰው መቶ ሦስት ሺህ አምስት መቶ አምሳ (603,550) ነበሩ” ይላል። ዙጉ 2:32 ሆኖም ከግብጽ የወጡት የአጠቃላይ የሕዝቡ ቁጥር ግን ሲያንስ የእነዚያን ያህል ሴቶች (ሚስቶቻቸውን) ሕሃናትን፤ ሽማግሌዎችንና ደካሞችን ስንጨምርበት ከአንድ ሚሊዮን በላይ ይሆናል። ሆኖም የተቆጠሩት ግን ወደ ጦር መዝመትና ከጠላት ጋር መዋጋት የሚችሉት ብቻ ነበሩ። ያ ለክርስትና ሕይወት ምሳሌ ነበር። የክርስትና ሕይወትም ክርስቲያን መናፍሰትና ከእኩያት ፍትወታት ጋር የሚደረግ ረቂቅና መንፈሳዊ ውጊያ መሆኑን አመልካች ነበር። ያን ጊዜ ተቆጥረው በኦሪት ዙጉልቁ የተጻፉት የሚዋጉት ብቻ እንደ ነበሩ ሁሉ ዛሬም በእግዚአብሔር ፊት የሚቆጠሩትና በሕይወት መጽሐፍ የሚጻፉት መንፈሳዊ ተጋድሎ የሚጋደሉ ብቻ ናቸው። ክርስትና ከመንፈሳዊ ተጋድሎ ተነጥሎ ሊታይ አይችልምና።

ክርስትና በየዕለቱ ከክፉ ፍላጎቶችና ከክፉ መናፍሰት ጋር የሚደረግ የዕድሜ ልክ ተጋድሎ ነውና። ለሰም አጠራሩ ምስጋና ይገባውና ጌታችንና አምላካችን መድኃኔ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስም “ለሁሉም እንዲህ አላቸው፡- በኋላዬ ሊመጣ የሚወድ ቢኖር ራሱን ይካድ፤ መስቀሉንም ዕለት ዕለት ተሸክሞ ይከተለኝ” ያለው ለዚህ ነው። ሉቃ. 9:23 ክርስትና የአንድ ሰሞን ሳይሆን የዕለት ተዕለት መስቀል መሸከም (ተጋድሎ መንፈሳዊ) ነውና። ክርስትና የየዕለት ሰማዕትነት የሚባለውም ለዚህ ነው።

ቅዱስ ጳውሎስ እንዲህ ሲል የገለጸው ይህንኑ ነው፡-

የዲያብሎስን ሽንገላ ትቃወሙ ዘንድ እንዲቻላችሁ የእግዚአብሔርን ዕቃ ጦር ሁሉ ልበሱ። መጋደላችን ከደምና ከሥጋ ጋር አይደለምና፤ ከአለቆችና ከሥልጣናት ጋር ከዚህም ከጨለማ ዓለም ገዢች ጋር በሰማያዊም ስፍራ ካለ ከክፋት መንፈሳዊያን ሠራዊት ጋር ነው እንጂ። ስለዚህ በክፉው ቀን ለመቃወም፤ ሁሉንም ፈጽማችሁ ለመቆም እንድትችሉ የእግዚአብሔርን ዕቃ ጦር ሁሉ እንሁ። እንግዲህ ወገባችሁን በእውነት ታጥቃችሁ፤ የጽድቅንም ጥሩር ለገሰችሁ፤ በሰላም ወንጌልም በመዘጋጀት እግርቻችሁ ተጫምተው ቁመ፤ በሁሉም ላይ ጨምራችሁ የሚንበላበሉትን የከፋውን ፍላጻዎች ሁሉ ልታጠፉ የምትችሉበትን የእምነትን ጋሻ አንሁ፤ የመዳንንም ራስ ቁር የመንፈስንም ሰይፍ ያዙ እርሱም የእግዚአብሔር ቃል ነው። ኤፌ. 6:11-17

ሆኖም ይህ የመንፈሳዊ ተጋድሎ ሕይወት በመጻገን ውስጥ ያለው ሚና በፕሮቴስታንቱ ዓለም አሳስፈላጊና ለክርስቶስ የማዳን ጸጋ እንደ ተቃራኒ ተደርጎ በይፋ ይለፈፋል። በመሆኑም ክርስትናን ከመሠረታዊ ባሕርይና ማንነቱ ነጥለው ስሙን ብቻ እንደ ማስታወቂያ ይዘው ውስጡን ግን አራቁተውታል። ተሐድሶዎች አንደኛው መሠረታዊ ችግራቸው ይህን አለመረዳታቸው ነው። የዚህ ዋናውና መሠረታዊው ምክንያትም ከትንሣኤ በኋላ በሚገኘው ዘለዓለማዊ ክብርና ሕይወት በሚገባ አለማመናቸው ነው። ምዕራባዊው ዓለም የክርስትና መሠረት የሆነውን የኢየሱስ ክርስቶስ የባሕርይ አምላክነትና የትንሣኤውን አማካኝነት ለማመን እየተቸገረ ያለበት ሁኔታ በመሆኑ ከሞት በኋላ ስለሚገኘው ሕይወትና ክብር ሲሉ አሁን ባለው ዓለም የሚገኘውን ተድላና ጣዕም ለመተውና ራሱን በመግዛት ለመጋደል ፍላጎቱም እምነቱም በእጅጉ እየራቃቸው ሄዷል።

ክርስቲያናዊ ተጋድሎንና የዚህን ዓለም ተድላ ደስታ ችላ እያሉ ለሰማያዊ ክብርና ጸጋ ሲሉ ራሱን መግዛትንና ይህን ዓለም መናቅን በተለያዩ መንገዶች የሚያጥላሉትና የሚያቃልሉት ከዚህ ውስጣዊ የእምነትና የአረዳድ ችግራቸው የተነሣ ነው። ከዚያም አልፎ እግዚአብሔር ለሰዎች ተስፋ አድርጎ የሰጠው መልካም ነገር በዚህ ዓለም በሚደረግ የሳይንስና የቴክኖሎጂ ዕድገትና ያ በሚያመጣው የኑሮ መሻሻልና ብልጽግና እውን ሊሆንና ሊፈጸም ይችላል እያሉ እንደ ፍልፈል ምድር ለምድር እየቆፈሩ ይገኛሉ። “ሐሳባቸው ምድራዊ ነው” ተብለው የተገለጹት ዓይነት ናቸው። የተሐድሶዎች ችግርም ይህን ከክርስትና መንፈስ ባለድ የሆነ ባህልና ፍልስፍና እንዳለ አፍሰው መጋታቸው ነው። ከእነዚህም የተወሰኑት በየዋህነት መልካምና እውነት መስፈራቸው፤ ሌሎቹ ደግሞ እያወቁ እንደ ይሁዳ ለጥቂት ገንዘብ ሲሉ ለማጥፋት ነው።

ለማጠቃለል እስካሁን የተመለከትናቸውን ዋና ዋና ጉዳዮች ቀጥሎ ባለው ሠንጠረዥ እንያቸው፡-

ተከላከልኛ ጉዳይ	የጥያቄው ጉዳይ	የጥያቄው ጉዳይ	የጥያቄው ጉዳይ	የጥያቄው ጉዳይ	የጥያቄው ጉዳይ	የጥያቄው ጉዳይ	የጥያቄው ጉዳይ
1	ም. ጥምቀት ለሥርዓተ ኃጢአት፣ ለልጅነት፣ መ/ስማያትን ለመውረስ፣ በክርስቶስ በሞቱና በትንሣኤው ለመሳተፍ፣ በአጠቃላይ ለመጻን አስፈላጊ መሆኑን	ይመለከራል	ይመለከራል	አያምነም	አያምነም	ያምናሉ	ያምናሉ
2	ም. ቁርባን አማናዊ የክርስቶስ ቅዱስ ሥጋና ክቡር ደም መሆኑን	ይመለከራል	ይመለከራል	አያምነም	አያምነም	ያምናሉ	ያምናሉ
3	የም. ቁርባንን መሥዋዕትነት	ይመለከራል	ይመለከራል	አያምነም	አያምነም	ያምናሉ	ያምናሉ
4	ወደ ም. ቁርባን ሲቀርቡ በንስሐ ተዘጋጅቶ ሊሆን እንደሚገባ	ይመለከራል	ይመለከራል	አያምነም	አያምነም	ያምናሉ	ያምናሉ
5	ም. ሚሮን እጋ እግዚአብሔር የሚሰጥበት ምሥጢር መሆኑን	ይመለከራል	ይመለከራል	አያምነም	አያምነም	ያምናሉ	ያምናሉ
6	ጸምና ምጽዋት ኃጢአትን ለማስተሥረድና ለመሳሰሉት ጠቀሜታ ያላቸው መሆኑን	ይመለከራል	ይመለከራል	አያምነም	አያምነም	ያምናሉ	ያምናሉ
7	ለካህን መናዘዝና ቀናና መቀበል የሚገባ ሰለ መሆኑ	ይመለከራል	ይመለከራል	አያምነም	አያምነም	ያምናሉ	ያምናሉ

➤ ተሐድሶና ፕሮቴስታንት የሚጋሯቸው - 7/7 = 100%

➤ ተሐድሶና ኦርቶዶክስ የሚጋሯቸው - 0/7 = 0%

ተሐድሶ በእነዚህ መሠረታዊ በሆኑት ሰባት ነጥቦች ሲመዘን ሙሉ በሙሉ (100%) የሚመሳሰለው፣ መመሳሰል ብቻም ሳይሆን አንድ የሚሆነው ከፕሮቴስታንት ጋር ነው። ከኦርቶዶክሳውያን ጋር ግን ለመዳን መሠረታዊ ከሆኑት ከእነዚህ ነገረ ሃይማኖታዊ ነጥቦች መካከል በአንዱም እንኳ የሚያገናኛቸው ጉዳይ የለም። ታዲያ “እኛ የኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ልጆች ነን” የሚሉት ለምንድን ነው? ተመሳሳሪ ለማታለል ካልሆነ በቀር የማያምኑበትን እምነት በስሙ ልጠራበት ማለት ምን ማለት ነው?

በመሆኑም የተሐድሶዎች የመዳን ትምህርታቸውና አጠቃላይ ግንዛቤያቸው ሁሉ ከመጽሐፍ ቅዱሳዊውና ከቀደምት የቤተ ክርስቲያን አባቶች ሊቃውንት ትምህርትና መንፈስ ፍጹም ተቃራኒ የሆነ የሞት መንገድ ነው። ከተሐድሶዎች ጋር ያለን መሠረታዊ ልዩነትም እነርሱ መዳን የሚሉትና ስለ መዳን የሚያስተምሩት ነገር ሁሉ ስህተት በመሆኑና እግዚአብሔር ወደ ሰጠን ሕይወት ሳይሆን ወደ ሞት የሚወስድ በመሆኑ ላይ ነው። ከዚህ ቀጥሎ ባሉት የተለያዩ ጉዳዮች ላይ የምናየው ስህተታቸውም ከዚህ ከመሠረቱ በመዳን ትምህርት ላይ ያላቸው የተላላተ ግንዛቤና አስተምህሮ መገለጫና ቀጣይ አካል ነው።